

ליקוטי

מזהר"ן

מבואר

חברותא

ללימוד בעיון

תדעו כשיבא משיח צדקינו יווסדו עוד ישיבות שילמדו בהם ספרי רבינו ז"ל
דברי מוהרנ"ת זצ"ל (שישיק היא תש"ז)

ליקוטי מוהר"ן

מבואר

חזרותא

ללימוד בעיון

מבוא לביאור

הביאור מורכב מג' חלקים:

הראשון – ביאור הפשוט, ששולב בגרסת התורה והוא מסקנת העיון שבהערות החלק השני – ההערות, בנוי על פי רוב בדרך של קושיא ותירוץ.^א ופתיחת כל המראה מקומות עם מפרשיהם כדי שהלומד יוכל בעצמו לדון בדיוק הדברים ולא יוכרח לסמוך עלי. שעל כן נקרא חיבור זה חברותא, כי הכוונה להיות עזר ללומד ולא ספר חידושי תורה אע"פ שמובלעים בו גם הרבה חידושים.

והשלישי – היא הקדמה לתורה שהיא מבט כללי על התורה, שאמור לקשור את כל חלקי התורה בקשר אחד.

ועוד גם לבאר נושאים שבמיוחד קשים להבנה בתורה. ההקדמה – בנויה על מסקנת העיון שבהערות לכן אין בה כמעט ראיות למבואר בה

דרך הלימוד נ"ל לדמות למחרוזת כי כל תיבה ומשפט בתורה הן חרוז נפלא שצריך לעיין בו תחילה בפני עצמו ללמוד אותו היטב ולכן בזה גלשתי גם מעבר לקשר העניין לתורה, ואח"כ לעיין בו כיצד נקשר לתורה, וכן לעבור מחרוזת לחרוז אע"פ שעדיין לא נקשרו היטב החרוזים כולם זה לזה. וכך נהגתי בכל מקום שכתבתי הערה ולפי מסקנת ההערה ביארתי את הפשט המשולב בגרסא.

וכל זה עדיין בחי' "הזורעין בדמעה", כי עיקר ה"ברינה יקצורו" זה למצא את החוט החזק שיחרו את כל החרוזים היטב דהיינו לתפוס את מהלך התורה באופן שכולל את כל הפרטים בלא שישאר פרט מיותר שכביכול אין בו צורך למהלך התורה. וזה השתדלתי לעשות אחרי לימוד כל התורה בעיון כתבתי הקדמה לתורה שהכוונה בה לבד מביאורי מושגים קשים להבנה, העיקר לעשות סיכום קצר שכולל את כל החרוזים ופושט את כל הספיקות כפי שנתבררו בעיונים שבהערות. (אמנם כיון שאין ביהמ"ד בלא חידוש גם בהקדמה נתחדשו דברים שלא תמיד העתקתי אותם להערות) (זו היתה כוונתי ועדיין אני מצפה להצליח יותר)

דפי הליקוטי מוהר"ן בצורת הדף נלקחו מליקוטי מוהר"ן המדויק, מהדורת תקפא שהיא גרסת מוהרנ"ת שהדפיס בביתו, מוגה בהשוואה לשאר מהדורות. ובתוספת מ"מ הישנים וחדשים.

הערות אפשר להפנות למייל lezavotlaze@gmail.com

^א היכן שנזכר הריצ"ח הכוונה להרה"ג רבי יוסף צבי חשין שליט"א. (הריצ"ח כה 23) פירוש שהוא ביאור שאמר בתורה כה בדקה ה23. (הריצ"ח במדבר תשנ"ד) הפירוש הוא ביאור שאמר בשיעור על הזוהר פיקודי שנאמר בשנת תשנ"ד פ' במדבר. הרבה יסודות וביאורים ששמעתי ממנו הבאתי ולא כולם ציינתי מחשש שלא לזה היתה כוונתו ובחלקם ציינתי שדברי הם עפ"י מה ששמעתי ממנו דאוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר, והוא רחום יכפר עוון. ^ב עיין חיי מוהר"ן אות שפט שכל תורה של רבינו אע"פ שהיא חדרים חדרים היא קשר אחד הדוק, ועיין תורה סה שהתפלה של רבינו היא אחד ממש ובסופה עדין אחוז בתחילתה וכן מסתבר שמי שאמר על עצמו שזכה ליחידה דיחידה אצלו התורה והתפלה הן כל אחת ושתייהן יחד אחדות פשוטה.

הודעה

כל הביאורים הם בדרך אפשר והצעה בלבד,

כי מי יודע עומק כוונתו ובפרט אנו והלוואי שגם במה שכיוון למדרגתי לא שבשתי, ורק כיון שציוה לעיין ולחדש בתורתו אנו מקיימין דבריו על פי שכל הפשוט שלנו וכדברי מוהר"ת הנוקבים שכל מה שמוקבל מרבו צריך לידע שצדקו אינו יודע כלל, כי כפלים לתושיה, פי מאד עמקו מחשבותיו, פי דבריו הם כמעין הנובע והם פחינת מים עמקים עצה בלב איש. וצריך כן פעם לעיין היטב בדבריו הקדושים ולחזור ולשאב מהם עצות נפלאות באופן שיוכל להציל את עצמו ממשקל מים רבים של זה העולם. וכל מה שידע ויוציא מדבריו צריך לידע ולהבין ולהאמין שצדקו אינו יודע כלל עד היכן מגיעים עמקות דבריו העמקים מני ים וכו'. רק במה שהרש"ה יכול להתבונן מהם עצות לעבודתו יתברך כפי מדרגתו, אבל עצם תורתו ואפילו שיחותיו הקדושות אי אפשר להשיג בשום אופן וכמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, הריפה למדתי מרבותי ולא חסרתי מהם אלא וכו'. עכ"ל

ועיקר כוונת החיבור הזה הוא לבאר הפשט באופן שכל אחד יוכל ללמוד ולעורר קושיות ללימוד בעיון ולפתוח את המראה מקומות להקל על הלומד בעיון. ולרגע לא שכחתי את אנ"ש החריפים שאם יעינו בזה מסתמא יהיו להם הרבה הערות, והרבה חרושים שעמלתי שעות רבות להבין ולחדש מסתמא אצלם הוא דבר פשוט שמיד עלו עליו. כל מעלתי עליהם היא רק הסבלנות לעמוד ולטרוח הרבה שעות עמ"נ להגיש כשלחן ערוך את הדברים להקל על הרוצה ללמוד בעיון, כיון שלא מצאתי אחר שעשה זאת.

התנצלות

אמנם מעט בברסלב העיון לפרסם חידושיהם חלקם כדי לא להיקרא בעל המחבר וכיו"ב תארי כבוד

וחלקם כנראה מחשש שלא יצאו חובת הוהרת רבינו בתורה כא את ח' שאין לדרוש לרבים אלא דברים המבוררים לו כאחותו שאסורה לו כמבואר בשבת קמה, ואע"פ שהוזהר בתורה סא' (סוף אות ה') שכ"א חייב להאמין בחשיבות חרושיו, מסתמא כוונתו להאמין אבל לא לדרוש ולפרסם.

אבל כיון שאמר אני חדש מלא ישן ולא ידוע שבוה דוקא יצא לחדש ולחלוק על מפרשים רבים שהאריכו בחיוב כתיבת חידושים עיין **מהרש"א** ב"ב י: שעל זה אחו"ל פסחים נ. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ובספר חסידים אות תקל מי שגילה לו הקב"ה דבר, ואינו כותבה ויכול לכתוב, הרי גוול מי שגילה לו, כי לא גלה לו אלא לכתוב, דכתיב (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, וכתיב (משלי ה טו) יוצאו מעינותיך חוצה, וזה שכתוב (קהלת יב יד) יביא במשפט על כל נעלם, שגורם שנעלם, אם טוב שגילה לו אם רע, שאינה כותבה: ובביאור **ברית עולם להחיד"א** שם. הוסיף בשם ספר **לב אריה** שכתב בהקדמתו משם רז"ל שבזמן שביט המקדש קיים כשארם מקריב קרבן מתכפר לו וכשארם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש הכתיבה זו עולה לו במקום קרבן. ובוה פי' הרב הנ"ל את הכתוב וזה ומנחה לא חפצת וכו' עולה וחטאה לא שאלת או אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי שיעלה במקום קרבן. עוד ע"ש בשם ספר **רבינו אפרים** על התורה כתב יד פרשת כי תשא שכתב בשם **רבי אליעזר מגרמזיא** ז"ל שכל מי שמגלין לו רוי תורה מן השמים ואינו כותב עתיד ליתן את הדין עכ"ל. ועיין **שפתי כהן** למוה"ר מרדכי הכהן מגורי הארז"ל בהקדמת ספרו בוה"ל 'נינתה רשות למי שחננו ה' קצת דעה וחכמה ובינה לבאר ולפרש מה שקבלה נשמתו בסיני ואם לא יכתבם נראה לי שהוא נענש כמו הנביא שהוא כובש נבואתו שחייב מיתה. ועיין בספר **מחשבות חרוץ** לר' **צדוק הכהן** אות טו שכתב שיש גם חיוב לפרסם כי שמא יש בדבריו איזה חידוש השייך לחלקו ולא נגלה לשום אדם והוא לכך נוצר לגלותו בעולם, ואם לא, ח"ו יצטרך להתגלגל. עוד עיין בספר **קהילות יעקב** ז"ע שכתב בהקדמת ספרו בשם ספר תורת גיטין מאמר הקדמון שדבר טוב אחד בספר מציל על הספר כולו. עכ"ל. לכן אולי ע"י הודעה והתנצלות הנ"ל אפשר כן לפרסם איזה חרושים גם לפחותים כמונו, ואנו תקווה שעכ"פ דבר טוב אחד יש גם בחיבור זה ויציל על הספר כולו.

ואע"פ שהרמב"ם מוה"ר באגרות קדש מאמר קדוש ה' שלפני שדורש לרבים יחזור ד"פ אבל מה שכותב צריך לחזור אלף פעמים, מסתמא הכוונה להוראה למעשה ואע"פ שבודאי בדברי רבינו יש הוראה בקיום עצותיו ועיני השקפה למעשה, מסתמא בדרך לימוד מותר דאל"כ לא שבקת חי. ומסתמא גם הוהרת רבינו הנ"ל אפשר לפרש כך.

עכ"פ אם טעינו והוהרתם היא בכל ענין, אולי ראוי לכנות את הביאור חברותא, כי חברותא דרכו לומר גם את ספקותיו ולא רק דברים המבוררים כאחותו שאסורה.

עוד ענין חתימת שם המחבר היא סוגיא בפ"ע עיין **ספר חסידים** שסו שחכמים ראשונים נמנעו כדי שלא להנות מהתורה ועיין שם סימן ח' שרשב"ג מי' הרוגי מלכות תלה בזה סיבת הריגתו עוד ע"ש סימן פד שמנכין לו מזכותיו, אמנם יש מקשים א"כ מאי משמאלה עושר וכבוד. מאידך רובא דעלמא נהגו כן לציון שמם ונ"ל הטעם או שצוין ע"י תלמידיהם או שכל היחס לפירוש הוא כפי גדולת המחבר בחכמה ויר"ש לכן חששו שאם לא יציינו שמם לא ינהגו כבוד ראש בדבריהם.

לעורר על חשיבות העיון בתורה של רבינו

עיין **חיי מוהר"ן** סימן שמו שאמר שטוב לקבוע לעצמו שני שעורים ללמוד ספריו הקדושים, שעור אחר פשוט ללמוד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בעל-פה, ושעור אחר ללמוד בעיון גדול. כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו. ועין במקום אחר מזה מענין עצם העמקות הגדול שיש בתורתו הקדושה והנוראה מאד עד אין סוף ואין תכלית:

ועיין **תורה קה תנינא** שהעיון בתורתו מסוגל לבטל הרהורים רעים כי הם באים מהמדמה ועיין ככבי אור (חכמה ובינה אות לו) לבאר דברי רבינו בסוף תורה כה שצריך לקרא שם חדש ליצה"ר דהיינו מדמה. הטעם כי המדמה הוא מדרגה שמינית ביצה"ר שנתחדשה כנגד התורה של רבינו ולפ"ז דוקא תורת רבינו מסוגל ביותר להכניע ולתקן את המדמה.

ועיין **חיי"מ סימן תקבא** – שרבינו אמר כבר נתתי לכם כח המדמה כשר וטוב וכו'.

ועיין **ביאור הלכות** (תורה נד אות ד) – שהכוונה בעיקר לתורה נד שבה המשיך לאנשיו ובעיקר למוהר"ת מדמה זך וברור. ועי"ש אות ו' שכל אחד כפי התכללותו בו ובתורתו כן זוכה. (וכיצד התכללות בתורתו עיין בסוף תורה פו תנינא מש"כ רבינו דהיינו לעיין באותו מאמר ולכות להבין בו ולעשות עמו איזה עבודה ע"ש)

ועיין **תורה ח' תנינא אות ז'** שעיקר האמונה תלויה בברור המדמה וע"ש אות ח' שע"כ צריך מאד לחפש ולבקש מאד צדיק כזה שיכול להמשיך מדמה מבורר לאנשיו.

עוד עיין **תורה עב תנינא** שע"י הסתכלות בצדיק והצדיק בו זוכין להתנוצצות המוחין ולשפלות (שרק היא תקום בתחית המתים) ולגדולה כפי מדרגת מוחו. ועיין בפל"ח שם אות ב' וד' עפ"י לק"ה תפלין ו' כו שגם ע"י לימוד ספרו מתקיים כל זה עפ"י המבואר בתורה קצב שפניו ושכלו של הצדיק נמצא בספרו.

ועיין **ככבי אור** (שיחות וספורים אות מג) הובא בחכמה ותבונה (סימן ב' אות טו) – שרבינו שאל את רבי אהרן תלמידו שהיה הרב של ברסלב למה לא תקח את ספרי ותענין בו היטב עד שיעלה על דעתך איזה קשיא ואח"כ תוסיף ותענין בו עד שתבין ותדע את התירוץ שע"י.

ידועים דברי רבינו שכינה בשם אפיקורס את אותם שאמרו שתורתו גבוהה מדאי. ונראה פשוט כוונתו בזה שאין אחד שלא יכול למצא תועלת בספרו. וא"א לומר שהכוונה שכל אחד יש כמה תורות שמתאימות לו שהרי לא אמר זאת על ספרו אלא על תורתו קודם שנעשו לספר א"כ בכל תורה בלקוטי מוהר"ן יכול כל אחד בכל מדרגת הבנה למצא איזה תועלת נצחית ואמנם לכאורה צריך לומר זאת גם על כל חלק מתורה אבל בזה צ"ע. עכ"פ לפ"ז צריך זהירות גדולה וכל אחד לבחון עצמו אולי ח"ו הוא מאתם אלה שמכונים בפי רבינו אפיקורס. מה שנקט לשון אפיקורס דהיינו כופר במציאות הנבואה ובנבואת משה (רמב"ם תשובה ג' ח'). נראה כוונתו כיון שאמר בתורה מו תנינא שאסור לומר תורה אלא אם יכול לומר באופן שכל אחד ישמע רק מה שצריך לו ולא יותר. נמצא שמי שסובר שרבינו אמר תורה גבוהה הוא מיטל פגם בצדיק.

ואם תקשה שרבי אברהם בן נחמן זצ"ל שהיה גאון ועמקן עצום אמר בככבי אור (ששן ושמה יו) הלואי שאבין ואדע עכ"פ עשרת אלפים שנה לאחר התחיה דבור אחד מדבריו הנוראים כפי שידע אותו אדמו"ר ז"ל עוד בזה העולם. וא"כ מה הטענה על אזובי הקיר כמונו. אבל אדרבה משם ראייה כי המשך דבריו שם שעל כל זה רבנו בעצמו הוזהר לכמה וכמה שישתדלו לחדש בתורתו כמבואר בתורה קה תנינא שאפילו אם לא יכוון לכוונתו זה טוב, ומוכן מזה שהיו לו כמה כוונות בדבריו הנוראים שגם אנו נוכל לידע ולהבין בהם קצת וכו' ע"ש.

מי שיש לו קצת הרגשה בליקוטי מוהר"ן רואה בחוש שהספר לא נכתב לגאונים, ולא ליודעי קבלה, ולא ליודעי כל התורה כולה, אלא לכל אדם כפשוטו ממש ורואים בחוש שאדם פשוט יכול להתעורר מהספר של רבינו יותר מגאונים גדולים. ויש גאונים גדולים ואפילו כאלה שכותבים פירושים על הספר אעפ"כ רואים בחוש שאין להם את ההרגשה והמסר של רבינו שמקבל חסיד פשוט של רבינו, כי הספר הזה צריך רק ביטול לרבינו זה הכל, וכמוכן כשיש ביטול אזי ככל שהוא בעל כשרון ויותר בקי בספרים גם מוצא בו יותר טעם ועומק.

חברותא
ללימוד עיון
בספה"ק
ליקוטי מוהר"ן

דף יא: יב::

תורה ט

תורה ט' תהומות יכסיומו

תחילה נעתיק את השיחות השייכות לה מכלל ספרי ברסלב

מאמר "תהומות יכסיומו", (ליקו"מ ח"א) סימן ט', נאמר בשבת שירה תקס"ג:

קודם שאמר התורה "משפטים אמונה" בסימן ז', שמעתי ממנו זכרוננו-לברכה התורה "צוהר תעשה לתיבה" בסימן קי"ב, וכתבתי מה שמעתי כפי מה שנדפס בסימן הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. אך אחר-כך אמר התורה "תהומות יכסיומו" בסימן ט', ושם נכלל התורה צוהר הַנְּזָכֵר-לְעֵיל, והתורה תהומות יכסיומו נאמרה בשבת שירה תקס"ג בדרך. ואחר-כך התחיל לומר התורה משפטים הַנְּזָכֵר-לְעֵיל, ואמרה פיסקא פיסקא. ובאותו העת סיפר שהיה אצלו הבעש"ט זכרוננו-לברכה, ואמר לו כשפוגמין בארץ ישראל נופלין בגלות, וסימן - "משם רועה אבן ישראל". ושאל אותנו לומר לו פירוש על אותו המראה, ולא ידענו להשיבו דבר. אחר-כך הראיתי לו התורה "צוהר תעשה לתיבה" שכתבתי הַנְּזָכֵר-לְעֵיל, וראה והסתכל בה. אחר-כך ענה ואמר "ומתלמידי יותר מכולם" (כלומר שעתה הבין על-ידי פירוש על המראה הַנְּזָכֵר-לְעֵיל של הבעל-שם-טוב זכרוננו-לברכה). כי עכשיו אני יודע היטב הענין, ואחר-כך גמר התורה "משפטים", ושם מדבר מאמונה וארץ ישראל, שכשפוגמין בארץ ישראל באמונה יורדין לגלות מצרים, ושאלתי אותו אם זה שייך למראה הַנְּזָכֵר-לְעֵיל, השיב שענין המראה כבר גמר מקודם להשיג הענין בשלמות. ואחר-כך קיבלתי ממנו התורה "תהומות יכסיומו". וגם שם נכלל התורה "צוהר" הַנְּזָכֵר-לְעֵיל, ושם בסופו מבואר גם-כן כשפוגמין בארץ ישראל יורדין לגלות. ושם מבואר בסופו הפסוק "משם רועה אבן ישראל" על ביאור הפסוק "יורו במצולות כמו אבן". ועתה יכולים להבין מעט פירוש המראה הַנְּזָכֵר-לְעֵיל: (- חיי מוהר"ן, סעיף ג').

לענין התורה ט' "תהומות" בענין התפילה. סיפר רבינו זכרוננו-לברכה עמנו הרבה, והזהיר מאוד להכריח את עצמו להתפלל בכוונה גדולה, דהיינו לקשר המחשבה אל הדיבור בקשר אמין וחזק. שיטה אנו היטב היטב, וישמע מה הוא מדבר בתפילה. וזה עיקר תפילה בכוונה. ולא היה מצוה להתפלל עם כוונות ממש על-פי כתבי האר"י זכרוננו-לברכה, אפילו לאותן האנשים שהיו לומדים כתבי האר"י על פי פקודתו. ואמר שעיקר שלימות התפילה הוא "ברוך אתה ה' כפשוטו, וזה עיקר כוונת התפילה, שיכוון פירוש המילות, וישמע היטב מה שהוא אומר. והיה מתלוצץ מאוד מאותן האומרים שאין צריכין להכריח עצמו לתפילה, והיה מזהיר מאוד להתפלל בכוחות, להכניס כל כוחו באותיות התפילה. ועל המחשבות זרות הבאים בתוך התפילה, היה מצווה לבלי להשיג עליהם כלל, רק יעשה את שלו, ויתפלל כדרכו, ואל ישגיח כלל על שום בלבול. ואל יחזיר פניו ומחשבתו אליהם כלל, וכאשר מבואר מזה בספרים הנדפסים כבר:

גם אמר רבינו זכרוננו-לברכה, שאי-אפשר להתפלל כל התפילה בכוונה כראוי, רק כל אחד ואחד אינו מתפלל כי אם קצת מהתפילה בכוונה כנראה בחוש. שאחד אומר קטורת בכוונה, ואחר אומר פסוקי דזמרה בכוונה וכו', וכיוצא בזה. וראיתי בכתביו תורה על זה, אך לא זכיתי להעתיקה, וקצת מה שאני זוכר משם הוא, שזה בחינת מה דאיתא בתיקונים (תיקון י"ח, דף ל"ב:) דאית מארי דידין ואית מארי דרגלין וכו', זה בחינה הַנְּזָכֵר-לְעֵיל, שכל אחד מתעורר וזוכה להתפלל בכוונה חלק מהתפילה כפי בחינתו, על-כן אל יפול לב אדם, בראותו שזכה להתפלל קצת בכוונה איזה חלק מהתפילה, ופתאום נפסק, ואינו יכול עוד להתפלל כראוי בשום אופן; כי זה מוכרח הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. וישתדל להתפלל שאר התפילה בפשיטות גמור. ואפילו אם לפעמים הוא מייגע עצמו, ואינו יכול להתפלל כלל, אף-על-פי-כן אל יפול בדעתו מזה כלל. כי זה כלל גדול שאסור ליפול בדעתו בשום אופן, אפילו אם יעבור עליו מה, ואפילו אם אינו יכול להתפלל כלל. רק יכריח את עצמו על כל פנים לדבר דיבורי התפילה בפשיטות גמור, כמו תינוק בבית הספר ממש, ויאמר כך כמה וכמה דיבורים בפשיטות גמור. ועל פי הרוב יזכה ברחמי יתברך להתעורר מזה, עד שיחזור ויתלהב לבו מאוד, ויתחיל פתאום להתפלל בהתעוררות, רק שלא יעמיד זאת לנסיון, כי בודאי כל אחד ואחד כפי מה שיודע בנפשו פחיתותו, ראוי לו לדעת שהוא רחוק מאוד מאוד מתפילה. כי תפילה גבוהה מאוד מאוד. וגבוהה יותר מלימוד התורה. ומהיכן יזכה לעבודה גבוהה כזו. על-כן עליו לעשות את שלו, להתחיל דיבורי התפילה בפשיטות גמור "אדון עולם אשר מלך" וכו', ויטה אצלו מה שהוא אומר, ויצמצם את מחשבתו מאוד, שלא תתפזר מחשבתו לחוץ, רק שתהיה כל מחשבתו בתוך דיבורי התפילה, ויתפלל כך כסדר בפשיטות גמור, אפילו בלי התעוררות וחיות והתלהבות, וילך כך בתפילתו כמה וכמה מילות, או כמה וכמה דפין, עד שבתוך כך יעזרהו ה' ברחמי להתעוררות וכו', הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. ואם לפעמים אינו זוכה בכל התפילה להתעוררות, מה לעשות. אם יזכה יוכל לדבר אחר-כך איזה קפיטל תהילים, או בקשה ותחינה אחרת בכוונה. הכלל, שהאדם צריך להכריח עצמו בכל הכוחות לכל הדברים שבקדושה מאוד, בפרט לתפילה. ואם אף-על-פי-כן אינו זוכה, אסור לו ליפול בדעתו כלל. ויחזק את עצמו ויחיה את עצמו בכל מה דאפשר. וכבר מבואר מזה הרבה בספרים הנדפסים. ויזהר מאוד להתפלל בשמחה, ולהרגיל עצמו שתהיה התפילה בניגון של שמחה. ויראה לשמח את עצמו קודם התפילה, ולהחיות את עצמו בכל מה דאפשר. ולחפש למצוא בעצמו איזה נקודה טובה, כדי לזכות לשמחה, שיוכל להתפלל בשמחה. וכבר מבואר מזה במאמר "אזמרה לאלקי בעודי" (ליקו"מ ח"א, סי' רפ"ב) וכו' עיין שם היטב:

ויש בענין זה של תפילה הרבה הרבה לספר, אך אי-אפשר לבאר בכתב, כי אם קצת ראשי פרקים. והמשכיל החפץ באמת, יבין היטב את כל דברינו, כי הם עצות נפלאות ונוראות, אמיתיות ותמימות: גם יעיין היטב במאמר "תהומות יכסיומו" מה שכתב שם על פסוק "צוהר תעשה לתיבה" וכו' - בסימן ט', ובסימן קי"ב. והטה אזנך, ושמע ופקח עיניך, וראה שם היטב באמת, מה דאיתא שם מענין האמת, שעיקר הוא האמת. שכשמבלבלין את האדם בתפילתו ובעבודתו מאוד מאוד בכמה מיני בלבולים, העיקר הוא האמת, שיראה בתפילתו לדבר על כל פנים הדיבור באמת, בפשיטות באיזה מדריגה שהוא וכו', וכו', עיין שם היטב. ועל-ידי זה תזכה בודאי לתפילה, אם תרגיל עצמך לקיים מה שנאמר שם באמת. גם הוא כלל גדול בכל עבודת ה' כמבואר שם, עיין שם. גם שמעתי שאמר, שכל התנועות שעושין בשעת התפילה בידיים וכיוצא, זה בחינת "וידוהי כתבין רוין" וכו' הנאמר בתיקונים (תיקון כ"א, דף מ"ד:): (- שיחות הר"ן, סעיף ע"ה).

בשעת התפילה צריכין לקשר עצמו להצדיקים שבדור, כמובא (בסימן ב', ובסימן ט' בליקוטי מוהר"ן ח"א, ובשאר מקומות), על כן הזהיר לאנשיו שיאמרו קודם התפילה: "הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים שבדורינו": (- שיחות הר"ן, סעיף רצ"ו).

בענין התפלה בהתקשרות לצדיק (המבואר בתורה ב', ובתורה ט', ובשיחות הר"ן ועוד) היה מבאר רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה שענין ההתקשרות הוא שאנו מקשרים תפלתנו לצדיק שיעלה הוא תפלתנו ויבקש עלינו לפניו יתברך, והתקשרותנו אליו הוא כמו שבקשו בני ישראל ואמרו למשה "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש" (במדבר כא, ז), כי הצדיק בזכות קדושתו הגדולה הרי הוא כבן בית לפניו יתברך, ויכול להמליץ עבורו כלל ישראל; בפרט עבור המתאבקים בעפרו והמקשרים אליו. ואנו מבקשים ממנו שהוא אשר יתפלל וימליץ טוב בעד שיעתנו: (- שיש"ק ח"ו, סעיף שפ"ז).

נוהגים היו להזכיר ב"הריני מקשר" וכדומה את שם רבנו עם שם אביו ואמו, דהיינו "רבי נחמן בן שמחה בן פייגא": (- שיש"ק ח"ד, סעיף קמ"ו).

כשרצו כמה מהמקורבים החדשים לקבץ את הנסח "הריני מקשר" בקיר הקלויז שבאומן, אמרו להם בצחות אנשי שלומנו התיקים, רבנו בשיחות הר"ן (סימן רצ"ו) צוה לומר "הריני מקשר", אבל לא צוה לתלותו על הקיר "דער רבי האט גייהיטן זאגן אבער נישט סייזאל היינגען": (- שיש"ק ח"ו, סעיף ת"ק). וע"ע בענין הריני מקשר קודם הלימוד, בשיש"ק ח"ו, סעיף רנו; הובא לעיל בתו' ח', עיי"ש]

ועל-כן תוקעין אז (בראש-השנה) בשופר, שהוא בחינת קול אמת, שעושה פתח ומרחיב לצאת פנזכר-לעיל. ועל - פן שופר קצר מלמעלה ורחב מלמטה. וצריך לתקע במקום הקצר דיקא. ואם תקע במקום הרחב לא יצא. פי הרוצה לכנס צריך לכנס דרך פתח הצר דיקא, בחינת "ופתח התבה בצדה תשים", כמו ששמעתי מרבנו זכרוננו-לברכה בעל פה בבאור, שצריך לעשות פתח חדש דיקא, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: (גמ' מנחות כ"ט:): "שהיה דומה לעולם הזה וכו', וכל הרוצה לצאת וכו', ומן הצד פתוחה - שפל הרוצה לכנס יכנס". ומקשי שם: "ולכנס בהאי דנפיק"? ומתריץ שם: "לא סגי! וכו'. עין שם. וזה בחינת "ופתח התבה בצדה תשים" - 'בצדה' דיקא, כי צריך לכנס דיקא דרך הפתח הצר, שהוא מן הצד, דהיינו מצד הה' פנזכר-לעיל, ואז השם יתברך מרחיב לו הפתח, ומוציא. ואז "עניי במרחב ג-ה", פנזכר-לעיל. וזה הוא בחינת השופר שהיא קצר מלמעלה וכו', וצריך לתקע ולהוציא הקול השופר, שהוא קול אמת, ממקום הצר דיקא, ואז השם יתברך מרחיב לו פנזכר-לעיל: (- ליקו"ה או"ח ח"ג, הל' ראש-השנה א, א).

וזה בחינת תפלה, פי תקון התפלה הוא בחינת זיווג דקדושה פידוע, כמו שאמר רבנו זכרוננו-לברכה במקום אחר, שאצל הצדיקים הגדולים אין הפרש בין תפלה לזיווג, כמו שכתב רבנו זכרוננו-לברכה על מאמר רבותינו זכרונם לברכה, שתהא תפילתי סמוכה למטתי וכו', עין שם. (- ליקו"ה או"ח ח"א, הל' קריאה"ת ג, ב; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף י"ג (וכן מבואר ביור"ד ח"א, הל' דהיומה"ח ב,ה)).

סיפר הרב רבי נפתלי, זכר-צדיק-לברכה: כי בתחילת התקרבותו לאדוננו מורנו ורבינו, זכר-צדיק-לברכה, ראה בחלום, שבא אליו אחד מעולם העליון, ושאל אותו לאיזה צדיק הוא מקורב. השיבו: לאדונינו מורנו ורבנו מברסלב, זכר-צדיק-לברכה. ויבקשהו, שיאמר לו איזה דבר-תורה ששמע מפיו. ולפי שזה היה תיכף אחרי שמעו מאדוננו מורנו ורבינו, זכר-צדיק-לברכה, את התורה: "תהומות יכסיומו" שבליקוטי מוהר"ן ח"א (חלק ראשון, סימן ט') המתחלת: "כי עיקר החיות מקבלין מהתפילה", כמו שכתוב: "תפילה לאל חיי" וכו', אמר לו הרב נפתלי הדיבור הזה מהתחלת התורה הזאת. ובשמעו זאת נתלהב מאוד בהתלהבות עצום ונשגב, ובתשוקה עצומה ונשגבה, ומגודל התלהבותו ותשוקתו, הרים עצמו האיש מהעולם העליון למעלה למעלה, עד שנעלם מאיתו. ואחר-כך בא הרב נפתלי זכר-צדיק-לברכה, לאדוננו מורנו ורבינו, זכר צדיק וקדוש לברכה, וסיפר לו את מראה החלום הזה. ענה ואמר לו אדוננו מורנו ורבינו, זכר צדיק וקדוש לברכה: "וכי אתם סבורים אשר גם

בעולם העליון שומעים את דברי תורתך כשמעכם כאן ? ! לא כן היא ! שם כששומעים איזה דיבור משמי הוא ענין אחרי לגמרי" ! : (- שיש"ק ח"א, סעיף תצ"ה).

לענין המבואר בתורה ט' מענין "ניסים עילאין וניסים תתאין" וכו', פירש רבי לוי יצחק זכרון-לברכה: "ניסים תתאין" - הם אלו הניסים הנעשים לחולה שנתרפא ממחלתו, וכדומה. ו"ניסים עילאין" - הם הניסים האלו שמנעו את האדם מלחלות, וליפול למשכב, או לאיזה צרה שהיא מבלי ידיעתו, וניסים אלו אין אדם רואה, ואינו מכיר ומבין בו, אם לא באמונה שמאמין - אם בר דעת הוא, כמה וכמה נסים עושה עימו ה' יתברך - שלא יבוא לידי צרה חלילה. והם ניסים גבוהים ועליונים יותר ויותר: (- שיש"ק ח"ו, סעיף רנ"ז).

היה אומר רבי לוי יצחק זכרון-לברכה - לענין המבואר בתורה ט' מענין ארץ ישראל, שהוא בחינת ניסים בחינת תפילה, עיין שם - שכיום בזמנינו, שאנו כבר בארץ ישראל, עיקר הפגם שאנו פוגמים בה, הוא בזה שאין מאמינים אנו שיש כוח בתפילה, ואף בתפילתנו אנו, על אף שנמצאים אנו בדיוטא התחתונה, שאכן תתקבל תפילתנו, ויהיו נעשים על-ידי תפילתנו נסים עילאין ותתאין וכו' וכו'. ובזה פוגמים אנו לפי דרגתנו בירושת ארץ. ועיין שם ותבין: (- שם שם, סעיף רנ"ח).

רבינו הקדוש מבאר (בסעיף ד) את מאמר רבה בר בר חנה: "ואיתלוין בהדן ההוא טעיא" - שקשרנו את עצמינו עם צדיק הדור. וקשה, שהנה בפשוטו של הכתוב, וכפי סיפור האגדה, משמע בפירוש שהסוחר הוא שהתלווה עמהם בהליכתם במדבר, ולמה שינה רבינו ופירש שאנחנו קשרנו את עצמנו עם צדיק הדור ? ויש לבאר, שבכוונתו לומר, שאף על פי שהצדיק מעלה תמיד התפילות, וזוהי בחינת "ואיתלוין בהדן ההוא טעיא", כי הוא בחינת משה משיח, שהוא כלול מכל התפילות, ומעלה אותם תדיר, בבחינת "ויקם משה את המשכן" וכמבואר לעיל בתורה ב'. אבל על אף זאת צריך האדם הרוצה שתתקבל תפלתו כראוי וכהוגן - שיקשר הוא עצמו את תפילותיו לצדיק, וזה שכתב בתחילת סעיף ד': "וצריך כל אדם לקשר את תפלתו לצדיק הדור" - כי סגולת רצונו תועיל לצדיק להעלות תפלתו לשער שבטו. ומהרב החסיד רבי לוי יצחק בנדר זכרון-לברכה נשמע כמה פעמים שביאר שכפי שהאדם מקשר את-עצמו להצדיק, כן זוכה שהצדיק יתלווה אליו, כי "באתערותא דלתתא איתער לעילא", כמבואר בזה"ק: (- ה"ה רא"ח הי"ו - מעדני מלך).

מאמר תהומות יכסיומו

מספה"ק לקוטי מוהר"ן

תמוז תשס"ט
אדר תשע"בלשון רבנו, זקרונו לברכה
שקבל מוהר"ת מרבנו כתב ידו (ח"מ ג')

זמן אמירת התורה

תורה זו נאמרה בצבת שירה (יג שצט)
בחורף שנת תקס"ג, בדרכי. אחרי שאמר
תורה קיב ולפני שאמר תורה ז' (ח"מ ג')

פתיחה

תורה ט' מורכבת לכאורה מכמה נושאים שנכפלו בתורות אחרות כי הנושא שלה בעצמה מבואר באות א' וב',
באות א' כיצד ע"י תפלה ככה מתחדש כח שכלו שהכנים בה (ביתר אמת) וזוכה לחיות דהיינו חיווק אמונה (לק"ע אמת
ואמונה ו') ובאות ב' מבאר שלכל שבט ע"י תפילתו בנוסה תפלה העולה בשער שלו מעורר את מזלו לגדל הצמחים
לפרנסתו, וכפי התפלה כן פרנסתו וזיווגו, שקשה לזכות בהם כקריעת ים סוף שנקרע ליב שבילים. ויש יעקב שאחיותו
בשרש הכל ועל ידו אפשר לזכות בהכל. אבל המבואר באות ג' דהיינו עניין החושך המתגבר בשעת התפלה ורק
ע"י אמת אפשר למצוא את הפתח לתפלה כראוי, זה כבר נאמר איזה זמן קודם דהיינו בתורה קיב צהר תעשה
לתיבה. והמבואר באות ה' שתפלה אמונה נסים אינו אלא בארץ ישראל, ולכן הפגם בהם גורם לגלות מצרים, זה
נאמר רק לאחר איזה זמן דהיינו בתורה ז' אלה המשפטים, וכמבואר בחיי מוהר"ן (אות ג'). עוד גם המבואר באות ד'
שצריך לקשר התפלה לצדיק כי הוא בחי' משה משיח, נראה שכבר נתבאר יותר בתורה ב' אמור אל הכהנים
שנאמרה שנה או שנתים קודם.

ונראה לי שגם כאן אע"פ שכביכול יש כפל נושאים בתורה זו אעפ"כ צריך ללמוד אותה כמקשה אחת, למצוא חוט המובך וקושר
את כל הנושאים בה בעצמה, וכמו בכל הליקוטי מוהר"ן שהכלל הוא שאין ללמוד מתורה לתורה אלא הקדמות וביאורים כלליים.
וכך גם נראה פשוט ממה שגילה רבינו על עצמו שזכה ליחידה דיחידה שבבחי' זו כמו שהתפלה אצלו כולה אחת כמבואר בתורה
סה, הכי נמי נראה פשוט שכל תורה היא מקשה אחת, דהיינו שכל הנושאים שבה קשורים היטב זה לזה, וצריך למצוא את החוט
הקושר אותן כאחת ממש.

ונראה להוכיח זאת מדברי רבינו הנ"ל שאמר שתורה ז' אינה ביאור על המראה הנ"ל של הבעש"ט, דזה קשה, הרי בפירושו
מבואר שם שע"י פגם בא"י יורדים לגלות מצרים וגם נזכר שם הפסוק שאמר סימן לזה "משם רועה אבן ישראל". אלא צ"ל שכיון
שכבר השיג העניין בשאמר תורה ט' (שכך דרכו בכל תורה לגלות השגה חדשה) לכן בתורה ז' לא התכווין לבאר עניין זה שוב,
אלא הביאו לבאר השגה חדשה אחרת. נמצא לפ"ז כנ"ל שאת תורה ט' צריך ללמוד במהלך שונה מתורה ז', גם כמה שנכפל
בשתייהן.

להבין סדר התורה שהקדים אות ג' לאות ה' נראה ע"פ ח"מ אות ג' שאמר שם שרק ע"י תורה קיב הבין את
המראה מהבעש"ט המתבאר בתורה זו באות ה', ועיין מזה לקמן בהקדמה לאות ה' ובהקדמה לביאור הפסוק
תהומות יכסיומו בסוף התורה. ובכלליות נראה שרבינו הציב כאן לעצמו שתי מטרות והן ביאור המראה מהבעש"ט
שעל כן פתח את התורה בפסוק תהומות יכסיומו, ועצם ביאורו הוא באות ה', ולזה הקדים באות ג' עניין שנתבאר
כבר בתורה קיב, שעל ידו השיג כוונת המראה, ועוד הרחיב עניין התפלה ופעולתה באות א' ב', והוסיף לזה באות ד'
עניין ההתקשרות לצדיק שעל ידו זוכים לכל זה, ועל פי זה ביאר את מאמר רבב"ח. וכאן יצא רבנו מדרכו תמיד
לבאר את הרבב"ח ע"פ"י כל התורה, אלא מבארו רק ע"פ"י אות ד' וקצת מאות ג' (ועי"ש סוף אות ג' שהטשרינער רב
הוסיף בסוגרים עניין לא עם הארץ חסיד כדי להבין קשר מאמר הרבב"ח לתורה) עוד גם יצא רבינו בתורה זו מדרכו
שהוסיף עניין חדש דהיינו אות ה' אחרי ביאור מאמר רבב"ח. ועוד שאת הפסוק שבו פתח את התורה תהומות
יכסיומו לא ביאר אלא רק ע"פ"י תוספת זו דהיינו אות ה'.

לכן נ"ל מכל זה שעיקר התורה מבארת את המראה ואילו השאר בא כהרחבה לעניין הזה ואנב גם ביאר בחלק
ממנה את מאמר הרבב"ח.

ופשוט שאעפ"כ כל התורה הזו היא הטיבה אחת שמוכבת על ציר אחד שהוא איך זוכים לשלימות התפילה וזה ע"י
חיבור אב ובנין שהם יעקב ובניו בתחילה ואח"כ האמת והתפלה, ובוה מתבאר אות ה' עניין האמונה ותפלה ונס
וארץ ישראל שהפגם בהן הוא פירוד האב מהבנים דהיינו גלות הבנים וע"כ הם יורדים לגלות מדה כנגד מדה.

ראשי פרקים

באות א מבאר רבינו שעיקר החיות מהתפילה שהיא בחי' חדשים לבקרים רבה אמונתך
שע"י תפילה בכל כוחותיו ובעיקר כח הכוונה אזי מתחדש כוחו ומקבל חיות חדשה ועי"ז רבה אמונתך דהיינו
שזוכה לאמונה (לק"ע אמת ואמונה אות ו')

ליקוטי	תורה ט	מזהר"ן	דף יא:2
--------	--------	--------	---------

באות כ' מבאר רבינו הקשר הישיר בין התפילה והפרנסה שע"י התפילה נותן כח למלאך וכוכב שמגדל את המצמחים
עוד מבאר שתפילה היא בחי' קריעת ים סוף לכן מזונותיו וזיווגו קשין כק"ם כי תלויים בתפילה
באות ג' מבאר רבינו שתפילה בחי' תיבת נח ועפ"ז מבאר שהעיצה למצוא הפתח לכווין בתפילה היא ע"י בחי' צהר
בחי' דיבור אמת
באות ד' מבאר ההתקשרות לצדיק ומאמר רבב"ה עפ"י תורה זו
ובאות ה' מבאר תהומות יכסומו ירדו במצולות דהיינו מי שפוגם באמונה יורד בגלות כאבן במצולות דהיינו כמו
יעקב ובניו למצרים

הקדמה

בדרך כלל דרכו של רבנו בתחילת התורה לבאר את המדרגה אליה שואפת התורה ואח"כ הולך ומבאר כיצד זוכים לזה. ולפ"ז המכוון בתורה זו היא האמונה (כמבואר בלק"ע אמת ואמונה ו' שע"י תפלה ככה זוכה לאמונה) והביאור הוא שע"י שמכנים כח כוונתו דהיינו שכלו דהיינו השגתו והאמת המאירה לו כל זה מכנים בתפילה שהיא אמונה אזי כח שכלו הזה מתחדש ומתחזק יותר וזוכה ליותר אמת וממילא ליותר אמונה כי הכלל כמבואר בתורה ז' אות ב' שאמונה היא כפי האמת המאיר לו. ולפ"ז מה שרבינו אומר שעיקר החיות מהתפלה הכוונה שכיון שע"י התפלה זוכה ליותר אמת ממילא יש לו חיות דקדושה יותר שהיא תמיד כפי האמת המאירה לאדם, כי החיות כפי האמונה ואמונה כפי האמת.

באות ב' מדבר רבינו מה פועלת התפלה, דהיינו שעולה ומעוררת מזלו שבגלגלים ועי"ז את המלאך/י המכה ומגדל צמחים וכיו"ב בעולם השפל. עוד פועלת זיווג קב"ה ושכינתיה ופועלת פרנסה להקב"ה. (צ"ע אולי שני אלה הם בחי' מלאך וככב)

ומבאר טעם שהיא קשה כל כך כי היא כקריעת ים סוף (דהיינו בחי' סילוק השכל לתוך אמונה כנ"ל) כאן משמע שעיקר הקושי מצד החלוקה ליב. דהיינו הים ליב שבילין והתפלה יב נוסחאות וצ"ע מדוע. ואולי כי זכות הכלל גדולה מזכות הפרט/י והחלוקה ליב גרמה שעל כל שביל בעצמו נעשה קטרוג פרטי נמצא שצריך להתגבר על יג קטרוגים שרק הם הקושי לפניו ית'.

בתחילה מבאר כל זה כיצד נעשה בפרמיות ע"י כל שבט לעצמו כביכול בלי קשר אחד לשני. רק רמז בפסוקים דרך ככב מיעקב משמע שיש יעקב שממנו מקבל הככב וכן בפסוק ויעמידה ליעקב לחק משמע שיעקב למעלה מהכל. ובהמשך מבאר בפירוש שהכל תלוי ביעקב שכיון שהוא למעלה מהכל ואחוז בשרש הכל, על ידי שהוא בבחי' כי כל בשמים ובארץ והוא הבריח התיכון הקושר ביושר עליונים ותחתונים, לכן בכוחו להעלות את התפלות כל אחת לשער שלה, ע"י שמעלה אותה לשרשה, דהיינו כי אדם רגיל בעצמו צריך זכות גדולה שתעלה תפלתו לשער השייך לה ומשם תעורר מזלו המקבל מיעקב. אבל הצדיק יכול מיד להעלות את התפלה לשרש שממש מקבל מזלו.

צ"ע כי מבאר כאן בתורה ג' סודות וקושר כולן לתפילה כאילו הן בחי' אחת, אבל כשלומדים כל נושא במקורו נראים בנויים על יסודות שונים.

כי סוד חדשים לבקרים היא עלית נשמות הצדיקים כלילה להתעבר במלכות ואזי ז"א יורד אליה וע"י הזיווג הן מתחדשות וחוזרות לגופן

וסוד קריעת ים סוף דתליא בעתיקא היינו שבזכות הצדיקים מאיר אריך עינא דכולא רחמי על ישראל וסוד תיבת נח היא שבשעת קטנותו עולה זעיר בעיבור לאמא כינה וזוכה להנהגה של לפנים משורת הדין. ואולי באמת הכל נמצא בתפילה אבל צ"ע בזה

ונ"ל לתרין שהכל רמוז בפסוק הראשון שהוא פסוק משירת הים שמספר על קריעת ים סוף ובפסוק זה מספר לנו גורלו של מי שלא זוכה לקריעת ים סוף, כי אע"פ שרבינו בסוף התורה דורש את הפסוק כיצד רמוז בו המבואר באות

^א צ"ע כי מבואר בפנים שעולם המלאכים גבוה מעולם הגלגלים שבו המזלות. ונ"ל שגם המזלות שבגלגלים הם בחי' מלאכים נמוכים יותר.
^ב אולי אפ"ל הטעם כי אוליגן בתר רוב ואפשר שמצד הכלל יש רוב ובפרט יש כאלה שאין אצלם רוב ונעשה בגלל החלוקה קושי לתת לכולם. ורוב אין הכוונה רוב נפשות כי מצינו אחד שקול ככולם כגון משה וכן כל צדיק שקול כנגד הרבה פשוטים לענין זכות. מאידך צ"ע דבני מזוני דהיינו זווג ופרנסה דייקא אינם בזכות אלא במזל. וזו אינה קושיא כי מזל שמדובר כאן הוא בגלגלים ואילו מזל שמדובר במאמר חז"ל במו"ק כח. מבואר בכהארי"ז"ל שהכוונה לשני מזלות שבכתר דהיינו ביג' תיקוני דקנא נוצר חסד שמיני ונקח שהוא היג. וכמוכא בבאר מים חיים פ' בא פרק יב שמקשה על מאמר זה מתוס' שבת קנו שאין מזל לישראל ומתריך כנ"ל שמזל דמו"ק הוא רחמים פשוטים שבכתר. דהיינו שהוא השרש שממש מקבל המזל שבגלגלים שעליו נאמר אין מזל הוא בגלגלים. ומה שאמרו חז"ל לאו בזכות מבאר הבאר מים חיים שם שיש היכל זכות שבו דנים את האדם במשפט של זעיר אנפין בחי' מדה כנגד מדה וזה בחי' גבורות ואם היו דנים כך את האדם אזי מיד על כל עברה היה נידון לפי מעשיו לכן במזל תליא מילתא לתת ממקום עליון וזה מאריך אפו אמנם את הדין דיליה גובה מעט מעט במשך הזמן. כי בוודאי אין הכוונה שמוותר לו שהרי כל האומר הקב"ה ותרן יותרו חייו. והוא דייקא חסד עם האדם להרבות שכרו בלא שיהיה נהמא דכסופא ע"ש.

עוד עיין בזה באר מים חיים – פרשת ואתחנן – פרק ג שכתב ובאמת אמרו חז"ל (מועד קטן כ"ח). בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזל וכו'. ולא כיוונו על מזלות הרקיע וכוכבי השמים. כי הלא אמרו (שבת קנ"ו). אין מזל לישראל ועיין בתוספות שם. ובזוה"ק (חלק ג' רט"ו ע"ב) אמר בפירושו כל המשתדל באורייתא בטל מנייהו חיובא דכוכביא ומזליא.

ה' שלכאורה זו תימה כיצד שכח את כל שאר התורה, אלא נ"ל כי באמת כל התורה רמוז בפירושו בפשט הפסוק ורק אות ה' נרמז בדרש הפסוק.

והעיקר הוא שתפילה היא אמונה ואמונה היא קריעת ים החכמה לעשות בו יבשה דהיינו אמונה סילוק השכל וכמבואר בלק"ה פסח ז' אות כא שרק מכה זה זכו ישראל שגם בגשמיות נקרע להם הים. ומבואר מה עולה בגורלו של מי שהוא לעומת זה, דהיינו המצרים שהם נסים לקראתו, כי כשרואים נס, אומרים אנוסה, כמבואר שם בפסוקים של קרי"ם וינהלם בכבדות וכו'.

נמצא שכל המבואר באות א' שאת כל חיותו יכנים בתפילה זה התגברות על השכל וכל המחשבות זרות שהם מבול של מים שוטף (כמבואר באות ג' ובסוף תורה מד) ורק מי שהוא ישראל המתחזק באמונה יכול לעשות בים דרך/ו דהיינו לעבור את הים ולהגיע לארץ ישראל שהיא מקום הניסים והאמונה השייך למי שמאמין בניסים ומתחזק באמונה, אבל מי שהוא הלעומת זה, הוא נבלע במצולות הים, והתהומות הם דייקא מכסים אותו, כמו שהוא מכסה אותם.

ועל כן נקרע הים ליי"ב שבילים כי הוא בחי' תפלה ביי"ב נוסחאות/ו.

בפסוק הפתיחה ובאות ב' מתאר רבינו את התפילה כקריעת ים סוף, ובאות ג' מתאר רבינו את התפלה כמבול מחשבות זרות, וכיצד אפשר להנצל ע"י שעושה לעצמו בחי' תיבת נח ע"י דיבור אמת, ובאמת קריעת ים סוף למי שלא זוכה הוא בחי' מבול כמבואר בפרש"י עה"פ הבה נתחכמה לו עיי"ש שטביעת המצרים בים סוף הוא מבול לאומה אחת.

אבל בעיון יותר בדברי רבינו בתורה רואים חילוק, כי בקריעת ים סוף משמע שצריך לקרוע את הים ולעשות פתח ושביל בו כדי לעברו להגיע לא"י, אבל כשממשיל רבינו את התפלה למבול מבואר שכבר יש פתחים ורק צריך למצוא אותם.

מאידך גם בדמיון לקריעת ים סוף לפי שהשווה את יב גזרי ים סוף ליב שערי התפלה משמע שגם בבחי' ים סוף הם כבר נמצאים/ו ורק צריך זכות גדולה כדי להיכנס בהם נמצא שאין חילוק.

ונראה שבאמת שניהם אמת שגם צריך לקרוע את הים כמבואר בלק"ה הנ"ל שזה עצם האמונה וגם צריך למצוא הפתח השייך לי כדי לעבור בו לא"י, שזה ע"י האמת. ואין סתירה.

וזה בחי' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, כי האמונה בה' היא קריעת ים החכמה אבל האמונה במשה היא התקשרות למדת האמת כדי למצוא את השביל הנמצא, השייך לי בים.

באות ה' מבואר התכלית שזה א"י שהיא בחי' אמונה וניסים וצ"ע כי לכאורה היא חזרה על המבואר בתורה ז' ושם באר שאמונה היא רק ע"י אמת שמתחבר לצדק כמבואר בזוהר. וכאן השמיט ענין זה. וצ"ל שהאמת שדיבר באות ג' היא האמת שעל ידה נעשית האמונה. וא"כ צ"ל שקריעת ים סוף (דהיינו אמונה) ולמצא את הפתח (דהיינו ע"י אמת) נעשים בבת אחת.

ככלל כפי שנתבאר בהקדמה, תורה זו בכללות מדברת מהתפלה, שהיא בחי' קריעת ים סוף, ומבול. והעיצה להנצל מהמים הזידונים, היא מדת האמת, שעל ידה מאיר לנו הקב"ה למצא את הפתח, וזהו שביאר בתורה קיב שרק תפלה בדחילו ורחימו יכולה לעלות את התפילה.

ולדחילו ורחימו דהיינו יראה ואהבה בודאי זוכים רק ע"י תשובה מאהבה. ולכן הביא רבינו ראייה שיש פתח לצאת מחושך מבול המחשבות זרות מהגמ' יומא הבא להטהר וכו'.

ועיין תורה קיב שאת הפתח לצאת מהחושך שזוכים ע"י האמת צריך כל החיים להתפלל לזכות בו, כי לזכות לדבר דיבור אמת לפני הש"י צריך השתדלות כל החיים כי זוכים לזה רק ע"י תשובה שלימה/ו.

ונ"ל שזו כוונת רבינו שהביא הראיה לפתח מהגמ' יומא אע"פ ששם מבואר שהבא להטהר לא פותחין לו, אלא אומרים לו המתן. כי הכוונה המתן עד שתזכה לדיבור אמת לפניו ית'. וזהו שאומרים לא עד שאבוא ואסייע לך כי אמת הוא הקב"ה בעצמו.

¹ ישעיה פרק מג (טז) כה אמר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבַמַּיִם עֲזִים נִתְיַבֵּה: (יז) הַמּוֹצִיא רֶכֶב וְסוֹס חֵיל וְעִזּוֹ וְיַחֲדוֹ יִשְׁכְּבוּ בַּל יִקְוּמוּ דַּעְכוּ פִּפְשֵׁתָהּ קְבוּ:

פרש"י - (טז) הנותן בים דרך - בים סוף ושם הוצאתי מצרים לרדוף אחריכם רכב וסוס וחיל ועיזו וכולם יחדיו ישכבו מתים על שפת הים בל יקומו:

נ"ל לפי רבינו יתפרש הפסוק כה אמר ה' מי שנותן בים דרך ע"י שקורע את ים החכמה ומאמין באמונה שלימה וגם במים עוים עושה נתיב דהיינו שמוצא את הנתיב השייך לו בדרך הזו ע"י מדת האמת הוא יזכה להגיע לא"י אבל אלה שלעומת זה סומכים על רכב וסוס הם ישכבו בל יקומו ותהומות יכסימו ירדו במצולות.

² עיין הי"ב לכאורה לא מובן למה נקרע הים י"ב שבילין ולא שביל אחד שהרי כל ישראל עם אחד שע"כ נקראים נפש כמ"ש כל הנפש הבאה מצרימה כמבואר בפרש"י בראשית מו כו בסוף פירושו שם בסוגרים בשם ויקרא רבה. ועיין במדבר פ"ב סדר הדגלים והוא סדר חנייתם וסדר הליכתם וכן בנחלתם את הארץ תמיד נשארו כל שבת לעצמו וכן עפ"י הסוד המלכות עומדת על י"ב בקר והוא סדר חנייתם לד' רוחות ג' שבטים לכל רוח דהיינו י"ב צדדים כי כל רוח יש בו שני צדדים ואמצע. ושרש הענין עפ"י הסוד נמצא בפרצוף רחל כמבואר בספר הגלגלים פרק ע' (הובא בתורת נתן ערכי האר"ז ערך י"ב גבולין אות כד) כיצד נמצאים השבטים כל אחד וצירוף ההויה השייך לו בשתי ידיים ושתי רגלים של פרצוף רחל ג' שבטים בכל אבר כפי חלוקת סדר חנייתם המבואר בחוש שם. ושם מבואר טעם למקומו של כל שבת וכיצד זה רמוז בברכות שברכו יעקב אבינו ומשה רבנו את שבטים לפני מותם.

³ ובפנים תירצתי עפ"י המדרש עה"פ וישב הים לאיתנו ודרשו לתנאו שהתנה בבריאתו שיקרע לפני בני' נמצא שכבד כבר יש בו שבילים מבריאת העולם.

⁴ עיין תורה נא שצריך לזה זיכור הדמים

עד כאן הקדמה

*

תורה ט

כמו בהרבה תורות פותח רבינו בפסוק שבו מצא רמז לכל השגתו שמגלה באותה תורה^{1/1}. פסוק זה הוא משירת הים שאמרו ישראל אחרי שזכו לקריעת הים ועברו בו לשלום והפשט הוא שבשירתם הם מספרים מה נעשה למי שלא זכה לעבור את הים דהיינו אלה שימינם ימין שקר שהם הבינונים שבמרכבות פרעה/1² שירדו למצולות כאבן ע"י ימין ה' שחותמו אמת. ומידעת ההפכים נלמד כיצד כן אפשר לעבור את הים שזה הנשוא התורה שלנו. שע"י שאוחז במדת האמת מאיר לו ה' הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה (ישעיה מג טז) למצא את הפתח תשובה, ומאיר לו את הדרך אשר ילך בה (נחמיה ט יב).

תהומות יכסיומו ירדו במצולות וכו' [ט/1].

עיינ לעיל בהקדמה ובסוף התורה בהקדמה לביאור הפסוק הזה ולקמן בהקדמה לאות ה' שאע"פ שתורה זו היא ביאור למאמר רבב"ח, אבל הפסוק הזה רמזו בו עניין קרוב לזה, אבל קצת שונה, המבואר באות ה', הנמצא כאן דווקא אחרי המאמר רבב"ח, כביכול כתוספת, ועי"ש להבין כיצד תורה זו היא ביאור למראה שראה ושמע רבנו מהבעש"ט סמוך וקודם לאמירת תורה זו. ושם יתבאר שיש קשר הדוק בין אות ב' כאן לאות ה' כמבואר בחיי מוהר"ן ג', דהיינו שדייקא ע"י תורה קיב הבין רבנו פשט במאמר שמבאר באות ה' עי"ש.

אות א

אות א' מבאר מה היא תפלה. כי תפילה היא שאת כל כוונת המחשבה בצירוף כל כח הדיבור והנפש עם כוחות הגוף, מכניס הכל באותיות התפילה, שהם בחי' הרצון וההשתוקקות והכסופים אליו ית' שבדיבורי תיבות התפילה.

בבחי' בא אתה וכל ביתך אל התבה (בראשית ז א) (ומכל החי וכו' תביא אל התבה להחיות אותך (שם ו' יח)) להכניס הכל, כל מיני החיות שבו, בתוך התפלה, בביטול גמור, ואז כשחוזר מהביטול אחרי התפילה, מתחדש חיותו הרוחנית, כח נשמתו חלק אלוך ממעל, הנכספת לשרשה ביתר עז, לעשות רצון קונה, ע"י שנמשך לו חיות ורוח חיים חדשים מחטם אריך שבכתר.

והחיות היא שע"י חידוש השכל שהתעבר בתפלה אמונה (דהיינו סילוק השכל בחי' שינה ובחי' קריעת ים סוף /1³) מתחזק הארת אמת שע"י זוכה לחיזוק האמונה (כמבואר בלק"ע אמת ואמונה אות ו' שזה המכוון כאן)

כי עיקר החיות התלהבות והשתוקקות אליו ית' הנובעת מגודל הארת האמת מקבלין מהתפילה/1² שהיא אמונה דייקא, כמ"ש (תהלים מ"ב) תפלה לאל חיי דהיינו שדוד המלך אומר שתפילה לקל היא חיי דהיינו שממנה כל חיותו. ובשביל זה צריך להתפלל בכל כחו [1³]/1² דהיינו

¹ בתורה זו יש חידוש קצת במה שבאותו פסוק נרמז שני נושאים שתורה זו קושרת אותם כאחד כי הפשט בפסוק רומז למבואר בתחילת התורה והדרש שבפסוק רומז למבואר בסוף התורה כפי שיתבאר שם.

² כמבואר בפרש"י עה"פ כמו אבן – ובמקום אחר צללו כעופרת ובמקום אחר יאכלמו בקש. הרשעים קש הולכים ומטורפין עולין ויורדין. בינונים כאבן והכשרים כעופרת שנחו מיד:

³ שמות טו ה'

¹ שמות פרק טו (ד) מרַבַּת פְּרָעָה וְחִילּוֹ יָרָה בָּיָם וּמִבְּחַר שְׁלִשֵׁי טַבְּעוּ בַיָּם סוּף: (ה) תְּהוֹמֹת יִכְסִימוּ יָרְדוּ בְּמִצּוֹלֹת כְּמוֹ אֲבָן: (ו) יִמְיָן יִדְּדוּ נְאֻדְרֵי בִפְחֵי יִמְיָן יִדְּדוּ תִרְעַץ אוֹיֵב:

² שהיה קריעת ים החכמה כמבואר בלק"ה פסח ז' כא שזכו לזה רק ע"י שבעצמם סילקו ועשו יבשה בים החכמה שלהם. וזהו שמיד ביציאה מהים זכו למעינות חכמה עד שראתה שפחה מראות כיחוקאל הנביא והינו בחי' ידוש השכל ע"י שהתעבר באמונה וכן מבואר בספר המדות (אמונה אות כ' ואות לא) שע"י אמונה זוכים אח"כ גם להבין.

³ צ"ע האם הכוונה שבתוך התפילה מכח זה הולך ומתגבר בתפלתו להיות יותר תפלה בכח או שהכוונה אחרי התפלה זוכה לזה או שהכוונה בריבוי תפלות זוכה.

² עיינ לקוטי תפילות ט אות צה ועיינ שיחות הר"ן עה ועיינ לקוטים יקרים למגיד ממזריטש מאות לא כמה אותיות

¹ עיינ שיחות מוהר"ן – אות עה – בענין התפלה סיפר רבנו זכרוננו לברכה עמנו הרבה. והזהיר מאד להכריח את עצמו להתפלל בכונה גדולה, דהיינו לקשר המחשבה אל הדבור בקשר אמין וחזק שיטה אזנו היטב וישמע מה שהוא מדבר בתפלה וזה עקר תפלה בכונה והיה מתלוצץ מאד מאד מאותן האומרים שאין צריכין להכריח עצמו לתפלה, והיה מזהיר מאד להתפלל בכחות להכניס כל כחו באותיות התפלה: וכו' עי"ש שמאריך

גם עיינ שם – אות טו – והזהיר מאד כמה פעמים להתפלל בכח גדול להכניס כל כחו בדבורי התפלה וכמבאר מזה בספריו הקדושים בכמה מקומות (קבה). ואמר כמה פעמים שהאדם צריך להכריח עצמו מאד לתפלה, לא כמו שאומרים קצת שאין להכריח עצמו לתפלה, רק אדרבא צריכין להכריח עצמו מאד בכל הכחות לתפלה.

עי"ש עוד (במ"מ הנ"ל) כל כח הכוונה בעיקר ועוד כל כח הגוף והנפש ומבואר שם שהתפילה היא מסירות נפש ממש וכל כחו וחיותו מכניס בה עד שלא נשאר בו כמעט כלל חיות.

ואולי גם יש בזה עניין בדווקא להכניע עזות הגוף שהוא כח הגשמי להחליפו ברוחני כי עזות הגוף כח הגשמי מונע מהרגשה רוחנית כראוי.

כח הכוונה עם כל כוחות שיש בי (לקוטי תפילות ט/ט) במסירות נפש ממש (בעש"ט/ט), כי כשמתפלל בכל כחו בכל כח כוונת הלב והגוף בבחי' כל עצמותי תאמרנה, ומכניס כחו באותיות' (תפלה/יח) דהיינו ברצון וההשתוקקות אליו ית' שבפנמיית תיבות הדיבור, אזי נתחדש כחו/ט' שם/כ' שמקבל אחרי התפילה התעוררות מחודשת לעשות רצונו ית', בבחי' (איכה ג) חדשים לבקרים כ'ארבה אמונתך [כ"ג] וכו'/כ"ג דהיינו שהמלכות אמונה, רבה וגדלה, ע"י השפע מוחין שקבלה מכח היחוד קב"ה ושכינתיה שעוררה ע"י שהתקשטה לפניו בכח הנ"ל שמכניסים בניה בתפלה שהעלתה לפניו. כי אמונה היא תפלה/כ"ג, כמ"ש (שמות יז) ויהי ידיו אמונה/כ"ג, תרגומו פרישתי בצלו/כ"ג שכך היתה דרך

ועיין פל"ח שלהכניס כל כוחו בתפילה זה בחי' בא אתה וכל בני ביתך אל התיבה כי זה המציל מהמבול כמבואר בתורה מד. ויתבאר יותר באות ג'.

וקצת צ"ע לפי שביארנו לקמן לחלק בין הכח שאותו מכניס באותיות ואילו בתיבות מכניס אמת.

^{טו} ועיין לקוטי תפלות ריש תפלה ה' – ותזכני ברחמיך הרבים להתפלל לפניך בכל כחי, וכל מיני כח שנמצא בי ברמ"ח אברי ושס"ה גידי, בבשר וגידין ועצמות ועורקים בחלב ודם, וכל הכח שיש במח שבראש ובמח שמתפשט בכל הגוף, וכל הכח שיש בחומשה חושים, וכל שאר מיני כחות כולם יוכלו בתוך התפלה.

^{טז} עיין לקוטים ישרים למגיד ממעוזיטש אות ב' דע כי כל תיבה היא קומה שלימה וצריך להיות כל כוחו בה כי אם לאו תהיה כמו מחוסר אבר. זהו חסד גדול מהש"י שהאדם חי אחר התפלה שלפי דרך הטבע היה לו למות מחמת שמפסיד כוחו כי נותן בתפלה כל כוחו מכח הכוונה הגדולה שהוא מכוין בה. (ועיין לקמן אות לא)

^{יז} לקמן באות ג' מדבר על תיבות וכאן אותיות אולי רומז למה שביאר בתורה סה אות ב' – כמו כן הוא הולך בתפלה מאות לאות עד שמתחברים כמה אותיות ונעשה מהן דיבור. ע"ש וגם שם צ"ע כי איך אפשר לדבר אותיות הרי אנו מדברים הברות וכנראה הכונה מצד כוונת הלב צריך לכיין בכל אות ולהכניס בה כוונה בכח גדול ודייקא לא רק בהברות או תיבות אלא לייחס חשיבות ויחס בכוונה לכל אות בנפרד ורק אח"כ לצירוף שלה. וצ"ע.

שמעתי מהרי"ח (תורה נ) החילוק שבתיות המכוון היא הבקשה אבל באותיות הכוונה היא הדביקות ואילו הבקשה צרכיו היא רק היכי תמצא לדביקות בו ית' וע"ש שזו תפילה שכולה אחד, בחי' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, שאין חילוק כל בין הוא לשמו, ובכל אות זוכה לביטול ודביקות ותענוג כזה שלא רוצה להפרד ממנה כי בין אות לאות הרי יפסיק מעט הדביקות. וכעין זה איתא במהרש"א שכתב שבתיות כיון שיש להן משמעות לכן יש בהן ימין ושמאל דהיינו אחיות הנחש אבל באותיות אין לו אחיזה.

עיין והה"ש קידושיך דף ל. – וי"ו דגחון חציין של אותיות כו'. הכוונה כלפי מה שאמרנו כי התורה יש לה מ"ט פנים טהרה ומ"ט פנים טומאה וזה ע"פ דיבור אותיות לתיבות והתיבות לפסוקים, אבל האותיות אינן מורים רק על שמותיו של הקב"ה שהוא הנסתר גמור של התורה ולפי שהסטרא דשמאלא וכח הטומאה הוא נחש הקדמוני וע"פ מ"ש הולך על גחון זה נחש וע"כ הפסיק באותיות התורה בוי"ו דגחון לרמוז כפי אותיות התורה שהם כולן שמותיו של הקב"ה אין כאן מקום כלל לכח הטומאה דוי"ו דגחון מפסיקו:

^{יח} יש כאן חידוש נפלא שהכח בתפלה אינו כמו מזון הגוף ששורף ונחפך לכח הגוף, אלא הכח בתפלה נוסף לזה שהוא כמו מזון התפלה שעל ידו התפלה בכח, אבל אינו נאבד כמו מזון הגוף או דלק למכונה, אלא הוא מתעבר בה ואדרבה מתחדש ומתחזק וחוזר אל המתפלל חזק יותר.

^{יט} עיין עולת תמיד להאריז"ל שער כללות התפילות בתחילת הספר ד"ה עניין כללות צורך התפלה – מבאר שם שכל מצווה וכ"ש תפלה מברת ברורים מנוצצו ז' המלכים שמתו ובתפילה המלכות מעלה אותם מ"ן, עוד מבואר שם שבכל תפילה מקבל מוחין חדשים לגמרי ע"ש.

^כ לפי שאמר ברישא שזוכה לחיות ומהפסוק תפלה לקל חיי משמע דהיינו חיים ממש מבואר שהכח שהכניס בתפלה הוא החיות שצריך להכניס בתפילה כל חיותו וע"ז חוזר ומקבל חיות חדשה חיים חדשים ואין חדש תחת השמש אלא מקודם הבריאה.

ועיין תורה ב' ש"ע תפילה בכוונה כראוי נמשך רוחא חיים לאיש הישראלי מנוקבא דפרדשקא הוא חוטם אריך. ועיין לקמן סוף אות ד' שתפילות בחי' חוטם נראה לרומז להנ"ל שהחיות מהתפילה היא מזה הטעם שהיא בחי' חוטם ועל ידה אפשר לזכות לרוח חיים מחטם אריך שמשם האריכות אפיים והוא בחי' מעל השמש (מעל ז"א) היכן שיש חידוש.

נראה ש"ע שמכניס כל כוחו בתפילה ובעיקר כח כוונתו עולה המלכות אמונה בזה למעלה ומתעורר זעיר להשפיע לה ומקבל שפע עליון שפע חיות מחטם אריך וזוכה לחיות וכח מחודשים

כ"ה הוספת מוהר"ת בתקפא

^{כב} עיין זהר ח"א יט: ודף ריג: והרמ"ק שם (אור יקר סוף סימן ד' עמ' פו פז באור יקר) ושער הכוונות דרושי הלילה דרוש ג' וה'

^{כג} צ"ע כיון שהוסיף רבה אמונתך למה השאיר וכו' ונראה כוונת מוהר"ת להקל על הקורא לכן סגר דבריו בסוגרים אבל לא נגע בלשון רבינו.

שער הכוונות – דרושי הלילה דרוש ג' והנה ז"ס חדשים לבקרים רבה אמונתך כי המלכו' הנק' אמונה נעשית גדולה ורבה בכל לילה ע"י כל נשמות התחתונים העולים בכל לילה להכלל ולהתעבר בתוכה כדי להתחדש שם בהיותם בתוכה ואח"כ בבקר יוצאות משם מחודשות וזמ"ש חדשים לבקרים.

^{כד} נראה שמבאר בזה מדוע כשמכניס כוחו באותיות התפלה הכח מתחדש כי הכלל כמבואר בכהאריז"ל שסילוק השכל (של ז"א בבחי' תרדמה) דהיינו אמונה עולה מ"ן ומתעבר במלכות ובזה מתקשטת בפני הקב"ה לקבל ממנו שפע חידוש לכוחות המעוררים בה והיא מחזירה כוחות מחודשים למקומם.

צ"ע כי בתורה לה מדבר ממדרגת אימוץ השכל ושם דביקות הוא המדרגה העליונה ואילו כאן נחשב לבחי' אמונה ושינה. וצ"ל שהדביקות שם היא שכל והשגות שזוכים הצדיקים לכיין ולעלות מעולם לעולם. אבל כאן עיקר התפלה הלל ושבח וכ"ש בקשת צרכיו היא סילוק השכל. וצ"ע

^{כה} עיין תורה צא שידיו אמונה רומז שהאמונה מתפשטת בכל האיברים אפילו בידיים. וזה הכוונה בכל כוחו דהיינו שיתפשט בכל האיברים ובשיתוף כל המדות.

ואולי פריסן בצלו שפרוסות בתפלה לקבל מלמעלה שפע אמת שיחזק את אמונתו ותתפשט בכלו. ואע"פ שבתפלה לא מקבלים אלא רק מעלים מ"ן והשפע יורד אחר התפלה אבל עצם המ"ן הוא גם הנכוונות לקבל שניכר בפריסת ידיים.

^{כז} גם בדפוס' תולד – פרישת, ומתלדו תוקן פרישן (לשון אונקלוס פריסן) וכן לקמן תורה כ אות ה' ותורה מד ותורה ה' תנינא אות א' ותורה יט תנינא וכן לעיל תורה ז אות א' פרישת, ורבינו פרישת בכל מקום ובכלום תיקן בתלדו פרישן

^{כח} פסוק זה נאמר על משה במלחמת עמלק ברפידים ובזוהר מבואר שהמלחמה בעמלק היתה קשה במיוחד כי היתה בכל הצדדים ומבואר שם שמשו רבינו נלחם למעלה יהושע למטה. ואולי רומז כאן רבינו לכל תפילה כפי שהולך ומבאר בכל התורה הזו כמה קשה להתפלל

התפלה שמראה בידי הגשמיות שמקבל מלכותו עליו כי האמונה היא בחי' ידים רוחניות לקבל דבר רוחני/כח. חדשים לבקרים רבה אמונתך והכוונה לסוד השינה המבואר בכתבי האריז"ל כי התפילה היא אמונה דהיינו שבח והלל להש"י שזה רק כפי האמונה שיש לאדם כן הוא משבח ומהלל את הש"י. והכח הוא כח הנשמה שהיא השכל שמכניס בכח בתפילה ע"י הכוונה בה שמכניס באותיות התפילה, והתפילה עולה עם הכח הזה שמעוברת בו, ובזה היא באה לפניו ית' לעורר אותו להשפיע לה מוחין וכל מיני שפע כדי שתוכל להשפיע למתפלל כח הארת הנשמה וכל מיני שפע :

אות ב

באות א' נתבאר שצריך כח להתפלה וכאן באות ב' מבאר מדוע צריך כל כך כח דהיינו גודל המניעות על תפלה, הוא עצום כמו קריעת ים סוף שהקטרוג גרם לקושי ודינים קשים עד שלא הואילא אלא מסירות נפש ממש.

ונראה שהכוונה שתפילה היא בחי' ים סוף העומד בין קדושת א"י/כ"ט לטומאת מצרים/ל' ומי שמצליח לקרוע את הים ע"י תפילה אמונה כראוי הוא עובר את הים ומגיע לקדושת א"י וזוכה לפרנסה וזיווג שהן כק"ס ומי שפוגם באמונה תפילה אזי תהומות יכסיומו ויורד במצולות הים הגועש של מחשבות זרות ובלבולים בתפילה.

ודע שיש י"ב שבטים/לא' דהיינו יב שבטי ישראל שבמדבר היו מהלכים כל שבט לעצמו ובחנייתם ישבו כל שבט במקומו ובנחלתם בארץ יש לכל שבט נחלה משלו **כנגד י"ב מזלות/לב'** שהם יב קבוצות ככבי לכת בשמים וסדר טבע העולם מונהג ע"י הקב"ה כסדר מהלכם בשמים כפי שידוע בחכמת האצטגנונות ולכל שבט יש מזל שמקבל כוחו ממעשיהם הטובים של בני השבט השייך לו שעולים למעלה ומעוררים שפע עליון שנותן כח להנהגת הטבע עפ"י חוק מהלך הככבים **{תיקון יח ובתיקון כא}לד'**. **וכל שבט ושבת יש לו נוסחא מיוחדת/לה'** כפי האמת המיוחדת שהאירה בכל שבט לפי טבעו כך נעשה לכל שבט נוסח דומה בתפילתם אע"פ שלא כוונו לזה/לז', **ויש לו שער מיוחד/לז'** **ליכנס דרך שם תפילתו [לחן/לט']**

תפילה בשלימות ולקמן באות ב' מדמה לקריעת ים סוף ובאות ג' למבול ואולי כאן רומז שהיא בחי' מלחמת עמלק ועיין משנה ר"ה פ"ג מ"ח שעיקר הנצחון ע"י שמשעבדים ליבם לאביהם שבשמים ועייש תויו"ט שכתב יתכן בעיני שהיתה הרמת ידיו של משה רבינו ע"ה הוראה לבני ישראל שיסתכלו כלפי מעלה וישעבדו לבם לשמים.

כ"ח עיין מזה בתחילת תורה ז' שהארכנו יותר בביאור העניין.

כ"ט אע"פ שהמדבר אינו א"י אבל כשעברו את הים סברו בג' ימים להכנס לארץ ואף שנשאר שם מ' שנה היתה ההנהגה עמהם במדבר הנהגה נסית וכמבואר בזוהר כעובר בבטן אמו ששמלתם לא בלתה ולחם מן השמים ומים מן הארץ ועננים שומרים ומיישרים הדרך דהיינו הנהגה של אמא המסככת על בניה ובחי' תסוכיני בבטן אמי כמבואר בתורה מח. והנהגה זו הנהגת א"י למי שזוכה לתפלה אמונה ואמת המבואר בהמשך. עיין תורה מז בשם זוהר ויקרא מה: שא"י נקראת ארץ החיים דהיינו בינה עילאה. (לקמן הקדמה לאות ה' הקשיתי א"כ למה לא רצו להכנס לארץ עיי"ש)

ל' גם לתוס' שלא עברו אותו אלא נכנסו יצאו מאותו הצד אבל כיון שרק עי"ז הכניעו את קליפת מצרים לגמרי נמצא שהכניסה לים היא העמדת בין הקדושה לטומאה.

לא' שבט היינו ענף מעץ בני יעקב הנמשכים ממנו כענפים מעץ וכפי שיתבאר לקמן אות ב (סוף עמוד זה) שיעקב כלול כל היב שבטים לב' מזל הוא מקור שמזיל איזה שפע למטה והם יב ומתלבשים ביב קבוצות ככבי שבת הנעים במסלול שנתי ויומי ונקראו בשמות. נוסף להם ז ככבי לכת שגם על ידם מנהיג הקב"ה את עולמו, ולהם היו עובדים עובדי ככבים ומזלות הקדמונים. ונראה ששבט הוא המעלה מ"ן אל השכינה בתפילתו ואזי נעשה היחוד ומקבלת שפע ומחלקת השלל לשבט דרך הככבים ומזלות וגם מכח זה ניתן למלאכי הככבים כח להכות בצמחים שיגדלו כדלקמן שע"ז נעשית הפרנסה.

לב' תיקון יח דף לו. תיקון כא דף נט. ועיין גם לקוטי תורה להאריז"ל ויצא

לד' תיקון יח המצויין כאן והמפרשים עליו מבואר בהם יסודות חשובים וכן עוד כמה מאמרים מהאריז"ל לבאר הענין חשובים להבין בעיקר עפ"י הסוד ומחמת האריכות העתקתי אותם בסוף בהוספה לאות ב'.

לה' נוסח תפילה מיוחד שאם ימצא את הפתח בים השייך לשבטו יוכל על ידו לעבור בו לא"י ואע"פ שמבואר ברמב"ם (הלכות תפלה פ"א הלכה ב' ג' ד' שלא היה נוסח כללי לשום אדם עד שתיקנו אנשי כנסת הגדולה נוסח התפלה אע"כ משמע מרבינו כאן שמעצם השנוי במהות שהיה בין שבט לשבט ממילא גם מצד טבעם ומדתם השונה מאחרים היה להם איזה גוון מיוחד לכל השבט שבא לביטוי בנוסח תפילתם כעין שמצינו שלכל עם נעשית לשון מיוחדת לאותו עם שהיה התבטאות מדתם הרעה השייכת להם כדמשמע בתורה יט. ולהבדיל אצל ישראל הנוסח הוא כפי גוון מדת האמת שהיה מיוחד לאותו השבט שהתבטא בנוסח תפילתם.

עוד נראה שהם יב שבילין כי החכמה כשמאיר במלכות אזי מאיר בכל הצדדים והם יב אלכסונים (כמבואר במתוק מדבש על תיקון יח הנ"ל שהם ו' קצוות באור ישר ובאור חזר) כי רבוי הוא במלכות לכן כשמאיר בכל צדדיה אזי הם יב שבילים וזהו שהיא על יב בקר ויב שבטים הם יב בניה המעלים לה מ"ב ב"ב גוונים של המלכת הש"י ובי"ב נוסחאות כי כל שבט ממליך בבחי' שלו כי הזיווג לפי המ"ן וכל שבט מאיר מ"ן בבחי' שלו בדגש אחר באופן ההמלכה המיוחד לו כי הנוסחה המיוחדת היא שער המיוחד לו כי אסור לאחד לחקות את חבריו כי זה לא אמת, כי האמת היא שכל אדם צריך לזכר עצמו עד שתאיר הנשמה עצמיותו המיוחדת לו, שזה הנוסח וזה השער המיוחד לו וזה הפתח בחושך, וזהו כבוד את ה' מהונך כמו שביאר הריצ"ח בתורה יט

לז' כי את הנוסח תפילה שלנו תיקנו אנשי כנסת הגדולה בבית שני והרי בגלות בכל היו רק שני שבטים וגם מתוכם עלו לארץ בבית שני רק מיעוט כמבואר בתמורה טו: שרוב העולים היו זקנים שראו את הבית הראשון וכן בערכין יב: מבואר שרק ד' משמרות כהונה עלו מבבל. לכן מוכרח שכונת רבינו על נוסח שלא היה מתוקן אלא מעצמם כל אחד התפלל בנוסח השייך לשבטו. ועוד שהיו חכמים וידעו סוג הגלגלים ואיזה נוסח שייך למזל השייך לשבטם אלא שהיה רשות ולא חובה. וזה עוד טעם ליציה"ר הגדול שהיה להם לע"ז וכישוף כי ידעו סדר ההשתלשלות של השפע והשבעת מלאכים לבד מעצם היציה"ר שהיה להם שאותו מבואר שהתפללו חז"ל בבית שני שיתבטל וביטלודו. (סנהדרין סד. בביאור הפסוק בנחמיה ט' ד' (וערכין לב:))

כל תפלה העולה למעלה להתקבל אצלו ית' אפשר לה להכנס לפניו רק בשער המיוחד לה דהיינו שער המיוחד לבני אותו השבט. וכל שבט מעורר בתפלתו העולה למעלה כראוי שפע עליון להשפיע למטה לכח מזלו שבשנים עשר מזלות/מ², והמזל מאיר למטה, ומגדל הצמח ושאר דבריו הצריכים אליו:

ז"פ (במדבר כד) דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל/מ²א דהיינו שעל ידי שקם לתפלה שבט מישראל עי"ז דורך ככב למטה בארץ, כי וקם, זה בחי' עמידה, בחי' תפלה/מ²ב כי תפלה היא בעמידה כמ"ש ויעמוד פנחס ויפלל. דהיינו כששבט מישראל עומד להתפלל, עי"ז מעורר כוכב, והכוכב הוא דורך ומכה/מ²ג הדברים שיגדלו. כמו שאמרו חז"ל (מדרש רבה בראשית פרשה יוד) [מ"ד/מ²ה] אין לך עשב מלמטה שאין לו כוכב ומלאך מלמעלה [מ"ו/מ²ז] הכוונה ככב הוא לבוש לכח שהוא מלאך דהיינו שליח לפעול הפעולה למטה, שמכה אותו את יסוד העפר והמגושם שבו שמונע גדילתו ואומר לו גדל/מ²ח האמירה גדל מגדלת אותו: וזהו שע"י וקם שבט מישראל להתפלל עי"ז

¹⁹ ועיין שער הכוונות – דרושי עלינו לשבח ונוסח התפילה דרוש א'.

ואמנם בעיקרי המנהגים עצמם שיש הפרשים רבים ושנויים רבים בענין נוסח התפלות בעצמם חוץ מענין הפזמוני והפיוטים הנוספים בתוך התפלות אלא בנוסח הברכות והתפלה עצמם יש שנויים רבים בין סדורי התפלות בין מנהג ספרד ובין מנהג קאטלונאי ובין מנהג אשכנז וכיוצא בזה הנה בענין הזה א"ל מורי ז"ל שיש ברקיע י"ב חלונות כנגד י"ב שבטים וכל שבט ושבט עולה תפלתו דרך שער א' מיוחד לו וה"ס י"ב שערים הנו' בסוף יהוהאל. והנה אין ספק כ"א תפלות כל השבטים היו שוות לא היו צורך לי"ב חלונות ושערים וכל שער יש לו דרך בפני עצמו אלא ודאי מוכרח הוא שכיון שתפלותיהם משונות לכן צריכים שערים מיוחדים לכל שבט ושבט כי כפי שרש ומקור נשמות השבט ההוא כך צריך להיות סדר תפלתו.

ולכן ראוי לכל א' וא' להחזיק כמנהג סדר תפלתו כמנהג אבותיו לפי שאין אתנו יודע מי הוא משבט זה ומי הוא משבט זה. וכיון שאבותיו החזיקו במנהג ההוא אולי הוא מן השבט ההוא הראוי לו אותו המנהג ועתה בא לבטלו ואין תפלתו עולה למעלה אם לא בדרך הסדר ההוא.

אבל צריך שתדע שאין זה אלא בענין תיבות משונות באמצע התפלה וכיוצא בו כגון להקדים הודו קודם ברוך שאמר או אח"כ וכיוצא אבל מה שהוא מיוסד עפ"י הדין המפורש בתלמוד זה הוא דבר השווה לכל נפש ואין חילוק ביניהם כלל ככל השבטים:

וכעין זה אבל בקיצור כתב בפרי עץ חיים תחילת שער התפלה

וכן מג"א ריש סימן סח והמ"ב הביאו דברי האר"ז האלו

עוד עיין זוהר חלק ג דף קע/א פרשת שלח עי"ז ששליח ממתינתא לרקיע גילה לר"ש סויות ואחז מהס הוא זה

ואמר השליח לרשב"י והא ידענא שאלתא דילך מאי היא. אבל שארי וחגור זינך וקטיר קטרך דהא עידנא הוא גלגלא כמה דשארית עובדא. דעל אנפי רוחב ביתא. אולם דעזרה לגו. בהאי עזרה אית תריסר תפתין לפום חושבן שבטיא דישאל. בפתחא חדא כתיב ראובן. ובפתחא אחרא כתיב שמעון וכן כל שבטיא דישאל רשימין על אינון תפתין בזמנא דיסלקון לאתחזאה קמי מאריה דעלמא. מאן דעייל בפתחא דרשיים ביה ראובן אי משבטא דראובן איהו מקבלין ליה תפתין ואי לא פלטיין ליה לבר וכן בכלהו דלא יקבלון תפתין אלא למאן דאיהו מזהוהא שבטא דרשיים בהון ובדא יתחקקון וישתמודען כל חד וחד.

¹⁹ פ"ע"ח בהקדמה לשער התפילה. ובמג"א על או"ח סימן סח לכל שבט שער ומנהג (זהר שלח קע ולקוטי אמרים למגיד ממזריטש דף כב ד"ה התפלה היא סולם מוצב ובספר ליקוטים מרב האי גאון ט ע"ב ד"ה וגאון אחד אמר)

²⁰ דהיינו שאע"פ שצריך לעבור בים ומבול המחשבות זרות (עיין סוף תורה מד) דהיינו קריעת ים סוף ליב גזרים אין הכוונה שצריך לקרוע את הים כי כבר יש בו פתחים רק צריך למצא אותם ולעבור בהם כדמשמע לקמן.

²¹ כח מזלו שבי"ב מזלות משמע שמזל השבט הוא בגלגלים וצ"ע הרי מזלו שלאדם גבוה הרבה מהגלגלים. וצ"ל שהכוונה למזל שבגלגלים המונגה ע"י מזלו שלמעלה

²² דהיינו שהפסוק נקרא מסיפא לרישא, דרך ככב מיעקב מכח שקם שבט בישראל הכוונה לכפל לשון כששבט מישראל קם להתפלל אזי מכח תפילתם של בני יעקב דורך המזל ומכה בצמח שיגדל וצ"ע לכאורה תיבת מיעקב מיותרת

²³ כפי שיבואר לקמן עפ"י ברכות ו: עפ"י הפסוק ויעמוד פנחס ויפלל

²⁴ צ"ע למה מכה ואולי להסיר איזה מניעה

צ"ע דורך משמע ברגל ומכה ולא בועט משמע ביד ועיין תורה זו שהמלאך מקבל בימין ומשפיע בשמאל ולכן נקרא הכאה כי זה בשמאל וצ"ע שכאן דורך ומכה ואולי כי ברוחניות כל מדרגה משפיע לזו שתחתיה עי"ז נה"י שלה דהיינו הרגלין ולכן נקרא דריכה. ומה שנקרא מכה, אולי כי הצומח וחי הוא גשמיות וצריך להכות בגשמיות הנוטה לטבע העפר שמונע את החיות והצמיחה. לעיין בתורה זו מה שכתבתי

²⁵ פסקא ו' שם ועיין שער מאמרי רשב"י – בפירוש על פרק שירה ועיין תורה זו אות א בהערות מ"מ לגרסת רבינו מלאך

²⁶ שער מאמרי רשב"י על פרק שירה – דע כי הנה כל הנבראים שבעה"ז יש על כל אחד מהם מלאך אחד ושומר ושר עליו בשמים וזהו סוד מ"ש רז"ל אין עשב למטה שאין מזל עליו למעל' מכה בו ואומר לו גדל ועל ידי השר ההוא הממונה עליו נמשך החיות והשפע אל הנברא ההוא. והנה השר ההוא אינו יכול להשפיע בו עד שהוא יאמר לפני הש"ת השירה הראויה אליו כפי מקורו ועל ידי כן ישפיעו בו ואח"ך הוא יפיע חיות ומוון אל הנברא ההוא ונמצא כי כל אותן השירות הנו' בפרק שירה הנו' הם מה שמשוררים השירים והמזלות העליונים הממונים על כל התחתונים.

והנה מה שאמרו שם בפ' שירה כי כל האומר פרק זה בכל יום זוכה לכל כך המעלות הגדולות הנכתבות שם. הטעם הוא לפי שנודע כי בצלם אלהים עשה את האדם ולכן כמו שכל העליו' תלויים ונאחזים בשיעור קומתו ית' הנק' אדם העליון היושב על הכסא כן כל הנבראי' התחתון' שבעה"ז הם תלויים ונאחזים בשיעור קומת אדם התחתון וכולם מתברכין על ידו ולכן כשהאדם אומר בכל יום אותם השירות ויודע לכונן כל אלו הנבראים התחתונים איך נרמזים בו ונתלים באיבריו ויאמר אותן השירות הראויות לכל אחד ואחד הנה הוא גורם שפע ומוון (דף ס"ב ע"א) לכל הנבראים התחתונים כי כולם תלויין בו ולכן זוכה לכל המעלות ההם.

²⁷ עיין בחורי מאמר ה אות יב

²⁸ יש גרסאות שאין מעליו מזל וצ"ע וצ"ל שהכוונה לאחד מיב מזלות שמתחלק כפי העשבים או שהו אשם מושאל למלאך הממונה.

²⁹ אומר לו גדל משמע בחי' בדבר ה' שמים נעשו ודברך ה' ניצב בשמים שהאמירה היא המגדלת ולא כציווי.

דרך ככב היוצא מיעקב להכות ולגדל בארץ. וצ"ע שלא ביאר רבינו תיבת יעקב ונראה כי יעקב הוא מעל המזלות והם מקבלים ממנו. וזהו ככב מיעקב דהיינו שמקבל כח מיעקב ועיין לקמן עה"פ ויעמידה ליעקב לחק דמשמע שיעקב רומז להקב"ה. וכן לקבמן יעקב מעל כל השערי תפילות והוא המכוין ומכניס אותן כל אחת לשער השייך לה. (ועיין תורה סו אחיזת הצדיק למעלה מאד עי"ש)

וזה שאמרו חז"ל (פסחים קיח.)/טו קשין מזונותיו כקריעת ים סוף/¹ כפי שנתבאר שהמזון דהיינו כל הצומח וחי שבארץ גדל מכח תפילה ותפלה כראוי קשה מאד להתפלל וקשה שתתקבל כמו קריעת ים סוף, וקשה זיווגו יא'נכקריעת ים סוף וכו' (סוטה ב').² דהיינו שכך גם הזיווג של אדם דהיינו למצא את בת זוגו וכן לאחר שמצאה שתמיד תתרחק לו ולא תתנגד לו זה גם תלוי בתפלה כנ"ל שהיא קשה כקריעת ים סוף/טז. **כי הים סוף נקרע לי"ב קרעים/**³ נראה שנקט קרעים דייקא לרמוז שע"כ נכפל הקושי יב פעמים, **כנגד י"ב שבטים/**⁴ שכיון שהם בחי' המלכות שמצד מהותה נחלקת ליב בחינות וצדדי שפלות/טז לכן גם יב שבטי ישראל בהכרח לתת להם גבול וחלוקה ליב כמו בחנייתם סביב למשכן ובתנחלותם

^{טו} פסחים קיח. אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף דכתיב (תהלים קלו כח) גותן לחם לכל בשר וסמיק ליה (שם קלו יג) לגור ים סוף לגורים. עיין מהרש"א ששואל לא ידענו מאי סמיק דהרי דיש יב פסוקים ביניהם ונשאר בצ"ע שלא כדרכו. הריצ"ח לז"ט אמר שאולי דייקא מה שיש יב פסוקים ביניהם זה הרמז ליב גורים שנגזר. ויש מפרשים כיון שויפרקנו מצרינו דסמיק באמת לנותן לחם פרש"י שהכוונה שהציל אותנו ע"י שגזר את ים סוף נמצא דסמיק לדרמי ליה.

¹ צ"ע התם היה קשה להתגבר על קטרוג אלו ואלו ונאמר למשה מה תצעק אלי בעתיקא תליא דבר אל בני ישראל ויסעו והכא מאי. ואולי אפ"ל שבאמת להתגבר על מבול המחשבות וזות שבים החכמה צריך וזות גדולה ואעפ"כ צריך להיכנס לים הזה בתפילה בכל הכח ובאמונה חזקה דייקא שהיא ראש אמונה כמבואר בתורה ז' וראש אמונה היא בחי' עתיק כמבואר בלק"ה פסח ז' כב. וזהו בעתיקא תליא מלתא כמבואר שם. ועיין עוד לקמן אות ג' בהערה על ד"ה נמצא שיש פתחים הרבה בחשך.

^{טא} הסוגרים הוספת מוהר"ת בתקפא

^{בב} זהו תרומה קע. ואור יקר סימן כ שם ותיקון טט דף קא: ושער הגלגלים הקדמה כ' זהר בשלח נב: ואור יקר שם דף מא

^{בג} כפי שהולך ומבאר אין הכוונה לדמיון רק מצד הקושי אלא כיון שבאמת הדבר שבו תלויים הפרנסה והזיווג דהיינו התפלה שהיא אמונה שהיא בחי' קריעת ים סוף כמבואר בלק"ה פסח ז' בא שקריעת ים סוף בגשמיות נעשה לישראל רק מכח שברוחניות קיימו בעצמם קריעת ים החכמה דהיינו סילוק השכל והתחזקות באמונה לבד. לכן הפרנסה וחיווג קשים שזוכים בהם ע"י תפילה שהיא קשה כקריעת ים סוף. וגם עיין לעיל בתחילת התורה באיזה כוחות צריך להתפלל ממש במסירות נפש שגם זה קשה מאד.

^{גד} ועיין תוס' ערבין ורמב"ם על אבות פ"ה שהים נקרע כקשת ועיין תורה ב' שתפילה בחי' קשת כמ"ש בחריב ובקשתי תרגום בצלותי ובעותי. ובתורה ב' היינו שבח ושאלת צרכיו. ובני ישראל על הים היתה שאלת צרכיהם להנצל ממצרים ומכח שילקו חכמתם עשו יבשה בים החכמה ונעשית קשת התפילה בים. וכשעלו מהים זכו לחרב השבח ומתו כל המצרים. בשירת הים בבחי' טרם יקראו ואני אענה.

^{גה} עיין בביאור הרמ"ק על זהר ויגש רז: הובא בפירוש מתוך מדבש שם שהמזונות קשים כקריעת י"ס שהוא בקיעת המלכות הנקראת ים כדי שתהיה בית קיבול לקבל בתוכה נתיבות החכמה שיתבטלו וימתיקו דיניה, (ברמ"ק בפנים מוסיף ויבקע בנתיבות דהיינו שבילין דימא לעבור יב מקורות עליונות) וזה נעשה ע"י עתיקא דייקא, וכפי שנבקע במלכות כן נפתח למטה בעולם הזה להשפיע השפע.

וצ"ע דמשמע מדבריו שהבקיעה היא בים המלכות ואילו מוהר"ת כתב לק"ה פסח ז' כא כב ות"ת ג' ד' שהבקיעה היא בים החכמה לעשות בו חרבה משכל עצמן וז"ל שם כי ישראל על ידי שזכו לאמונה כזו שסלקו דעתם שהוא בחינת מים וסמכו על אמונה לבד שהוא בחינת ארץ כנ"ל על ידי זה זכו שנעשה להם הנס גם בגשמיות שנתהפך ליבשה בזכות שגם הם מסלקים תמיד מימי הדעת בפני האמונה שהיא בחינת יבשה וארץ כנ"ל.

משמע מרבינו שהדגש בדמיון לקי"ס הוא מצד שנגזר ליב ולא מצד הקושי וכן הוא בתורה לו ואולי כי בהסתכלות כללית בחי' אחדות אזי אין קושי כל כך כי מידה טובה מרובה ואולי גם כי ההסתכלות בכלליות היא ע"י עינא חד דרחמי אבל ההסתכלות בפרטים היא בחי' דין ובפרט לכל היב צדדים דהיינו כשבאים לרון על כל אחד אזי מתחיל הקטרוג ולפ"ז מה שמונים לנס את הגזר י"ס לגורים אין השבח בריבוי שבילין עצמן שהרי אחד ויב שוין אבל הנס הוא שאעפ"פ שקרע לכל אחד בפני"ע הרי היה דין בפרטיות על כל אחד ואעפ"כ התגבר הנס על הקטרוג ובפרט שמובא במדרש שהיה ביניהם מיכה שלקח עמו פסל ע"ז שאח"כ החטיא על ידו הרבה מישראל

מדרש תנחומא בשלח פרק י' - (ז) ואתה הרם את מטך עשרה נסים נעשה להם על הים נבקע להם הים ונבקע כמין כפה שנא' (חבקוק ג) נקבת במימי ראש פרזיו וגו' ונחלק ל"ב שבילים שנאמר ונטה ירך על הים ובקעוהו ונעשה יבשה שנאמר ובני ישראל הלכו ביבשה ונעשה כמין טיט שנאמר (שם) דרכת בים סוסיך חמר מים רבים ונעשו המים פרוורים שנאמר (תהלים עד) אתה פוררת בעוז ים ונעשה סלעים סלעים שנאמר (שם) שברת ראשי תנינים על המים ונעשה גזרים שנאמר (שם קלו) לגזור ים סוף לגזרים ונעשה ערמות ערמות שנא' וברוח אפיך נערמו מים ונעשה כמו נד שנאמר נצבו כמו נד ויצאו להם כדי מים מתוקין מתוך מלוחין וקפאו המים ונעשו ככלי זכוכית שנאמר קפאו תהומות

מדרש תנחומא ואתחנן פרק ו' - הלך אצל הים הגדול א"ל בקש עלי רחמים א"ל בן עמרם מה היום מיומים הלא אתה בן עמרם שבאת עלי במטך הכייתי וחלקת לי"ב שבילים ולא יכולתי לעמוד לפניך מפני שכנינה שמהלכת לפניך לימינך שנאמר (שם סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם והיום מה עלתה לך

בתי מדרשות חלק ב' - מדרש תמורה השלם פרק ה' - אמר שלמה כנגד הלל הגדול עשרים ושמונה תמורות ובהלל הגדול עשרים ושש פסוקים נשתירו שתי תמורות כנגד שני לחות הברית: תמורה ראשונה עת ללדת כנגד הודו לה' כי טוב (תהלים קלו א) וכו'.... תמורה שלש עשרה עת להשליך אבנים כנגד לגזור ים סוף לגזרים עשה הים כבנין של אבנים ועשה שנים עשר שבילים והמים היו עומדים כחומות וכיון שעברו ישראל בתוכו השליכם עליהם כאבנים ונשתקעו מצרים בים והודו וישראל בחסדו של מקום כי לעולם חסדו:

^{טז} ביאור העניין נ"ל כי ישראל הם גילוי מלכותו ית' בעולם וספירת המלכות עומדת על יב בקר בחי' בהמות הייתי עימך דהיינו ביטול כי היא כלי לכל האורות של הספירות העליונות שהם ד' פעמים ג' חב"ד הג"ת נה"י ועוד ג' בחי' בה בעצמה. והם בחי' יב כלים ליב צרופי הויה המאירים בה.

לענין שלנו נ"ל ללמוד ממנה ישראל שהיו לו יב צדדים כי ד' רוחות בכל רוח היו ג' שבטים דהיינו ימין שמאל ואמצע. ודייקא מחמת זה שהיו בחי' צדדים לא זכו לאמת ליעקב וכמבואר לגבי אברהם ויצחק שהיו בחי' צד כלפי יעקב כי חסד וגבורה הן שני צדדים ורק התפארת בקו האמצעי וכל צד יש בו צבירת סטיה שנעשית פסולת ורק הקו האמצעי הוא הבריה התיכון מקצה לקצה נחלה בלי מיצרים.

^{טז} כמבואר בכהאריז"ל שהמלכות על יב בקר. ובקר בחי' בהמות הייתי עימך. בחי' שמימינך עומד כבהמה (חולין ה:) כי המלכות לית לה מגרמא כלום אלא כלבנה שכל אורה מהחמה מכח שמבטלת מעצמה כל שכל עצמי אלא כבהמה כנ"ל.

בארץ כן היה בעברם את הים. (פרקי דר"א פ' מב/ב^ח, ותיקון כא דף נט/א^ט) ובני ישראל בתפילתם גורמים זיווגא דקב"ה ושכינתיה^א דהיינו שכל שפע יורד מלמעלה ע"י יחוד של קדושתו ית' הנמוכה ששוכנת עמנו עם קדושתו ית' הגבוהה ועליונה יותר (הנקראת קב"ה) והתפילות שלנו עולות בבחי' מ"ן ומעוררות את היחוד הזה שעל ידו משפיע העליון לתחתון וממנו לכל העולם, כמו שכתוב (תהלים סח) סלו לרוכב ערבות [ב^ט]/ג^ט, רוכב דא קב"ה^ט, ערבות דא שכינתיה/ס"ה, ונקראת ערבות שנתערב בה כל הגוונים/י^ט. ולפי הזווג שגורם בתפלתו, כן זוכה לזווגו/י^ט. והתפלה הם י"ב נוסחאות וצריך כפי שיתבאר לקמן היטב לכוין לנוסח תפילתו המיוחד כפי האמת השייכת לשבטו כדי שתפילתו תיכנס בשער המיוחד לה מהי"ב שערים ולכוין כל זה קשה מאד, לפיכך הזווג כיון שהוא תלוי בתפלה כזו הוא קשה בקריעת ים סוף שהם י"ב/ס"ה.

וענין יב צדדים הוא כלליות כל הצדדים שיש כי כלל הצדדים הם שש דהיינו ד' רוחות ומעלה ומטה ולכל צד ב' אלכסונים נמצא שהם ב'.

^ב פרדר"א מב – ר' אליעזר אומ' ביום שאמ' הב"ה יקו המים בו ביום נקפאו המים ונעשו שנים עשר חלקים כנגד שנים עשר שבטים ועשו חומות מים בין שביל לשביל והיו רואין אלו את אלו וראו הב"ה מהלך לפנייהם ועקבות רגליו לא ראו ולא נודעו שני' (שם סח) ראו הליכותיך אלקים וכתוב (שם עז) בים דרכך ושבילך במים ועקבותיך לא נודעו

^ט תיקוני זחר דף נט/א – ועוד שכינתא איהי חשבון תקופין ומזלין ומולדין ועבורין, ארבע תקופין דאתקריאו ארבע תקופות, ולכל תקופה תלת ירחין, ובהון פולטים תרי עשר מזלות, ואינון לקבל תרין עשר שבטין דישאלן שכלל שטת יס מזל אחד מהיז והל תקופות הס כנגד ד' גלגלי השבטים, וכלא כל הל' תקופות אתקשר בהאי שמא אדנ"י, איהי שכינתא תתאה, תקיפא בארבע תקופין, דאינון מסטרא דשמאלא חזק תקיף, ואינון אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ד' תקוסות כנגד ד' אותיות אלנ"י ויז חקשים כנגד יז אותיות אלנ"י צמילוי

ובלחוד תרין עשר מזלות קשין מסטרא דדין לפי שמקשרים צסס אלנ"י כ"ל, ובגין דמזונא קא אתיא מנייהו כמזנא צמועד קטן כח. בני חיי ומזנא לאו צמזנא תליא מלחא אלא צמזנא תליא מלחא, אמרו מארי מתניתין קשין מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף, דאתקרב בהון צמזנא תליא מלחא לזכר היז שבטים לתרין עשר קרעין שכל שצט הלך צצביל לעלמו:

ועין ביאור באר לחי רואי עיין בפנים ובקיצור דבריו שיש בערות ומזלות וד' תקופות הן במלכות כנ"ל בל"ת ויצא הנ"ל כי כל המניינים הם במלכות אבל עיקרם ושרשם סוד ו"ק דת"ת שהוא ישראל גופא דז"א. תקופות מלשון תוקף הדין.

היב קרעים שנקרע הים היה לצורך יב שבטים ששורש נשמתם היא מיב המזלות כנ"ל בתיקון יח נמצא שכל קריעה וקריעה היה כנגד מזל אחד ומכח היב מזלות ששורשים במלכות שהיא סוד הים העליון נעשה בים התחתון יב קרעים לצורך היב שבטים

^ט ותנחומא בשלח י' ואתחנן ו ברטנורא אבות ד' ד'

^{טא} עיין פרי עץ חיים שער ק"ש ריש פ"ד כבר ידעת כי כל כוונת של התפלה הם לחבר זו"ן ולזווגם וכו'.

לכאורה קשה כי השכינה והקב"ה שניהם זה הוא ית' אבל הכוונה כי לגדולתו ית' אין חקר ואין סוף אבל מצד התגלותו אלינו יש בזה מדרגות ויש קדושתו המוצמצמת בהרבה לבושים ושוכנת עמנו ויש קדושתו העליונה יותר שמקבלת שפע מקדושה עוד יותר גבוהה כדי להשפיע לנו וכל שפע שצריך לדרת לעוה"ז אי אפשר אלא ע"י שמח תפילותיו יתעורר רצון עליון להשפיע ואז עולה קדושתו ית' התחתונה אלא קדושה הגבוהה יותר ומקבל שפע ויורדת להשפיע לארץ.

^{טב} בפסוק כתוב בערבות. עוד עיין ספר עץ חיים – שער מב פרק א מ"ב

^{טו} ע"ש כל הפרק ואפשר שנרמז בו המובא כאן בתורה כי שירו לאלקים וכו' היינו העלאת מ"ן הגורם לזיווג עליון בחי' רוכב בערבות שעי"ז נשפע השפע והזיווג דהיינו מוציא אסירים בכושרות שח"ל למדו מכאן על הזיווג שקשה בקי"ס דדרשו בשירות בכי ושירות או זיקש דייחידים לאסירים ועוד נזכר שם מטר המבואר בסוף התורה שלנו וכן הר סיני דהיינו עצות הצדיק כמבואר בתורה ז' השיבת לבאן עיין ביאור יפה לפסוק זה בספר הליקוטים להאריז"ל פרשת ויצא עה"פ ויצא יעקב מבאר שבע מדבר מקושת המטרונא לרבי יוסי וכמה קושיות שיש בזה ומתיר ומבאר שפסוק זה בפשט מדבר מהירידה למצרים שהיתה במטי מעט וויצאו משם רבים ורבי סימון דורש הפסוק לענין זיווגים ומבאר שמדובר בזיווג שני שאז הם נקראים יחידים כי אינה בת זוגו ממש והקושי הוא לעבבם ביחד ולא עצם הזיווג עי"ש

^{טז} לשון מושאל כמו הרוכב על סוס הוא השכל המנהיג את הסוס כן הקב"ה מנהיג את המלכות המכונה ערבות

^{טז} ספר עץ חיים – שער מב פרק א מ"ב וכן בעשיה הם ז' רקיעים והרקיע העליון הנקרא ערבות כולל ג"ר אמנם כל ה' גלגלי של הז' כוכבי לכת וי"ב מזלות שמנו חכמי התכונה כולה קבועים ברקיע ב' מתחת לעילא כמ"ש ויתן אותן אלהים ברקיע השמים שהוא דמיון היסוד הנקרא כל וכולל כולם בו ותחתיו הוא וילון מל' דעשיה שאינו משמש כלום אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית כמארז"ל ובתוך וילון זה הם ד' יסודות ארמ"ע דהיינו אש מים עפר רוח והארץ וכל אשר בה וכללות כל הז' רקיעים אלו העליונים והארץ שבתוכה נקרא עולם העשיה ששם נגמר החומר והכלים להתגשם כמ"ש במ"א

^{טז} גוונים בכלליות הם חסד וגבורה אבל בפירוט לפי הענין המבואר כאן הם יב כנ"ל יב נוסחאות התפלה.

כי היא על יב בקר ויב שבטים וכל שבט עם דגל בגוון אחר שמרמז גם על הטבע של בני השבט ולכל שבט נוסח אחר והמלכות מעלה הכל מ"ן לקב"ה ודייקא שינוי הגוונים יוצר יופי ותענוג למעלה ומעורר את הרצון עליון להשפיע מ"ד

ועיין ביאור הליקוטים שער ב' וגם יש לבאר עוד, שנקודות האמת האלה שיש בהם מהאנתרופוא דלתתא, הן הן גווי האמת הנשתנות לחלונות הנ"ל (בפנים). ושמחמת זה מוכרחים להתקשר להצדיק, שהוא לבד המאיר להם על ידי החלונות האלה, ומעלה אותם וכפי מהות החלונות, כל אחד ואחד על ידי השער והפתח שבצדה, בפרטיות ובכלליות השבט כנ"ל מהמוב"פ. ולאשר זה כל תיקון התפלה, יבואר לנו יותר, מה שגורמים על ידה יחוד רוכב ערבות המוב"פ, ושזה סוד הנישואין המוב"פ. כי הצדיק, בעוצם אחדות אמיתותו וכלליותו שעל ידי זה בה' אורי כמוב"פ, אין שייך בו עוד תערובות וערבות הגוונים כלל. ורק בניו, שלא זכו עדיין לזה האמת האמיתי, הם בעצמם נשתנים זה מזה בשינוי גווי האמת שבהם.

^{טז} מדה כנגד מדה כמו שמתרצה הוא אל הקב"ה כך מתרצית בת זוגו אליו (עיין תורה פז תנינא שע"י כוונות אלול נעשית מתרצה לו והיינו דהך)

^{טז} משמע שתפילה היא בחי' קריעת ים סוף וכמו שקורע את הים בתפילתו כך מתקן זיווגו ופרנסתו.

ועיין לק"ה שילוח הקן ד' אות ז' מבאר נפלא שמלחמת המוחשבות זרות זה בעצמו קשה בקריעת ים סוף והיעצה היא לקפוץ למים דהיינו להתעלם מהם ורק לעסוק בשל

עוד על קושי קריעת הים נראה לבאר עפ"י תורה מד תפלות פנגד, היינו המתחשבות זרות שהם פנגד, שהם מבלבלין תפלתו. ונקראים מפול, שהם מבלבלין את תפלתו. ותקונו, שיתן צדקה לארץ ישראל. ועל ידי זה הוא נבלל בארץ ישראל, אשר עליה נאמר: "ארץ לא גשמה ביום

וגם ישראל מפרנסים/סט\ לאביהם שבשמים/ע\ בתפלתם (ע"א/ע"ב) כי אבינו שבשמים כשעולה לפניו השכינה לקבל ממנו שפע, ע"י תפלותינו, אזי הוא מקבל עוד שפע מגבוה יותר, כמ"ש (שם קה) [ע"ג] ויעמידה ליעקב לחק פשט הפסוק מדבר בברית שכרת הקב"ה עם האבות ורבינו דורש לענין שלנו שע"י התפילה שנקראת עמידה מקבל יעקב אבינו (שרומז להקב"ה/ע"ד) חק דהיינו פרנסה, וחק לישראל דמוזנא הוא כמבואר בגמרא {ביצה דט"ז}. שהמילה חק הוא לשון מזון כמ"ש ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה. ואין עמידה אלא תפלה (ברכות ו' ע"ב/ע"ד) כמו שכתוב ויעמוד פנחס ויפלל:

וז"פ (תהלים צט) שמרו עדותי וחק נתן למו דהיינו שבפסוק זה רמוז הענין שהפרנסה תלויה בתפילותינו, כי עדות זה תפלה/ע"ו, כמ"ש (שם קכב) שבטי יה עדות להודות לשם ה' כי מבואר בפסוק זה שעדות היא הודאה, והלל והודאה היא עיקר תפלה/ע"ו. ועוד ראייה שעדות רמז לתפלה כי גם אחז"ל (שבועות דף ל'). אין עדות אלא בעמידה/ע"ח, ועמידה זה תפלה, שאנו מעידין על אחדותו/ע"ט\ בזה שכל דבר שאנו רוצים אנו מבקשים רק ממנו מעידים אנו בזה שהוא יחיד בעל הכוחות כולם וכל שכן שבהלל שבח והודאה יש עדות זו. וכפי שמפרנס לאביו שבשמים בתפילתו, כן נותנין לו פרנסתו/ע"ב\ רוצה לומר שלזה רומז הפסוק הנ"ל שמרו עדותי וחק נתן למו וכפי שביאר עד כאן

זעם" (כמו שד"ר רבתינו ז"ל זכחים ק"ג), ועל ידי זה הוא נצול ממחשבות זרות. וזה 'תמידין תקנום/ תקנום על ידי ארץ ישראל. שגאמר קה:

ואין להקשות שכאן קריעת י"ט וכאן מבול דלקמן מדבר מתיבת נח והיינו מבול ועוד עיין פרש"י בשם מדרש עה"פ הבה ונתחכמה לו שנשבע הקב"ה שלא יביא מבול ואעפ"כ נענשו בים סוף ולכאורה מה הקשר הרי נשבע על מבול ולא על כל מים. ע"י לקמן סוף אות ב וסוף אות ג' שיעקב בתפילתו נותן חיות לג' חלקי עולם מלאך כבב שפל. אבל לשון ישראל מפרנסין לא משמע שמדובר ביעקב אלא בישראל שמפרנסין את בחי' יעקב שהוא בחי' אביהם שבשמים כנ"ל שאחיותו בשרש שערי התפלה. ע"י צ"ע לכאורה הכוונה לשכינה שמעלה לה מ"ן להתקטט בהם לפני הקב"ה וזו פרנסתה וצ"ע שמכנה את המלכות אבינו שבמים. לכן יותר נראה לומר כיון שכשנותן ז"א למלכות מקבל מגבוה יותר הרי גם הוא מתפרנס מתפרנס מתפילותינו. וכן מבואר בשער מאמרי רז"ל א' (ד"ה ברכות כט: ת"ר כשחלה ר"א) הובא בתורת נתן ערכי הארז"ל תפלה אות רנ. הנה כוונת התפלה להמשיך מוחין דגדלות לז"א מצד אימא וכו' ועיקר הכוונה להמשיך גם מאבא וכו' ע"ש.

ע"י עיין זהו ויקרא ז: פנחס רכו. רמא: ועיין אבן השם ל"ח ויטאל ריש הלכות תשובה פ"א ובפתוחי חותם שם אות א] זוהר ויקרא ז: תא חזי, בשעתא דאשתכח מוזנא לתנא, אשתכח מוזנא לעילא, למלכא דאתקין סעודתא דיליה, ולא אתקין לעבודיה, כד אתקין לעבודיה אכיל הוא סעודתא דיליה, ואינון אכלי סעודתייהו. הדא הוא דכתיב (שם) אכלתי יערי עם דבשי, דא סעודתא דמלכא, אכלו רעים, שתו ושכרו דודים דא סעודתא דידהו, מריחא דקרנא, כד ריחא דקרנא הוה סליק, בגיני כך אקרי ריח נוחח ליהו"ה, ריח לעבודיה, נוחח ליהו"ה, (מאתר דענוגא דעתיקא אשתכח), ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בגין סעודתא דעבודיה, ובגין כך ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים תנינן, ומסעודתא דמלכא מאן אכיל, אלא אינון נשמתין דצדיקייא.

וזוהר פנחס רכו. תו הכי אוליפנא דלא איהו אלא תרי זמני בגין מוזנא ופרנסה בכל יומא דאלין חיובא על ב"נ ואי אמר יתיר לאו בגין חיובא איהו אלא בגין שבחא גו תושבחן דומירות דודד מלכא מ"ט בגין דפרנסה לא חזי למשאל אלא בתר צלותא ופרנסה דמאריה. מלכא ייכול בקדמיתא ולבתר ייכלון עבדוי הה"ד באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי שתייתי ייני עם חלבי. לבתר אכלו רעי זוהר ח"ג דף רמא: אמר ר"ש על רזא דא על סוד הקצנות שאמנו שאלכא קלישא נהנה מסה תמילה לכן אסיר ליה לב"נ לטעום כלום עד דייכול מלכא עלאה ומה איהו צלותא דהיינו עד שיאכל המלך העליון שהוא ז"א ע"י היחוד הנעשה נשים שלום כדלקמן, כי ע"י היחוד שנתפילה נמשך השפע לז"א צלותא דב"נ כוונתא דא כי תפילת האדם פועלת כעין הקצנות.. וכו' ע"ש

ע"י דבריי הימים-א טז יז ובפס"ז של שחרית

ע"י וכן לעיל דרך כבב מיעקב דהיינו כבב המקבל מיעקב דהיינו הגלגלים שמקבלים מהמנהיג אותם שהוא הקב"ה. כי הקב"ה מנהיג עולמו בהתלבשות בגלגלים כדי להעלים עצמו מהעולם.

ע"י ברכות דף ו: אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעורו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום דכתיב וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שגאמר ויעמוד פנחס ויפלל:

ע"י עיין לק"ה דיינים ג' יג שמבאר הדין עפ"י שנים יקום דבר כי כל שנים הם בחי' חמה ולבנה שזה בחי' חלון ואבן טוב לכן עד אחד הוא בחי' חלון שלא מאיר בו האמת כי הוא בחי' התרחקות מהאחד כמו שמצינו שבעד אחד חוששים שמורה התר לעצמו לכן מחיבין שבועה אבל שנים הם בחי' חלון שמאיר בו האבן טוב בחי' קודם שבקשו חשבונות רבים ולכן תפילה היא בחי' עדות כי תפילה כראוי בהתקשרות לצדיקים היא בחי' עדות אמת.

ע"י כמבואר בתורה ב' ששבח והודאה הוא בחי' חרב ואילו בקשת צרכיו היא קשת כי השבח הורג מיד את הקליפה שכל כוונתה להעלים אותו ית', אבל הבקשה מבטלת אותה רק באופן עקיף ממה שניכר בבקשתו ע"י שמבקש ממנו ית' ולא ממקום אחר.

ע"י ועדות דווקא ע"י ברית כמ"ש ואם לא יגיד לכן אשה פסולה וכן עמידה היינו ע"י דעת דהיינו עומד על דעתו כי בלי דעת הוא נופל ונגרר אחר התאוה ולכן עדות אותיות דעת עם ואו דהיינו ברית אבל נשים דעתן קלה ואעפ"כ תפילת נשים חשובה כי הן יותר בבחי' שפכי כמים לכן אכל בבחי' העמידה ועדות תפילתן חסירה.

ע"י צ"ע איך אנו מעידים על דבר שלא ראינו ואין לנו בו אלא אמונה. ואולי הכוונה עד מפי עד עד הר סיני. אבל צ"ע עיין שבועות לה. שזו עדות פסולה ולא הותר אלא בעדות לעגונה כמבואר ביבמות פז: קכב. אבל באמת אין זה מפי עד אלא מפי אדם ועיין סנהדרין לו. במשנה שעד מפי אדם גרע, כי עד מפי עד הכוונה ששמע שהעיד בב"ד. וכן עיין חו"מ ל' יא שעד מפי עד פסול. אבל ע"י"ש לו כב שיש מקרים שמותר.

ואולי הכא דמי לעגונה כי ישראל כאשה שבעלה נעלם ומסתתר כמ"ש ישעיה מה (טו) אָבֶן אֶתָּה אֶל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ: וצריך להעיד שנמצא וכמ"ש שם פסוק יט כי לא בסתר דברתי וכו'....בקשוני אני ה' דובר צדק מגיד מישרים. ועוד שם פסוק כב פָּנּוּ אֵלַי וְהִנְשָׁעוּ בְּל אֶפְסֵי אֶרֶץ בִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד: נמצא כשמתפלל ונושע היא עדות על אחדותו. וצ"ע

פ משמע מזה כנגד מזה ולא מכח המ"ד היורד ולכאורה היה מסתבר לדחוק ולומר הכוונה להעלאת מ"ן דהיינו התפלה בכח והמ"ד היורד ביחוד למלכות וממנה למלאכים המכים ואומרים גדל ומגדלים את התבואה והפרנסה. אבל עיין לעיל שלגבי זיווג גם תלוי בזיווג שגורם

שעל ידי ששמרו עדותיו דהיינו את התפילה על ידי זה חק דהיינו מזון נתן להם. וזה קשין מזונותיו בקריעת ים סוף, שלא די שבכלליות קטרגה מדת הדין אלו ואלו עע"ז עוד היה צריך לבקוע הים יב פעמים דהיינו לכל שבט בנפרד נמצא שכל אחד היה צריך זכות לעצמו ולא הואילה לו זכות שבט אחר או זכות הציבור כולו, וזהו כמו שקשה קריעת ים סוף כך קשה מזונותיו היינו מזונות נתחלק לי"ב שבילים/ס"א נראה הכוונה שככל שצריך לפרט את ההשפעה לפרטים כך קשה מדת הדין כי אע"פ שבכלל יש מי שראוי אבל בפרט יש פחות ראויים לכן ההתחלקות ליב רומז על חלוקת המזון ליחידים אע"פ שאין בהם זכות הרבים, וזהו יב שבילין היינו יב זכויות כדאיתא בגמ' כל העולם/ס"ב ניוון בשביל חנינא, בני וביארו בספרי חסידות שהכוונה בשביל והצינור שהכין רבי חנינא בן דוסא בזכות אמונתו השלימה, והמזון מתחלק בי"ב שבילין לפי י"ב תפלות שבטי יה דהיינו כנ"ל שכל אחד צריך בכח תפילתו שלו לעשות שביל וצינור לשפע הפרנסה, וזכות הכלל לא תועיל לו :

עתה יבאר שכמעט א"א ליחיד בעצמו להעלות תפלתו בשער שבטו כי צריך לזה זכות גדולה עד שאפילו תאמר קדוש כאבא בניין על זה היה מצטער כל ימיו. ולקמן יתבאר שיש צדיק הדור בחי' יעקב שאחיותו בשרש השערים ולכן בקל יכול להכניס כל תפלה לשער השייך לה.

וצריך לזה זכות גדול, שיזכה אדם להעלות תפלתו דרך שער השייך לשבטו/ס"ג וכפי שיתבאר שכל ימיו צריך האדם להצטער על זה ולקמן באות ג' יתבאר שצריך לזה שיהיו דבורי תפלתו דיבורי אמת ומבואר בתורה קיב שכל ימיו צריך אדם להתפלל לזכות אפילו פעם אחת לדיבור אמת לפני ה' יתברך. וזה שאמר אבא בנימין (ברכות ה' ע"ב/ס"ד), כל ימי הייתי מצטער על שני דברים, על תפילתי שתהא סמוך למטתי/ס"ה, היינו כנ"ל, שיתפלל דרך שער המטה שלו/ס"ו. כי יש שנים עשר מטות דהיינו שבטים/ס"ז, וכ"א יש לו שער מיוחד, והתפלל על שלא יתרחק/ס"ח

למעלה ובוה א"א לומר שזה מכח המ"ד היורד אלא מדה כנגד מדה כמו שמתרצה הוא אליו כך מתרצת בת ווגו אליו הכי נמי לגבי פרנסה כנראה כך צ"ל שזו מדה כנגד מדה.

ס"א לעיל אמר קורעין וכאן שבילין אולי נקט שבילין דייקא כלפי מזונות רמז למאמר חז"ל בשביל חנינא בני ודרשו בשביל והצינור שהכין רבי חנינא הצדיק עיין השל"ה הקדוש – ספר בראשית – פרשת וישב מקץ ויגש תורה אור (ז) והוא כענין כל העולם ניוון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת (תענית י, א), והענין כי ר' חנינא היה בדורו הצדיק הגדול עמוד אחד שהעולם עומד עליו, וזה שאמרו בשביל חנינא, ובשביל פירושו לשון שביל וצינור:

ס"ב כך נ"ל לבאר אע"פ שלכאורה קשה דמשמע שבזכות חנינא זכו כולם ולא רק שבטו. אולי כי בכלליות כולנו שבט יהודה או שגם זכותו לא הואילה אלא בכלליות אבל עדיין הי צריך כל שבט לעצות צינור לעצמו בבחי' (במדבר כא יח) פָּאָר חֲפָרוֹתָ שְׁרִים כְּרוּתָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲזָק בְּמִשְׁעָנָתָם וּמִמְדָּבָר מִתְנַהֵג: שמשוה הצדיק הוציא מים לכלל מהצנור אבל כל נשיא המשיך במקלו וחקק שביל אל שבטו. כמבואר במדבר רבה יט כו. ובתנחומא חקת כא.

ס"ג מהלשון משמע שהשער כבר נמצא וכן לקמן באות ג' ודע שיש פתחים הרבה לצאת משם וא"כ מהדימוי לקי"ס נראה כאילו הקושי בקי"ס היה שימצא ויכנס כל שבט לשביל השייך לו וצ"ע. כי מכלל קשר התורה נראה יותר להפך שמקריעת ים סוף נלמד על היציאה מהחוץ דהיינו שהאמת ואמונה הם שפתחו את הפתח וגורו את הים וכנ"ל במעם לועז שלא נפתח אלא מעט מעט כפי מה שנכנסו לעומק (גם בפשט לפי התוס' שנקרע בקשת זה מוכרח כי אם מיד היה נקרע כולו הרי המצרים היו נכנסים משני הצדדים אבל מאידך כתוב בפדר"א שפחדו שיכסם הים ונכנסו ע"י שגלי הים נראו לסוס פרעה כסוסה נקבה)

וצריך לזה זכות גדול – עיין תורה קיב והמשביל יבין וכו' שיזכה פעם אחת בחייו לדבר דיבור אמת יזכה דייקא ועי"ש שמבואר שם עה"פ ופתח התיבה בצידה תשים שעי' דיבור אמת זוכה להיכנס לשער השייך לו וכמו שיתבאר לקמן באות ג' ועיין שער הפסוקים מה תצעק אלי ר"ת אמת ואולי בזה רמז לו שהעיצה לבקוע את ים הבלבולים הוא לדבר דיבור אמת ועיין לק"ה גניבה ה' ה' שאמת תליא בעתיקא ועיין לקמן רמ"ק על זהר בשלח נב: שהקושי בקריעת ים סוף הוא להוציא את המלכות מהחוץ והיינו כדברי רבינו לקמן שעי' אמת ה' מאיר לו לצאת מהחוץ ועי"ש עוד באות ט' שעי"ז בעצמו זוכה לזיווג ופרנסה דהיינו שכפי האמת שממשיך למלכות ומוציאה מהחוץ כן מיקל מהקושי של הבקריעת י"ס.

ס"ד ברכות דף ה' תניא אבא בנימין אומר על שני דברים הייתי מצטער כל ימי על תפילתי שתהא לפני מטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום על תפילתי שתהא לפני מטתי מאי לפני מטתי אילימא לפני מטתי ממש והאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי יהושע בן לוי מניין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר שנאמר ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל לא תימא לפני מטתי אלא אימא סמוך למטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום דאמר רבי חמא ברבי חנינא אמר רבי יצחק כל הנותן מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים שנאמר וצפון תמלא בטנם ישבעו בנים רב נחמן בר יצחק אמר אף אין אשתו מפלת נפלים כתיב הכא וצפון תמלא בטנם וכתיב התם וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה:

ס"ה נראה שעל כן גם מפורסמת מימרא של אבא בנימין דייקא כל העולם סומין עד שהקב"ה פותח את עיניהם וכו' כסגולה למצא אבידה, כי הוא דייקא כל ימי חייו יתפלל שיזכה למצא את שער תפילתו כי כל אחד לגבי שער תפלתו הוא כסומא.

ס"ו ונראה שע"כ התפלל כל ימי חייו על זה כמבואר בתורה קיב שצריך כל חייו להתפלל שיזכה פעם בחייו לומר דיבור אמת לפניו ית' באמת ועי"ז יעלה את כל התפילות לשער שלהן רק בדיבור אמת מוצא את הפתח לשער שבטו כמבואר לקמן.

ס"ז כמ"ש במדבר כו (נה) אָךְ בְּגוֹרֵל יִחַלֵּק אֶת הָאָרֶץ לְשִׁמּוֹת מִטּוֹת אֲבֹתָם יִחַלּוּ: ועיין הכתב והקבלה במדבר יח ב' מבאר ענין שבט שנקרא מטה

ואולי גם אפ"ל כמו שבט רומז שהם ענף מעץ כך מטה רומז שהם בחי' צדדים כידוע שעד שער הנה' הם מט פנים לכאן ומט לכאן דהיינו צדדים. וזה גם רמזו בי"ב דייקא דהיינו יב צדדים במלכות.

ס"ח גם בדפ"ר יתרחקו, ובתלד יתרחק, ומתולד תוקן תתרחק (כנראה כיון ששטה מקומו קבוע)

תפילתו ממטה שלו. וזה לשון מטה שאמר אבא בנימין על תפילתי שתהא סמוכה למטתי, **כי מטה לשון זווג/ט^ט**, כמאמר הסמוך, שם בהמשך דברי אבא בנימין שגם אמר **על מטתי שתהא נתונה וכו'**, ומטה הוא בחי' זווג [צ^צ/א^א]. גם מטה היא בחי' פרנסה, כמ"ש (ויקרא כו) **בשברי לכם מטה לחם** כי כמו שאדם נשען על מטהו כך נשען על לחמו שמעמידו על רגליו/צ^צ. **כי י"ב מטות** דהיינו יב תפילות של יב השבטים, גורמין זיווג ומפרנסין כנ"ל. כמו שרמוז בשני מאמרי חז"ל הנ"ל **קשה זיווגן, וקשין מזונותיו וכו'** :

גם אבא בנימין **התפלל על שבטו/צ^צ**, שיזכו לשתי שולחנות [צ^צ] דהיינו לעשירות וחכמה. וזהו ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום/צ^צ, ואחז"ל (ב"ב כ"ה ע"ב)/צ^צ **הרוצה להחכים צ"י ידרים, הרוצה להעשיר וכו'** יצפין דהיינו שחז"ל נתנו עיצה סגולה למי שרוצה להחכים שבשעת תפילתו יצדד פניו מעט לצד דרום ואם רוצה להעשיר יצדד לצפון:

עתה יבאר מזה העיצה להתגבר על הקושי הנ"ל להביא את התפלה לשער השייך לה. ומבאר שיש צדיק בחי' יעקב שכלול מכולם ואחזותו בשרש כולם ולקמן באות ד' יבאר שעיצה היא התקשרות לצדיק.

ויעקב שהוא כלול כל הי"ב שבטים/צ^צ, והיה יודע כל מטה ומטה בשרשו/ט^ט דהיינו על ידי שהיה נשמתו שרש נשמות ישראל לכן אחזותו בשרש כל המטות ובשרש כל שערי תפילתם, **בשביל זה כתיב בי'**,

^ט ועיין אורח מישור – מיטה בחי' מלכות כמ"ש באור נערב לרמ"ק ולכן מרמז לזיווג תחתון ומטה בח' בינה (מבואר בתורת נתן ערכי הרמ"ק ערך מטה אות קפז) ולכן רמז לזיווג עליון (חז"ב) וזהו הדמיון ביניהם והיב שערים הם יב זיווגים יב מטות ומדום יצאו יב שבטים כי מזיווג עליון נמשכת ונולדת נשמת השבט וכל שבט עולה בתפילתו לשורשו שהוא שורש נשמתו דהיינו המטה שלו ומעורר זיווג השייך לו למעלה ועי"ז מעורר זיווג למטה זיווג ז"ק ת"ת ומלכות.

^י מלכים – ב יא ב' פרש"י בחדר המטות היינו בקה"ק

^{יא} כי זיווג הוא המשכת אור חדש מא"ס וא"א לעלות כל כך גבוה אלא ע"י ירידה נוראה לצורך עליה וזהו דאינתא בספרים אפילו חסיד שבחסידים נעשה נופל על המטה לצורך זה כמ"ש הן בעוון חוללתי כמבואר בויקרא רבה יד ה'

^{יב} פרש"י (כו) מטה לחם – לשון משען כמו (ירמיה ח) מטה עז:

^{יג} צ"ע מדוע רק על שבטו ולא על כל ישראל

^{יד} זהר ח"א רמב. ומהרש"א על מאמר דאבא בנימין הנ"ל פירש כרבינו

^{טו} צ"ע כי בין צפון לדרום לכאורה אין כאן עשירות מושלמת ולא חכמה רבה אלא ממוצע ולמה לא התפלל שיזכו לשניהם ממש ועוד צ"ע מזה זה קשור לתפילה כראוי דהיינו דבורי אמת ועיין תורה קיב שבין צפון לדרום הכוונה לממוצע ביניהם שזה בחי' תפילה ונראה כוונתו שם שתפילה בחי' ממוצע כי אמת היא בקו האמצעי עמודא דאמצעיתא כידוע. כי אמת היא בחי' משפטי אמת ומשפט הוא בחי' אמצע המתברר מתוך שני צדדים.

^{טז} בבא בתרא דף כה: אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידרים שמתוך שמתחכם מתעשר שנאמר אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. והא רבי יהושע בן לוי אמר שכינה במערב דמצדד אצדודי.

^{יז} גם בדפ"ר ותולד – להחכים, ומתולדו - להחכים וכו'

^{יח} ומשה כבר היה כלול מס' רבוא שיר השירים רבה פרשה א פסקה סה (ג) אבל באמת אינו כן כי גם יעקב ברדתו למצרים היו שבעים נפש ונחלקו בזה אם הוא כלול או לא ולמ"ד שאינו כלול הרי הוא שרשם אבל ברור שכאן רבינו מדבר רק מצד היב שבטים שלעולם נשאר עם ישראל יב שבטים אע"פ שנתרבה הרבה ותמיד הצדיק הדור כלול מכולם אבל החלוקה ליב היא נצחית.

^{יט} צ"ע מדוע צריך לדעת את השער דווקא בשרשו ואולי כל אחד לעצמו שזוכה יכול למצא שער שבטו אבל לא את שער חבירו ורק יעקב מכח שכלול מכולם יכול למצא שער כולם ואולי כי הכניסה לשער זוכה רק מי שזוכה להכלל בשרשו ושם תלוי כמה שערים יש דלכל אחד יש רק את השער שלו ויעקב שכלול מכולם יש בשרשו שערי כולם.

(בראשית מט) ויאסף יעקב רגליו אל המטה [א]. רגליו/ב זה בחי' תפלה/ג, כמ"ש (תהלים פה) צדק לפניו יהלך (י')/ה וצדק הוא כינוי למלכות כמבואר בפתח אליהו צדק מלכותא קדישא, ותפלה בחי' מלכות שהיא אמונה וקבלת עול מלכות שמים, ומלשון הפסוק שהצדק מהלך משמע שהוא בחי' רגלים, היינו שרמוז בפסוק זה שהיה יעקב מאסף/ו כל התפלות המכוונות רגליו כל אחת לשרשה/ז וע"ז לשער השייך לה :

גם היה כח בידו ליתן חלק מחלקי עולם/ח ליוסף, כמ"ש (בראשית מח) ואני נתתי לך שכ"ם אחד על אחיך וכו' דהיינו שיעקב נתן ליוסף עוד כח להחיות שכ"ם כי כל שבט בתפלותיו (בהתקשרות לצדיק דייקא כפי שיתבאר לקמן) מחייה שכ"ם דהיינו ג' חלקי עולם, ויוסף כשזכה בבכורה קיבל פי שנים דהיינו עוד כח תפילה להחיות את השכ"ם/ט בחי' הכח הי"ג הכולל את כולן (וזה מכח שע"י תיקון

^א ויאסף רגליו כתיב

^ב מה שנקט רגליו ולא רגלין אולי כידוע שכל השפעה היא ע"י בחי' נה"י דהיינו כח הליכה ויצאה דהיינו רגלין שהם נצח והוד שהם מוליכים השפע לחוץ דרך היסוד. וכן איתא בכאריז"ל נה"י דעליון נעשים חב"ד לתחתון.

^ג עיין תורה פא תנינא אמונה נקראת רגל כמ"ש בא חבקוק והעמידן על אחת

^ד עיין ברכות יד. [ופרש"י שם]

^ה עיין ברכות יד. אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו: פרש"י – צדק – תפלה, שמצדיקו לבוראו, עיין תורה ו' צדק בנוי למלכות וכד' אתחבר בה אמת נקראת אמונה ולפ"ז צ"ע כאן שמדבר מתפילה שהיא אמונה כמבואר לקמן באות ה' למה נקראת צדק.

^ו צ"ע לכאורה צריך לומר מחלק. ונראה שרוצה לומר שדייקא מצד שרשו שהוא שרש כולם משם הוא מכניסן לשער הפרטי לכן זה נקרא מאסף ולא מחלק כי בשרש הם כמו שער אחד ומתחלק שם בעצמו לשער השייך לו.

לק"ה דיינים ג' ח' – כי צדיק הדור עם כלל ישראל הם בבחי' חמה ולבנה שזוהו בחי' יעקב ובניו. שהם כלליו' תיקון התפלה כ"ש שם. כי יעקב כלול מכל הי"ב שבטים שהם כלליות ישראל כלליות הי"ב שערם הי"ב נוסחאות שבתפלה והוא מברר ומעלה כל תפילה לשרשה לשער השייך לו. כי יעקב הוא בחי' עצם האמת בחי' תתן אמת ליעקב וכו' (מיכה ז) והוא בחי' שמש כמ"ש רבינו ז"ל במ"א (סי' א') כמ"ש יורח לו השמש. וכלליות ישראל שהם בחי' י"ב שבטים י"ב שערם י"ב נוסחאות התפלה זה בחי' לבנה בחי' חלון הנ"ל כי הלבנה כלולה מ"ב חדשים. כי כל הי"ב חדשים נמנין ללבנה כמובא. שהם כנגד י"ב שבטים י"ב נוסחאות התפלה י"ב שערם שבירושלים שלמטה ושלמעלה שדרך שם עולה התפלה. וזה בחי' חלון היינו אור האמת של כלל ישראל שהוא בחי' חלון שאינו מאיר בעצמו שזוהו בחי' לבנה שמקבלת הווא מהשמש כנ"ל. וזה בחי' י"ב חלונות של בית הכנסת שהוא בחי' וכיון פתיחין ליה בעיליתה (דניאל ו') בחי' תפלה שעולה דרך שנים עשר שערם. שהם י"ב חלונות שברקיע שדרך שם עולה התפילה בחי' משגיח מן החלונות וכו' דאתמר בהון חלו נא פני אל כמ"ש בתיקונים. כי תפלה הוא בחי' מלכות. בחי' לבנה כידוע. בחי' חלון בחי' תפלה לעני. כי עני לית ליה מגרמיה כלום. כ"א מה שמקבל מאחר שזוהו בחי' לבנה כנ"ל

^ז צ"ע לשער שלה צריך לומר ונראה כנ"ל שהכניסה לשער היא רק מצד שרש נשמות ישראל וכל אחד שזוכה וזכה לשרש נשמותו ויעקב כולל מכולם יכול להכניס לכל השערים.

^ח חלקי עולם לפי מה שמבאר בהמשך שחלקי עולם הם השכ"ם נראה שהכוונה שיוסף קיבל אחד מהם נוסף על מה שקבלו אחיו וצ"ע. איזה האם עוד מלאך או כבב או שפל. וצ"ע הרי בהמשך מביא לזה פסוק ואני נתתי לך שכ"ם אחד על אחיך משמע שנתן לו עוד ג' חלקי עולם דהיינו שכ"ם ולא רק חלק מהשכ"ם. וצ"ע

ויותר נראה שהכוונה שכל תפילה שזוכה להיכנס לשער שלה (בחי' קריעת ים סוף) בכוחה לתקן את השכ"ם ויוסף קיבל עוד תפילה דהיינו עוד כח לתקן את השכ"ם דהיינו נוסחה היג. ואולי היא ההתבודדות אבל צ"ע א"כ שלא מצינו יותר מיב נוסחאות ויב גזרי ים סוף. ואולי התבודדות היא נוסח פרטי לכ"א והיא דרך מן הצד לא"י.

עיין לק"ה דיינים ג' אות טז – ויוסף הוא בחי' ברית כידוע. בחי' צדיק יסוד עולם. וזה בחי' סוד העיבור. כי יוסף הוא בחי' סוד העיבור. כי יש שנים עשר שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'. שהם בחי' י"ב נוסחאות התפלה וכו' שזוהו בחי' י"ב חלונות שבהם עולה התפלה דרך י"ב שערם וכו' וכנ"ל. וכנגד זה הם י"ב חדשי הלבנה שהיא בחי' תפלה בחי' חלון בחי' המאור הקטן בחי' צמצום האמת וכו' כנ"ל. וחודש העיבור שמוסיפין ואז השנה בת י"ג חודש. זה בחי' יוסף שנחלק לשני שבטים ונתוסף שבט א' על ידו. כנגד חודש העיבור. כי עיקר העיבור הוא כדי להשוות שנת הלבנה עם שנת חמה. שזוהו בחי' חיבור חמה ולבנה שיהיה אור הלבנה כאור החמה. ויהי' שניהם אחד וכנ"ל. וזה נוסחה ע"י יוסף שהוא סוד שמחבר שניהם חמה ולבנה שהם שני בחי' אמת הנ"ל דהיינו שמחבר י"ב שבטי יה שהם שנים עשר נוסחאות התפלה וכו' י"ב חדשים. הוא מחברם ליעקב שהוא עצם האמת בחי' חמה כנ"ל. וע"כ נתן יעקב ליוסף דייקא שכ"ם אחד על אחיו. שהוא הבכורה שיחלק שבטו לשנים. שזוהו סוד העיבור כנ"ל. וכמובא זה הפסוק במאמר הנ"ל לענין תפלה ע"ש. כי עיקר התפלה וכל תיקונה הוא ע"י אמת. והאמת הוא בחי' יעקב. וא"א לקבל האמת של יעקב שהוא בחי' עצם האמת כ"א ע"י יוסף שהוא בחי' צדיק יסוד עולם. שהוא מקבל האמת מיעקב ומאירו בכלל ישראל בסוד סמיכת גאולה לתפלה כי גאולה ביסוד כמובא שהוא יוסף שהוא צדיק יסוד עולם. שהוא בחי' צדיק הדור שצריכין לקשר אליו כל התפלות. והוא מעלה ומברר כל תפלות ישראל ע"י אור האמת שמאיר בהם. ומחבר י"ב שבטים ביעקב. כי כולם כלולים ביוסף ג"כ בבחי' והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי (בראשית לו) כי בו ביוסף כלול הכל שמש וירח וי"ב שבטים. וע"כ מחברין יחד. וכוללם יחד. שזוהו סוד העיבור שע"י נתחברין ונכללין חמה ולבנה יחד כנ"ל:

עוד בענין השכ"ם – עיין לעיל תורה ז' בהשמטות מבואר ששכ"ם היא הבחינה של יוסף לכן כשאחיו היו שם שלח אותו אביו אליהם ולפ"ז אולי משמע לפ"ז שנתן לו שכ"ם שלם ולא רק חלק משכ"ם וכנ"ל שנתן לו עוד תפילה לחיזוק השכ"ם וצ"ע.

גם עיין תורה ב' אות ד' ששכ"ם אחד על אחיו היא התפלה.

גם עיין לק"ה ערלה ג' יד וגנבה ד' ח' – ששכ"ם אחד על אחיו היא תפלה בבחי' דין המבואר בתורה ח תנינא. שאותה לקח יעקב מעשו שהוא בחי' דין. ונקרא אמורי דייקא דהיינו הלעמית זה של התפילה.

^ט עיין לקמן עה"פ שפכי כמים לבך שבארנו עפ"י הבה"ל שהכוונה להתבודדות בחצות, ושתפילה זו היא השער הכולל. שכיון שהיא בלא נוסח קבוע לכן רק בה אפשר באמת להגיע לאמת השייך לו באמת משרש נשמתו ושבתו. ואולי אפי" שזוהו שכ"ם אחד שקבל יוסף על אחיו בחי' בכור הנוחל פי שנים בתפילה. כי באמת לתפלה כראוי זוכים ע"י תיקון הברית מדתו של יוסף דייקא וכמבואר בתורה ב' ותורה נ'. ואולי אפ"ל ששפכי כמים הוא נוסח שער יג שהוא כולל כולם בחי' שבט לוי שלא היה בצד איזה רוח אלא באמצע מחנה לוייה סביב למשכן ה' כי שבט לוי ע"י שהי הנלווה לה' ולא עזבוהו נבחר בחסא העגל במקום הבכורים לכן זכה שבט לוי לשער השייך לבכור. שכמו

הברית זכה להיות כלול ביעקב יותר מכולם ונעשה בחי' ממוצע בין יעקב לשאר שבטים בחי' שער יג/ו). **כי יעקב ע"י תפלתו היה משפיע חיות/י"א לכל שלשה חלקי עולם, שהם עולם השפל ועולם הכוכבים ועולם המלאכים** [י"ב] כי ע"י תפלתו נותן הקב"ה כח לשלוחיו המלאכים והם למזלות שעל ידם מנהיג הקב"ה את הטבע השפל. **וזה שכ"ם, ראשי תיבות שפל כוכב מלאך. כי כל זה זכה על ידי תפלתו, כמ"ש שיעקב אמר (שם) [י"ג] ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד וכו' בחרבי דהיינו בתפלתי [י"ד] שהיא בחי' חרב כמבואר בתורה ב' ובקשתי [ט"ו] שגם היא בחי' תפלה כמבואר שם שהלל ושבח הם בחי' חרב התפלה והבקשה צרכיו היא בחי' קשת התפלה ע"ש:**

אות ג

באות ב נתבאר הקושי להתפלל כראוי ונמשל לקריעת ים סוף ליב גזרים כאן באות ג' מבאר רבינו מה הקושי בתפילה וגם נותן עיצה להתגבר על הקושי וכאן נמשלת התפלה למבול (וכמבואר בסוף תורה מד מבול של מחשבות זרות) וההצלה ממנו נמשלת לתיבת נח. הקשר בין מבול לקי"ס יתבאר בהערות עפ"י פרש"י עה"פ הבה נתחכמה לו. והחילוק ביניהם נ"ל כי קי"ס הוא כדי לעבור מצד לצד מטומאת מצרים לקדושת א"י/ט"ו והוא משל על התפילה שצריכה להיכנס בשער שלה לעלות אל המזל והמלאך הפועל בעולם השפל. אבל תיבת נח היא היכי תמצי לצאת לגמרי מהעולם הזה שכולו מבול/ט"ו וע"י דיבור אמת נכלל בעולם הבינה שהוא מעל הטבע ושרש להם שמנהיג את הטבע. דהיינו שהדימוי לקי"ס הוא התמודדות עם הים נגרש ואילו הדימוי לתיבת נח הוא הבריחה מהמבול. ונראה לכאורה שכשמדבר על הקושי להתפלל כראוי אזי מבאר שהוא קשה כקי"ס דהיינו להתמודד עם המחשבות שבתפילה הסובבות אותו ומחלישות אותו, ולכן העיצה כיצד להתגבר על הקושי הזה הוא לא כמו שנתן לישראל עם ים סוף לגלות מסירות נפש ולהכנס למים אלא כמו שנתן לנח במבול לבנות תיבה ולברוח מדיני המבול. אבל באמת אינו כן שהרי פתח את התורה בעיצה של תפלה בכח הרי זה כניסה לים במסירות נפש אלא שאחרי שהוא בפנים אזי מגלה רבינו שאין עצה אלא לברוח מהים אבל זה רק אחרי שכבר נכנס לתוכו בכח ומסירות נפש. כי באות ב' הדגש היה על התפילה שהיא מצד עצמה פעולתה היא דרך השער השייך לה ולזה צריך קי"ס. ואילו כאן הדגש על המתפלל, שהוא מצידו צריך ע"י דבור אמת לפניו ית', לעשות צוהר לאור הצדיק האמת (שאוהו בשרש כל השערים) וע"י להאיר ולהיכנס לתיבת התפלה ולעשותה תיבת נח. וזה בעצמו גם רומז לכניסת התפלה בשער השייך לה ולפעול יחוד עליון ושפע וחיות לג' עולמות.

שהבכורה עברה מראובן ליוסף ע"י חטא כך עבר מיוסף ללוי בבחי' זו של שער התפילה שהשער שלהם הוא לנלויים ומתבודדים עמו לבד בחצות לילה שאז חברים מקשיבים לקולך והוא שער הכולל. (והכל בדרך אפשר בלבד) ויש להעיר שבצדו שמות הויה שמכוונים בסוף מוסף של ראש חודש בחודש העיבור מכוונים צירוף כולם. רמז לשער היג הוא שער הכולל.

וכן על ידו נעשו שבטי ישראל יג כי נוספו שני בניו במקומו הרי שהוא בחי' פי שנים מהשבטים שהיו אחד כל אחד. ע"י שעלה הוא להיות מעל כולם קשור ליעקב נעשו בניו לשבטים. ועיין לק"ה דיינים ג' אות טז הנ"ל

לעיל ישראל מפרנסים בתפלתם לאביהם שבשמים אינו קשור לזה כך נ"ל כפי שבארתי שם. ומשמע כאן שיעקב דווקא ואילו בניו לא מחיין את השב"ם וצ"ע וכן משמע לקמן באות ג' שרק יעקב בחי' אבן טוב ורק הוא יכול להכניס כל התפילות לשער שלהם כיון שכוללים בו ומשמע קצת שרק דרך השער הכולל אפשר להכניס כל תפילה לשער שלה עיין לקמן. ועיין בסוף אות ג' משמע שמי שמקיים פתח התיבה בצדה תשים הוא מקיים תחתיים שניים ושלישיים דהיינו חיות לשכ"ם ולפ"ז גם מי שהאמת שלו רק חלון שהרי צהר הוא גם חלון. אבל ע"ש בעיני שמי שהאמת שלו חלון יכול רק בכח הצדיק שהוא אבן טוב. נמצא למעשה שרק הצדיק יכול אלא שכל התפילות אצלו כחרב כמבואר במאמר הרב"ח לקמן ובתורה ב' ועל ידם הוא מחיה את השכ"ם.

^כ רבינו בחי' בראשית ב א, ויקרא ח כג ועיין שיחות הר"ן אות מ' בענין הרידל

^כ בסיום הפסוק הנ"ל

^כ בפסוק כתוב בחרי וע"ש פרש"י ותרגום ובתורה ב' אות א'

^{טו} עיין לק"ה דיינים ג' טו

^{טו} כנ"ל שהנהגת דור המדבר כעובר בבטן אמו היא הנהגת קדושת א"י למי שזוכה לתפילה באמת ואמונה כזו. עיין לעיל תחילת אות ב' בהערה שהארכת.

^{טז} סוד ענין המבול עיין פתחי שערים לרבי יצחק חבר נתיב פרוץ נוקבא דז"א – פתח ה-בהנהגת וקיום הנבראים קיימות ג' מדרגות שונות שהם עיבור יניקה וגדלות. מדרגות אלה מקבילות למה שנעשה בסדר המאורות העליונים, והן מרומזות בתורה במספר מקומות. המדרגה התחתונה שבכולם היא בסוד התורה והעיבור, והיא פועלת בבריאה כאשר התחתונים מקלקלים מעשיהם וגורמים בכך פגם במאורות העליונים ובשפע הנשפע מהם. במדרגת התורה עצמה הבריאה היא במצב של שבירה וביטול ממש כמו שהיה בדור המבול. לטעם שמתוך למיכה היא עולם הסוד וכתוך המיכה היה ז"ל דהיינו העולם צניעור – בזמן העיבור העולם מתקיים בזכות צדיק א' בלבד המונע מן הבריאה שתחרב, והוא כמו בזמנו של נח. במצב זה של עיבור צריכה אימא להגן על הז"א (על הבריאה) מפני הקטרוג, והוא למשל בסוד תיבת נח, שהתיבה היא בסוד אימא המגנת על נח ובניו. בזמן העיבור רק מדרגת הנה"ש נשלמים ואף והוא ע"י אימא. ואולי לכן לקח מכל מין קנים כנגד נ"ה סוד הלידה (מדרגה הקודמת ליניקה) הוא זמן יציאת העובר ממדרגת אימא והוא בסוד יציאת נח מן התיבה וגם בסוד לידת אברהם

אמנם אפשר לבאר שקיי"ס ופתח התיבה בחי' אחת כי תחלה הוא בים ובמבול והיינו הך ומציאת הפתח הוא בחי' הנותן בים דרך וכשהולך בים ביבשה זו הכניסה לתיבת נח כי גם כשהלכו ישראל בים היתה הנהגה מעל הטבע דהיינו בחי' תיבת נח שהים נגרש לא שלט בהם עוד גם איתא במדרש הובא בפרש"י שפרעה השליך הבנים ליאור כי סבר כיון שהקב"ה נשבע שלא יביא עוד מבול הרי שלא יעניש אותו מדה כנגד מדה במים ולא ידע שנשבע שלא להביא על כל העולם ולא נשבע שלא להביא על אומה אחת הרי שמבואר שטביעת המצרים בים סוף היא בחי' מבול על אומה אחת.

צ"ע למעשה ונראה כי ע"י דבור אמת, הדבור עצמו הוא הקב"ה בחי' ה' אורי וישעי, וצ"ע הרי דבור האמת הוא כבר התיבה בעצמה שאותה אומר באמת נמצא שהאור והפתח והתיבה באים כאחת. וצ"ל שע"י שמתגבר לומר את התיבה באמת כפי מדרגתו, דהיינו שהכוונה בפירוש התיבה עצמה היא הכניסה לתיבה והכוונה אליו ית' היא האמת והצהר שעושה לתיבה.

אזי נעשה צהר בתיבה ואליה משתוקק הקב"ה ובא ומאיר לו אמת גדולה יותר ואזי נעשית התיבה פתח לצאת מהחושך שצד אותו, וכשהוא בתוכה אזי הוא כבר בעולם הבינה בתוך תיבת נח שכבר א"א כלל לבלבל אותו, כיון שיצא מהמבול. אבל עד שזוכה להיכנס לתיבת נח הזו הוא בים הגועש מבול של בלבלולים. נמצא שהכניסה לתיבה אינה מיד כי תחילה עושה צהר לתיבה שיאיר לו הקב"ה היכן הפתח להיכנס כולו לתיבה, וזה רק בהתקשרות לצדיק, כי האמת לפי מדרגתי אינה מספיקה כדי למצא את הפתח אלא לעשות חלון שיאיר בו הצדיק אור גדול יותר של אמת ועי"ז יאיר לו הקב"ה אמת, בבחי' ה' אורי וישעי, ואזי נעשה דיבורו דבר ה' כמבואר בתורה מח ואזי הוא בתוך הסוכה כמבואר שם והיינו תיבת נח עולם הבינה. עולם התשובה. ועיין תורה קג תנינא שבתפלה צריך שלא ירגיש שיש עוד אדם אחר ושבתורה נה מבואר שאפילו את עצמו צריך שלא ידע.

בפשט התורה אזי התיבה וצהר והפתח הם ג' דברים אבל כאן האמת הוא הצהר המאיר את תיבת התפלה ואזי ע"י שנכנס בתוכה נעשית תיבת התפלה לתיבת נח שזה הפתח לצאת מהחושך הצד אותו. צהר הוא אור האמת שהוא הקב"ה בעצמו אור הבינה/י"י שמסייע לבעל תשובה לצאת מחושך עונותיו לשוב אל מדרגתו.

את הצהר עושה המתפלל ע"י שאומר תיבות התפלה באמת מקירות ליבו שהן הארת נשמתו חלק אלוך ממעל שלו שע"י האמת שמאיר בתיבות תפלתו הוא נוסח הארת האמת של שבטו. כי לכל שבט יש נוסח אמת משלו כפי הצד מ"ב צדדים/י"י שמשרש במחצב נשמות ישראל/י"ג, שהן חלק אלוך ממעל שהוא עצם האמת.

וכשזוכה המתפלל לזוכך עצמו עד שזוכה להתפלל מקירות ליבו אמת הפנימית, שהיא עצמו ממש, הארת נשמתו/י"ג, וזה ע"י התקשרות לצדיק שהוא שרש נשמות ישראל, אזי זוכה לנוסח שבטו, שהוא השער והפתח תשובה שלו לצאת מהחושך והמבול שנמצא בו, אל התיבה שהיא עולם אחר, עולם הבינה כידוע, והוא השער לעלית תפילתו.

והם כמעט דבר אחד כי הצהר בסופו של דבר הוא אור הש"י ואילו הפתח הוא נוסח השבט של המתפלל שאילו משתוקק הצהר.

ונמצא שהצהר מגלה את הפתח לשוב אל הצהר. דהיינו שהקב"ה מאיר לאדם את הפתח תשובה לצאת ולחזור אליו.

עומק עניין התיבת נח עפ"י הסוד נ"ל לבאר שהוא סוד אמא דמסככא על בניה והוא סוד הניסור דהיינו סוד התשובה סוד בינה עילאה עולם התשובה שמאיר לרוצה לשוב וכמבואר בתורה קיב עפ"י מנחות כט דלא מסתייע מילתא לשוב בכוחות עצמו אלא צריך סיעתא דשמיא ולכן העולם נברא באות ה' שלמטה היא פתוחה להבא ליטמא ולמעלה היא פתוחה לבעל תשובה שהקב"ה מסייע לו ע"י שמעלה אותו לפתח האות ה' הנמצא בצידה למעלה.

^ח עיין באגרא דכלה שכתב - צה"ר נקרא יסוד דבינה, תב"ה נקראת מלכות שמים, אמ"ה נקרא זעיר אנפין אמה בת ו' טפחים והוא ו' קצוות, (עיין כל זה בספר מאורי אור).

^ט כפי חניית השבטים במדבר לד' רוחות ובכל רוח ימין שמאל ואמצע.

^כ ואע"פ שגם כל יחיד יש לו את האמת הפרטית שלו כפי הנקודה שיש לו שאין בחבירו (כמו שנתבאר בתורה לד) שגם היא מאור נשמתו, אלא שלהתפרטות הזו אינה שער לעצמו כי הוא חילוק דק בין אחד לחבירו. ורק להתחלקות שעדי יב שם ניכר כל נוסח לעצמו הוא נעשה פתח בפני עצמו לכל בני השבט.

^{כא} לקוטי תפילות חלק ראשון - תפילה ט אות צו: ובכן תחננו ברחמיך הרבים ותעזרנו להעלות תפלתנו לפניך דרך השער והשבט השיך לשרש נשמתנו, אשר משם נחצבנו,

ועיין ביאור הליקוטים - ושייך להתורה תהומות יכסיומו מוזרחת האור שבדבריו הקדושים בפתח התיבה המוכרח לצאת ולעלות מן החושך, שיסובב הכתוב באזרה הזאת בעצמה, להשים הפתח בצד השבט השייך לה, כפי פרטיות הנפש של המתפלל הזה. וההכרח לזה כתבתי בפנים שעצם המושג יב נוסחאות צ"ע שהרי בפועל לא היו נוסחאות כלל כמבואר ברמב"ם תחילת הלכות תפלה ומוכרח מזה שהנוסח הוא נובע מעצמו כשאדם מתפלל באמת כמו שלהבדיל מצינו חילוקי לשונות בין אומה לאומה כפי המידה הרעה שלה כן מצינו לשון הקדש כפי מדת האמת של ישראל ובאמת בעצמה יש יב נוסחאות של יב שבטים שהם יב צדדים שבמלכות ויש אמת לאמיתה שהיא שער הכולל שער היג של יעקב שנתנו ליוסף ובחטא העגל ללוי כפי שיבואר בפנים. כך נראה לי.

והעניין כי שעת הדין והסתרת פנים נקרא שינה כדאיתא בגמ' מגילה שהמן אמר ישנו עם אחד ופי' אלקיהם של אלו ישן. ועיין תורה ס' אות ו' שזה יכול להמשך כל החיים עד שאדם מתעורר לשוב, ותשובה היא ניסור כמבואר בתורה קח שכל מחשבה זרה בתפלה היא פניה ממנו ית' וממילא גם הוא ית' פונה מהמתפלל ונעשה מצב של אחור באחור דהיינו דין והסתרת פנים. ולחזור לפנים בפנים צריך ניסור וסוד הניסור הוא גם בחי' יחוד אלא שכיון שזו"ן אחור באחור א"א שיעשה היחוד למטה מחשש הקליפות לכן עולים לאמא וע"י שמירת האם הם מתייחדים ע"י שאמא אופת מנהא לברתא שמכח זה נעשית הבת כביכול אינה צריכה לז"א וזהו הנקרא ניסור, והיינו הסיעתא דשמיא לבעל תשובה והיינו תיבת נח, שכיון שכל עולם היה בדין קשה לא היה אפשר שיהיה יחוד אלא ע"י שעלו לאמא שהיא התיבת נח וע"י הארת האמא נעשה חיתוך הצלע וגדלה המלכות בבחי' עיבור מ' יום של יצירת הוולד בתיבה וכשיצאו מהתיבה זו בחי' לידה לעולם חדש ועדיין היו כתינוק שנולד עד מתן תורה שנעשית המלכות לעם ישראל שזכו לפנים בפנים דיבר עמכם בהר. אלא שכיון שנהפכו מעבד לנביא תוך נ' יום, חזר שבירת כלים בעגל, והוצרכו לעוד מ' יום ליצירת וולד חדש שיכנס לארץ ישראל/כ"ג. וזהו שכשבא להתפלל אזי מסובב בקליפות שהן מחשבות זרות היינו מצב של דין והסתרת פנים וכשרוצה להתפלל בכח דהיינו לשוב בתשובה דהיינו בחי' ניסור כדי לחזור להיות פנים בפנים עימו ית'. אזי העיצה היא להתקשר לאמא עילאה ע"י דיבור אמת. כמבואר בתורה לה אות ו' שבעיבור מאיר אור הפנים והיינו אמת שהם פני ה' (כמבואר בתורה מז) וכדי לעשות בחי' אמא דמסככא על בניה דהיינו תיבת נח הנ"ל צריך להיות דובר אמת בלבבו (עיי"ש אות ז'). נמצא שכדי להיכנס לתיבת נח צריך להיות דובר אמת בלבבו והיינו דיבור אמת בכונת הלב באמת שמצד המתפלל לומר את תיבה באמת ואזי נכנס לתיבה בבחי' עיבור ואזי מאיר לו אור הפנים כי השתוקקות הקב"ה אל האמת כמבואר אצלנו לקמן.

המבואר כאן באות ג' היא תורה שלימה בסימן קיב שנאמרה כמה זמן לפני תורה זו (כמבואר בחי"מ סימן ג') ומבואר בשיש"ק (ח"א תרכז) שנאמרה לנחם ולחזק את מוהרנ"ת על המניעות שהיו לו ממשפחתו להתקרב לרבינו. ואע"פ שגם בתורה קיב מדבר מהמניעות שהן גם בתפילה כמבואר כאן, אלא שם הדגש לא על התפילה אלא בכלליות, וכן עניין מציאת הפתח לצאת מהחושך שם עיקר הדגש שזה תלוי בתשובה, ואילו כאן עניין התשובה הוא רק ברמז בלבד. לכן נראה שאין ללמוד משם על כלליות העניין אלא ענינים פרטיים, אבל עצם המהלך שם הוא עניין של חיזוק כללי וגם חיזוק על התפילה ואילו כאן הוא בעיקר בעניין התפילה. וזהו:

אבל כשאדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות זרות [כ"ג/כ"ד] וקליפות/כ"ו, ומסבבין אותו/כ"ז כי כיון שעדיין צריך תשובה מקטרגת הסט"א עליו שאינו ראוי לתפלה כראוי וכ"ש לתפלה שעל ידה קיום העולם והמבחן הוא אם יתגבר על המניעות וימסור נפשו בתפילתו לגלות כבודו ית' ויחודו אע"כ,

כ"ב וזה בחי' יום לשנה יום לשנה ששהו במדבר ארבעים שנה וכשנכנסו לארץ זה בחי' יחוד. כי במדבר היו בבחי' תיבת נח בחי' עיבור והכניסה לארץ בחי' לידה ובנין בית ראשון בחי' יחוד השלם. וזה הטעם שלא רצו המרגלים בא"י כי זה בחי' נישואים עם אשה דהיינו עבודה מתוך ריחים על צווארו בזעת אפך תאכל לחם וניחא להם להיות כמו בחור קודם חתונתו שמקבל הכל חיים ופנוי לעסוק בתורה כחצונו. וזה בחי' עזר כנגדו כי העזר הוא דייקא ע"י שהיא כנגדו שרוצה גשמיות ומקשה עליו לעסוק ברוחניות, ואע"פ דייקא זה העזר והשמירה שלא תהא תורתו בבחי' ז"ל שנעשה ש"ד ורוחין כאדם הראשון בקל שנים שפרש מאשתו. כי רק ע"י אשה נעשה כלי ששומר הטיפת מוחין שתהא אדם ולא ש-ד. בין בגשמיות ובין ברוחניות. כי זה גדר זכר שמביא מוחין לפנים ואין לו כח לשמור כלום בפנים וגדר אשה הוא שמור דהיינו לשמור שלא ילך לאיבוד והיזק אלא יהיה נעשה אדם. וזה רמזו במדרש אדם מביא צמר האם צמר הוא לובש מביא חטה האם חטא הוא אוכל.

כ"ג תורה ל אות ז

כ"ד עיין תורה ל אות ז' - כי כל הערוב הדעת וכל הבלבולים וכל השטותים שיש לנו לפעמים, הכל נמשך בתפלתנו. כי כל הבלבולים וכו' וכל המחשבות שחושב האדם לפעמים, הכל באים על דעתו בשעת התפלה דייקא, והכל נשמע אליו אז דייקא, בשעה שעומד להתפלל. בבחינת (שם ק"ו): "מי ימלל גבורות ה', ישמע כל תהלתו". ותהלתו' לשון (איוב ד): "ובמלאכי ישים תהלה", היינו ערוב ובלבולים, שאז משמיעין את עצמן דייקא בשעה שעומד להתפלל ולמלל גבורות ה'. והוא בשתי בחינות: או שבאים להתתקן מחמת שרואים שמתפלל בכונה כראוי, על כן באים להתתקן. כי עכשו הוא הזמן שיכולין להתתקן, כי יש בהם גיבוצות קדושים שצריכין תקון. או בבחינת אחרת, מחמת שאינו ראוי להתפלל, ובאין לבלבל אותו מתפלתו. על כל פנים בין כך ובין כך, בשעת התפלה דייקא באין כל הערובים וכל הבלבולים של האדם, ונשמיעין אצלו אז, ובשביל זה נקראין הבלבולים והערבובים תהלה כנ"ל, מחמת שהן באים דייקא בעת התפלה והתהלה כנ"ל:

ועיין תורה ב' אות ו' והו' ועקר של המחשבות זרות הם על - די קלקול המשפט, כי משפט הוא בחינת עינין. כמו שכתוב (פראשית י"ד): "ויבאו אל עין משפט". זה בחינת (דברים ל"ג): "עין יעקב". ועל - די קלקול משפט בא קלקול לעינין, כמו שכתוב (דברים ט"ז): "כי השחזר יעור עיני חקמים", זה בחינת מחשבות זרות שבתפלה, שהם ענינין דמכסין על עינין, כמו שכתוב (איכה ג): "סכתה בעינין לך" וכו' :

כ"ה בדפ"ר ובתקפא - וקליפות, ובתרלז ומתורלו - וקליפות

כ"ו צ"ע מחשבות זרות הן המבטלות את הכוונה אבל קליפות מה הן עושות ועיין לקמן עה"פ סביב רשעים יתהלכין כרום זולות ממה שדווקא כאן מכנה את התפילה דבר מזולל אולי אפ"ל שזה בעצמו מחמת הרשעים דהיינו הקליפות שהן הגורמות לזולל בתפילה כדי שלא יתאמץ להכניס כל כוח בה

כ"ז הקליפות מסבבין אותו - עיין סוף תורה עב שהסט"א עומדת כנגדו וכן לקמן עה"פ סכותה בענין לך משמע שהיא כנגד העינים בלבד כמבואר בתורה ב' אות ה'. ונראה כיון שרוצה לומר שלא מוצא פתח לצאת מהחושך לכן נמשל לטובב סביבו בהקף שלם בלא פתח. ועיין תורה פד מי שהוא חייב ורוצה להכנס לטוב של אותו היום דהיינו סודות התורה כמה נחשים ועקרבים דהיינו מחשבות זרות מסבבים אותו שלא יכנס וכשאדם רוצה וחושק מאד פותחין לו ואזי כל יום נעשה אצלו גדול מאד. ובתורה עב הנ"ל ביאר שאין עיצה שלימה אלא לזכר עצמו.

על כן בתחילה הם מסבבים אותו ונשאר בחשך/כה, ואין יכול להתפלל [כ"ט/ל] בכוונה ובכח, כמו"ש (איכה ג') סכות בענן לך מעבור תפלה [לא/לב] דהיינו שכאילו יש עננין שמכסים את עיניו מלכווין אליו ית' כראוי ולהכניס כל כוחו בכל אות ואות, וכתוב/לג) (תהלים יב) סביב רשעים יתהלכו, שהרשעים היינו הקליפות, מסבבין אותו/לד. כרום זולות [לה], היינו בשעת התפלה שהיא עומדת ברומו של עולם/לו (ברכות ו:)/לז והם מכניסים במוחו מחשבות זלזול בתפילה כדי שלא יתאמץ בה כראוי. עיין תורה ב' אות ג' שבחרב התפלה צריך לכוין לאמצע שלא יטה לא לימין ולא לשמאל ומבואר בלק"ה נחלות ד' אות כג שימין ושמאל הן שתי קליפות עשו וישמעאל שיש על התפלה בחי' השמאל והדין של עשו שהתפילה לא תועיל ובחי' ימין וחסד של ישמעאל בחי' כי שמע ה' אל ענייך וכבר א"צ להתפלל עוד/לח) ע"ש. והן שתי קליפות המפילות לזלזול בתפלה :

תחילה מבאר שבתחילת התפלה האדם נמצא בהסתרה חושך והסתר פנים וצריך לדעת שיש פתחים הרבה מאד לצאת מהחושך הזה ולשוב אליו ית'

ודע שיש פתחים הרבה/לט) בחשך הזה לצאת משם/מ, כמו שאמרו חז"ל (יומא ל"ח ע"ב/ב) מאי הבא לטמא פותחין לו [מב/מג] פשט הכוונה בזה שלא מונעים ממנו לחטוא ולצאת

כח לפי המבואר לקמן שאור הוא האמת מבואר שחושך הוא התגברות השקר. וכן מבואר בלק"ה גנבה ד'.

כט פ"י להתפלל בכוונה עיין לק"ה חנוכה ו' ג' עוד עיין תורה קיב

ל לק"ה חנוכה הלכה ו' ג' – הינו שבתקף הגלות שמתגברת הסטרא אחרא מאד על עבודת התפלה. אז אין שום עצה להציל כי אם על – ידי האמת פנ"ל, דהיינו לראות לדבר הדבור באמת במקום שהוא. ועל – ידי זה יכולין לצאת מן החשך ולעלות בתכלית העליה. וזהו, "ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכו'". סלם בגימטריא קול, בחינת הקול קול יעקב, שהוא קול היוצא באמת, בחינת תתן אמת ליעקב, כי קול פלול מאש, מים, רוח, בחינת אמת שכלול משלשה קצוות, פידוע, הינו על – ידי הקול היוצא באמת, שזהו בחינת סלם מצב ארצה, הינו אף – על – פי שהקול היוצא באמת עומד במקום נמוך מאד בחינת סלם מצב ארצה, בחינת אמת מארץ תצמח, אף על – פי – כן וראשו מגיע השמימה, כי תכף שמדבר הדבור והקול של אמת מאיר לו האמת ועולה בתכלית העליה עד לשמים. וזהו, "והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו". הינו בחינת עולם המלאכים שהוא העליון משלשה העולמות המבארים במאמר הנ"ל, שהם עולם השפל ועולם הפוכים ועולם המלאכים שהאדם מקים אותם בתפלתו על – ידי הדבור שיצא מפיו באמת, עין שם, וזהו, "והנה מלאכי אלקים וכו'". הינו מבחינת עולם המלאכים, שהוא העליון, והתחתון פלול בעליון, עולים וירדים בו, הינו שעקר עליהם וירדתם, הינו עקר קיימם על – ידי הסלם הנ"ל,

לא עיין תורה ב' אות ה'

לב בתורה ב אות ה מבואר שהם עננין שמכסין על העינים פגם המשפט שע"ז א"א להתפלל בכוונה.

לג נקט וכתוב ולא קנט כמו"ש, כי זה עוד עניין, כי תחילה ביאר שהקליפות הן עננין שמפריעים לכוין, ובפסוק הזה שמביא להלן מבאר עניין קליפות שגורמים לו לזלזול בתפלה וע"י זה נחלש מתפלה בכח דהיינו מעצם המלחמה נגד הקליפות הראשונות. ועיין שיחות מוהר"ן – אות טו – והזכיר מאד כמה פעמים להתפלל בכח גדול להכניס כל כחו בדבורי התפלה וכמבאר מזה בספרי הקדושים בכמה מקומות (קבח) ואמר כמה פעמים שהאדם צריך להכריח עצמו מאד לתפלה, לא כמו שאומרים קצת שאין להכריח עצמו לתפלה, רק אדרבא צריכין להכריח עצמו מאד מאד בכל הכחות לתפלה. שוב אמר: כשאדם מתפלל בכונה דהינו שמקשר המחשבה אל הדבור ומטה אצלו ושומע מה שהוא מדבר אזי הכחות נמשכין ממילא לתוך דבורי התפלה. כי כל הכחות מצפין ומסתכלין תמיד על זה שיומשכו ויוכנסו בתוך דבורים קדושים. על כן כשמתפלל בכונה נמשכין ונכנסין כל הכחות שלו ממילא לתוך התפלה וזוכה להתפלל בכח גדול אף על פי שאינו מכריח עצמו לזה, כי הכחות נמשכין ממילא לתוך דבורי התפלה כשמתפלל בכונה:

עוד שם אות עה – בענין התפלה ספר רבנו זכרוננו לברכה עמנו הרבה. והזכיר מאד להכריח את עצמו להתפלל בכונה גדולה, דהינו לקשר המחשבה אל הדבור בקשר אמין חזק שיטה אנו היטב היטב וישמע מה שהוא מדבר בתפלה וזה עקר תפלה בכונה.....

..... והיה מתלוצץ מאד מאד מאותן האומרים שאין צריכין להכריח עצמו לתפלה, והיה מזהיר מאד להתפלל בכחות להכניס כל כחו באותיות התפלה (קמא):

..... כי בודאי כל אחד ואחד כפי מה שידוע בנפשו פחיתותו ראוי לו לדעת שהוא רחוק מאד מאד, מתפלה. כי תפלה גבוה מאד מאד. וגבוה יותר מלמוד התורה. ומחייב יזכה לעבודה גבוה כזו! על כן עליו לעשות את שלו, להתחיל דבורי התפלה בפשיטות גמור: אדון עולם אשר מלך וכו'..... וע"ש בסוף דבריו באות זו שענין המבואר כאן בתורה ט' ובתורה קיב בענין דבור אמת עליו אפשר לזכות לתפלה כראוי הנ"ל.

לד עיין לעיל שנקט מחשבות זרות וקליפות ואולי אפ"ל מונקט שניהם משמע שהקליפות אינה המחשבות אלא מונעות כוונת התפילה באופן אחר ונראה שהם הגורמים לאדם לזלזול בה, כמבואר באותו פסוק וכדי שלא יתאמץ להתפלל כראוי במסירות נפש כנ"ל באות א'.

לה המשך הפסוק הנ"ל

לו וכיון שהיא ברומם עולם דהיינו שבה תלוי קיום העולם דהיינו השכ"ם כנ"ל לכן הקליפות סובבין אותה לינק ממנה. כי יניקת הסטרא אחרא היא תמיד ע"י שמפיל דבר גבוה אליו אל התאוה ומדה רעה וכאן במקום למסור נפשו רק לכבודו ית' ולגלות כבודו ויחודו שזה ביטול הסט"א. לכן הסט"א רוצה להחלישו שיתפלל בלא כוונה ולצורך עצמו ושלא יתגלה כבוד שמים בתפלתו כי כל כוונתם להכחיש האמת ואמונה.

לז ברכות דף ו: אמר ליה ההוא מרבנן לרב ביבי בר אבבי ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק מאי כרום זולות לבני אדם אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלין בהן. דהיינו שדורש כרום מלשון מרומם וזולות לשון זלזול. וע"ש פרש"י שהכוונה לתפילה.

לח וע"ש בשם שפת הנחל שע"כ צריך קשת וחרב בתפילה כי החרב נגד עשו שבא להדיא בכפירות והקשת נגד ישמעאל שנאמר בו ויהי רובה קשת וכתוב ביה ירך בעורף אויבך נגדו צריך קשת דהיינו להביט מרחוק אל הסוף ללמוד ראשית דבר מאחריתו. וכן רואים בחיי מוהר"ן הנ"ל שהיו גם צדיקים שאמרו שא"צ להתפלל בכח ורבנו והזכיר שהם טועים וצריך להתפלל בכוחות גדולים וכן יש היום חסידויות שמלכתחילה אין אצלם עניין להתפלל בכח אלא דווקא מהר. בתירוצים שונים לשם שמים. ופשוט שאם היו רואים להדיא כיצד כל תפלה פעלת היו מתאמצים בה מאד אלא שצריך לזה אמונה גדולה לכן היא מזלזלת וכדברי חז"ל ע"פ כרום זולות לבני אדם. שהם דברים שהם ברומם של עולם ובני"א מזלזלים בהם.

לט צ"ע מדוע מדגיש שיש הרבה הרי לכאורה מספיק אחד. ואולי הכוונה ליב כנ"ל שהחשך הוא בחי' ים סוף ולכל שבט שער משלו לעבור. ובאמת הנופל צריך רק לאחד מהם שהוא שער שבט.

מהקדושה, ופירשו התוס' בשבת קד/מ"ד כלומר יש לו פתחים להכנס (לטומאה). וביאור הפשט נראה כי כל מצוה היא פתח לקדושה ע"י קיומה והיא פתח לטומאה ע"י שעובר עליה, ורבינו מפרש יש לימה פתחים הרבה [מ"ן] כי צריך כל אחד ללמוד זאת לעצמו. ומוזה לומד רבינו גם לענין התפלה נמצא שיש פתחים הרבה בחשך/מ"ז, גם לצאת משם/מ"ח) דהיינו שכשם שכל מצוה היא פתח לטוב ולרע כנ"ל, כך כל תיבה בתפילה יכולה להיות פתח לצאת מהחושך לתיבת נח המצילה מהמבול. ועיין תורה קח שבכל רגע בתפילה אם ח"ו נופל מכוונתו הוא בחי' ע"ז ונעשה בחי' אחר באחר עימו ית', וכדי לחזור צריך תשובה דהיינו ניסור להחזרת פנים ע"י תשובה וזה ע"י אנחה והכי נמי בענין דיבור אמת, כי כל תיבה שאינה בדיבור אמת לפניו ית' זה בחי' שקר, כי כלפי חוץ מדבר אליו ובליבו פונה ממנו, נמצא שבכל תיבה יכול לשוב אליו ולצאת

ויותר נראה עפ"י מה שיבאר בהמשך, שאפ"ל שהאמת היא הפתח בעצמו ונמצא שכל תיבה אם יאמר אותה באמת היא בעצמה נהפכת לשער ופתח ואור לשוב ולבטל החושך.

^מ לפי שביאר לעיל שהתפילה בחי' קריעת ים סוף וכאן בהמשך מבואר שהיא בחי' מבול שכדי לנצל ממנו צריך תיבת נח א"כ מה שמחדש כאן שא"צ לקרוע את הים אלא רק למצא את הפתח שכבר יש בו זה חידוש גדול וצ"ע.

ואולי אפ"ל שבאמת גם בקריעת ים סוף מצינו כעין זה שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית שהים יקרע לפני ישראל (כמ"ש וישב הים לפנות בקר לאיתנו ודרשו לתנאו ע"ש רבינו בחי' ובר' ה' ה') הרי שכבר היה בו בכח את הפתח רק היה צריך למצא אותו

^{מא} יומא לח – אמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון (ודף לט/א) בא למדוד נפט אומר לו מדוד אתה לעצמך בא למדוד אפרסמון אומר לו המתן לי עד שאמדוד עמך כדי שנתבסס אני ואתה

^{מב} עיין זוהר ח"ב קכח: לטומאה א"צ השתדלות אבל לטהרה צריך הרבה וכולי האי ואולי

^{מג} צ"ע דלכאורה משם ראייה להפך שהרי דווקא לבא להטמא פותחין אבל הבא להטהר אומרים לו המתן. ובתורה ו' מבואר שמדובר גם בבעל תשובה מאידך עיין תורה נט תנינא החילוק בין צדיק לבעל תשובה שבעל תשובה מפסיד את הבין המצוות כיון שצריך למחר להמלט מהט"א. ועיין תורה קיב שכאן דיבור האמת שעל ידו מוצא את הפתח זה בחי' תשובה ולפ"ו מבואר היטב מדוע לומד רבינו מגמ' יומא הנ"ל ששם מדבר מתשובה. כי החושך הוא בגלל שיצא מהקדושה ועכשיו שרוצה לצאת מהחושך הפירוש שרוצה לשוב לקדושה. ובאמת אומרים לו המתן כמבואר לעיל שאבא בנימין כל חייו הצטער לזכות לזה, וגם רבב"ח ביקש לזכות ולא זכה כמבואר לקמן. וכן בתורה קיב כל חייו צריך האדם להתפלל שיוכה לדיבור אמת.

^{מד} שבת דף קד. קר"ף קדוש ר"ש רשע מאי טעמא מהדר אפיה דקר"ף מרי"ש אמר הקדוש ברוך הוא אין אני יכול להסתכל ברשע ומאי טעמא מהדרה תגיה דקר"ף לגבי ר"ש אמר הקדוש ברוך הוא אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמותי ומאי טעמא כרעיה דקר"ף תלויה דאי הדר ביה ליעייל וליעול בהך מסייע ליה לריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעים אותו

תוספות שבת דף קד. אית דגרסי בא ליטמא פותחין לו – כלומר יש לו פתחים ליכנס בא לטהר מסייעין אותו שפותחין לו פתח ליכנס והיינו דומיא דלעיל דשביק ליה פתח ליכנס ולהנהו דגרסי בא ליטמא פותחין לו צריך לומר דמסייעין אותו הוי טפי מפותחין: סוגיא זו נזכרת בד' מקומות ביומא ושבת ומנחות כט: וע"ז נה. ועיין שבמנחות העולם נברא בה' ואילו בשבת נברא בק' ועיין תורה קיב שם בנוי המאמר על הגמ' במנחות כט: דייקא ומשם הקשה מוהרנ"ת ע"ש בהשמטות.

^{מה} בדפ"ר. יש לו ובלוח טעויות תיקון מוהרנ"ת. יש לי, בתקפא - יש לי, ובתרלד ומתורלו - יש לו, (ועיין לקמן תורה קיב שגם שם נקט בשני מקומות יש לי ועיין תורה יב סוף אות ב שם כתב רבינו יש לו)

^{מו} * עיין תוספות שבת קד. ד"ה אית. (ופרסו מוניש שע"כ פ"ד) (גם עיין של"ה הקדוש פרסו שע"כ סוף פ"ד ותורה אור פירשת ראה אות ג)

^{מז} לפי שנתבאר לעיל שהקדושה בחי' א"י והטומאה מצרים וביניהם ים סוף משמע כאן שבים סוף יש יב שבילין שהמעבר בהם הוא חד סיטרי כי מהארץ למצרים המעבר בנקל וכן מצינו כשירדו ישראל וכל העולם למצרים בזמן הרעב לא נצרכו לקריעת ים סוף. אבל ממצרים הטומאה אל א"י הקדושה צריך לקריעת ים סוף.

אלא שצ"ע הרי בכל היורדים מצרימה לשבור אוכל לא מצינו קריעת ים סוף בחזרתם לארץ וצ"ל שדווקא השב לארץ עמ"נ לשוב אליו ית' כישראל שהיו עובדי ע"ז במצרים ורצו לשוב אזי עמדו לפניהם כל הנחשים ועקרבים וענני דמכסין ומחשיכין עיניהם בדמות חיל פרעה ופרשיו לכן היו צריכים לבחי' קריעת ים סוף ובפרט כמבואר בתוס' בערכין שכל הכניסה לים היה רק כדי להטביע את המצרים כי יצאו מהצד שנבנסו רק להתגבר על הקליפות והט"א המונע מכניסה לקדושה לא"י. והיינו המבואר במנחות כט שהבא לשוב אינו יכול לחזור בפתח שנפל ממנו כי צריך סיעתא דשמיא להתגבר על כל הקליפות שמונעות ממנו לשוב וכמבואר בסוף תורה קיב קושית מוהרנ"ת בזה.

וזהו שבנ"י צעקו על הים ואמר להם הקב"ה שעכשיו שעת דין קשה ותפילה לא תעזור כי הם היו ע"ז בחי' פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר (תהלים קמד) וכאן רק אמת תאיר להם את הפתח ורק אמונה עיוורת שהיא גילוי של אמת יכול לעזור בשעה כזו למצא את הפתח והיא נחישות עצומה לעמוד ולבטל כל סברות השכל שהיו להם שאין כל מוצא והצלה מהצרים וזהו שדייקא נחשון קפץ ראשון. והנחישות היא מספירת נצח והוד כידוע בחי' שהרגל מוליך ולא הראש כי הוא סילוק השכל שמסוגל אליו רק מי שמורגל בזה. ואחריו עשו כולם מצד שקבלו דעתו והסכימו לסלק השכל. כמבואר בלק"ה פסח ז' כא.

^{מח} צ"ע כי תורה ט' נאמרה אחרי תורה קיב ושם כבר הקשה מוהרנ"ת (כמבואר שם בסוף התורה בהשמטה) על זה מה יועיל שימצא הפתח שנפל ממנו הרי מבואר בגמ' ובפרש"י שאין כח מחמת היצד"ר לחזור בפתח שנפל ממנו כי צריך סיעתא דשמיא ושם רבינו ענה לו שישוּב מהפתח שחבירו נפל ממנו.

ועיין בסוף קיצור לק"מ השלם בהגהות שהקשה שם שלא הבין קושית מוהרנ"ת כי מבואר בפרש"י שעשו לו עוד פתח והכוונה שמתוך שיש שנים ייקל לו למצא אחד מהם ולשוב.

וצ"ע בפשטות הכוונה שבשום אופן לא יכול לשוב בפתח שנפל אלא רק מהפתח החדש וגם זה רק ע"י סיוע. ומבואר שם שעל כן הפתח הזה הוא בראש הה' דהיינו שמסייעין לו להמלט ישר למקום עליון סמוך לגג הה'.

וג"ל שזו כוונת רבינו דהיינו לפתח שנפל חבירו הגדול ממנו דייקא.

עוד נ"ל מבואר היטב כאן שהאמת שמאירים לו מהחלון שמכין היא הסיעתא דשמיא שדיבר עליה רש"י שם והיא בעצמה הפתח יתירה כי האמת הזה היא הארה מבינה והיא עולם התשובה שממנו הסיעתא דשמיא לשב והוא הפתח יתירה שבה'.

מהחושך והמבול שרגמו עונותיו/מט) **אבל האדם הוא עוורני/נאי**, ואין יודע למצוא הפתח כי מחמת העונות וההרגל בדרכי השקר מתגברים הקלפיות ונשעים מחשבות זרות ופניות וכל מיני שקר ומחשיבות את עיני שכלו מלמצא פתח להתפלל בכוונה דהינו באמת.

עתה יבאר סיבת בחושך הוא השקר שבהתנהגותו וכשמדבר אליו ית' אין זה בלב שלם ואין זה דיבור אמת, לכן העצה לשוב ולצאת מהחשך היא הדיבור אמת לפניו ית' בלב שלם ואין הכוונה שמיד יזכה לכל המבואר כאן אלא היא עבודה ארוכה שכל ימיו יזהר משקר בדיבור והתנהגות אפילו בטעות וישתדל מאד בתפילה בכח ובאמת כנ"ל ואזי יזכה/נב).

ודע שע"י אמת שמוציא כל מילה בכוונה באמת מקירות ליבו, וגם בכלל נזהר תמיד שלא יצא שקר מפיו ואפילו בטעות כמבואר בלקוטי תפילות כאן/נב), **זוכה למצוא הפתח/נב**. **כי עיקר אור המאיר הוא הקב"ה, כמו"ש (תהלים כ"ז) ה' אורי וישעי. וע"י שקר הוא מסלק/נב** את הקב"ה, **כמו"ש (שמות כ') לא תשא את שם ה' לשוא** לא תשא (מלשון לשאת דהינו להרים ולסלק/נב) ע"י דיבור שוא

מט ובתורה קיב בהשמטות שם ביאר רבינו שאין הכוונה לשוב בפתח שנפל בעצמו אלא בפתח שנפל חבריו. ואולי עניין זה יתבאר לקמן במה שהצהר לתיבה אצל אנשים כערכינו הוא חלון שצריך לדבר דיבור אמת כפי יכולתו ואזי יאיר לו הצדיק אמת בדיבורו ועיין תורה לח אות ז' ארו נפל במקמינו שהצדיק שבא להאיר לנו אצלו נחשב נפילה ומתבייש בה ע"ש. וכפי שיתבאר לקמן שהפתח לשוב אליו ית' הוא הצהר והוא הדיבור אמת דהיינו הקב"ה בעצמו. עוד בענין הפתח שנפל חבריו – צ"ע איזה פתח חבריו יש שם וצ"ע הרי פתח חבריו הוא לא השער והנוסח שלו. ואולי הכוונה כגון בתפילה שאנשי כנה"ג הורידו עצמם לכל אחד מישראל וכתבו נוסח תפילה לכל ישראל או מוהרנ"ת שהוריד עצמו לכתוב תפילות לישראל וכן דוד המלך בתהלים וכן רבינו את הל"מ וכן כל ספר של צדיק אם יאמר דבריהם באמת בכוונה ומעומק הלב הרי יכול לעלות בפתח הזה שהם הורידו עצמם אליו. ועיין לק"ה דיינים הלכה ב' מבאר שהדיין כשבאים לפניו הבעלי דין ואינו יודע עם מי האמת לומד מוהרנ"ת מכאן שידבר דברי אמת והש"י יסייע בידו ויאיר לו האמת ולכאורה אין כאן איזה נוסח שהורידו לו להאחר בו ואולי הכוונה לדיני התורה בהלכות דיינים שישנן לעצמו היטב כל הלכות שצריך הדיין לנהוג בהם, והם יהיו הפתח לגלות את האמת. ובתפילה ע"י אמירת תהלים לדוגמא יזכה גם לעלות במדרגות האמת עד שיזכה לנוסח שלו ממש. ובאמת גם תהלים כל אחד יש לו נוסח משלו קצת אבל העיר להגיע ע"ז לנוסח עצמי ממש שהוא הארת שרש נשמתו וזה בהתבודדות דייקא. וכמבואר בתורה לח אות ה' הנ"ל ובתורה קנו.

דפ"ד עיור תרלו עיור

כא צ"ע כיון שמכנה אותו עיוור מועיל לו אור האמת ולמה צ"ל שהוא בחושך הרי עיור גם באור לא רואה. ועיין לעיל עה"פ סכותה בענין לך מעבור תפילה עפ"י תורה ב' שהם כמו ענני שמכסים על העינים בחי' פגם המשפט ולא נותנים להתפלל בכוונה כראוי דהיינו באמת (שהיא מדת המשפט) כראוי ואזי לא מוצא הפתח אליו ית' כאילו הוא עיוור

כב עיין לקוטי תפילות תורה ט' אות צב. (וכן חזר על זה מוהרנ"ת בתפלה לתורה מזו ותורה נא) ועיין לק"ה חנוכה ו' ט'. על – יד' שְׁמֶקֶרְבַּ עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמֶת לְפִי מְדַרְגָתוֹ, על – יד' ז' מַעַט נְקֻדַּת הָאֱמֶת מֵאִיר לֹא עַד שִׁיֵּצֵא מִתּוֹף הַחֹשֶׁךְ. ועיין תורה קיב וְהַמְשַׁכֵּל הַמְבִיֵן יֵשׁ לוֹ לְהַתְפַּלֵּל כִּלְיָמִי, שִׁיֵּנֶה פַעַם אֶחָד כִּלְיָמִי, לְדַבֵּר דְּבִיבֹר אֶחָד שֶׁל אֱמֶת לְפָנֵי ה' כְּרֵאוֹי.

כג ועיין בתורה קיב בעיקר בסוף משמע שמדובר בהנהגה תמידית ואז תמיד ה' עמו להאיר לו לצאת מכל חושך אבל אם רוצה לדבר אמת רק בשעת הצורך בתפילה צ"ע אם יועיל או יותר נכון אם יצליח וכן מבואר בתורה נב שכדי לדבר אמת צריך זיכרון הדמים.

כד עפ"י מה שנתבאר לעיל שיש יב נוסחאות תפילה דהיינו נוסח לכל שבת ולכל נוסחא יש שער משלה לעלית התפלה וביארנו שם שאין זה נוסח מוסכם כמבואר ברמב"ם ריש הלכות תפלה לכן מוכרח שהנוסח יצא מלב כל אחד מהאמת שבלבו כי היא האמת השייכת לו מצד נשמתו וכיון שגם הנשמות מתחלקות ליב שבטים לכן כל בני שבט מצד נשמתם שהאירה בהם יש להם איזה נוסח משותף שמתגלה בדבורם כשהם מדברים האמת מקירות הלב שאז ליבם מדבר את אור נשמתם ומתגלה הנוסח האמיתי.

ורק אחר גלות בבל ירדו הדורות כנראה כיון שרק אז נפלו לשער החמישים כמבואר בספרים שבבבל נכשלו בנשים נכריות לכן עזרא ובית דינו הוכרחו בתחילת בית שני לתקן נוסח תפלה אחד לכל ישראל.

כה עיין תורה לד מה מדבר מנקודה מיוחדת שיש לכל אחד מישראל שגם היא הארת נשמתו המיוחדת לו שהיא בחי' ממשלתו ע"ש. ואילו כאן מדבר מהאמת הכוללת ומיוחדת לכל שבט ושבט, שהיא פתח עלית תפלתו.

כז וצ"ע עיין תורה נא שאמת יש רק אחת, ואילו כאן נראה שיש לפחות יב נוסחאות אמת. וכן בסנהדרין צז. עה"פ והאמת תיהיה נעדרת דרשו שבעקבתא דמשיחא האמת תיהיה נעשית עדרים ואמנם עדיין נקראת אמת אבל משמע שכיון שנעשית עדים היא כבר העלמת האמת. ונ"ל שבאמת יש אמת לאמיתה ואעפ"כ יש אמת דקדושה שמתחלקת לפי טבע המידות וכגון שמצינו בג' אבות שאע"פ שיעקב זכה לאמת לאמיתה שעל כן נקרא בחזיר האבות שעל ידו נתבררה האמת ביותר. אעפ"כ בוודאי גם אברהם ויצחק זכו לאמת כפי מדתם והיו שלימים במדתם כל כך עד שהיו מרכבה למידות של מעלה, כמבואר בספר הבהיר המיוחס לרבי נחונייה בן הקנה אות קצא אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי אני אברהם עומד שם במקומי. הרי שאין שום ספק שהיא אמת ואע"פ שכ"א היא רק מדה אחת מעשר מדותיו. הכי נמי היב שבטים נוסחא היוצאת מליבם דהיינו הארת נשמתם היא אמת והיא חלק אלוך ממעל והקב"ה חומד אותה כפי שיתבאר לקמן. אלא שיש אמת גבוהה יותר כמו"ש תתן אמת ליעקב שכיון שהוא מדת התפארת שהיא בחי' גוף האמת וגם שהיא בקו האמצעי לכן היא אמת עוד יותר מבוררת. שע"כ התפשטות האמת שלו היא בחי' נחלה בלי מיצרים ואילו אצל אבותיו שהיו מידות חו"ג שהן בחי' צדדים נשתלשל מהם פסולת שהיא נפילת מידתם לצד הרע (שמחסד נעשה ניאוף ומדין נעשה רצח)

כח רבינו נקט כאן בדוקא לשון מסלק כי סליק בארמית לעלות כיון שרוצה להביא ראייה מהפסוק לא תשא שגם הוא לשון להרים כמו שאו דיכבם קדש.

כט עיין רמב"ן – (ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ועל דרך הפשט יאסור עוד שלא ישא על שפתיו השם הנכבד על חנם, כלשון לא תשא שמע שוא (להלן כג א), ובל אשא את שמותם על שפתי (תהלים טז ד), כי הדיבור יקרא כן בעבור שישא בו קול וכן משא דבר ה' (זכריה ט א), וכן ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חובש (ישעיה ג ז), שישא קולו לאמר כן ובאמת שגם זה אסור. מבואר כאן שלא תשא לשון להרים קול.

דהיינו שקר/י¹¹. **כי על ידי שוא/י¹²** דהיינו שקר **מסלק את הקב"ה, כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו** [יט/ס] נמצא שכל זמן שלא זכה לאור סימן שעדיין אוחז בשקר שגורם סילוק הש"י ממנו. אבל **ע"י אמת/ס¹³, הקב"ה שוכן עמו ומתלבש בו/ס¹⁴, כמ"ש (תהלים קמה) קרוב ה' לכל קוראיו לכל וכו'/ס¹⁵. וכשהקב"ה עמו, הוא מאיר לו איך ליצא מהחשך המונע אותו בתפילתו/ס¹⁶, כמ"ש ה' אורי :**

עתה יבאר שאמירת תיבת התפלה בדיבור אמת, עושה מתיבת התפלה תיבת נח, שמצילה אותו ממבול המחשבות זרות הסובבים אותו בתפלה. ועיקר התגברות הקליפות הנ"ל הם למנוע אותו מלעשות ולהכנס לתיבת נח כזו. והן בחי' הרשעים שסבבו את התיבת נח ולא הניחו לו להכנס לתוכה, והקב"ה הביא אריות לסלקם/ס¹⁷ ומבול המים שהביא עליהם מדה כנגד מידה הוא בחי' מבול מחשבות זרות הסובב את המתפלל כל עוד עזות גופו בכחה שלא זכה לליבו חלל בקרבי.

וכמו שבזכות נח הצדיק זכו גם בני ביתו להיכנס לתיבה, הכי נמי כל אחד יכול בהתקשרות לצדיק לעשות חלון שיאיר בו הצדיק אמת כזו שיוכל על ידה להאיר את תיבת התפלה ולעשות ממנה תיבת נח.

וזה פי' (בראשית ו') צהר תעשה לתיבה/ס¹⁸ דהיינו בדור המבול היו בהסתרת פנים כי היו בשקר ורבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום (בראשית ו' ה'), על כן ציוה הקב"ה לנח להיכנס לתיבה כדי להנצל מהמבול הנגרם ממצב כזה/ס¹⁹. (ועיין תורה מד שמחשבות זרות ובלבולים בתפלה נקרא מבול) ומבואר כאן שמה שבאר לעיל שכשבא להתפלל סובבין אותו מחשבות זרות וקליפות נמשל כאן למצב של דין שהיה בזמן המבול שא"א להנצל ממנו אלא כעיצה שנתן הקב"ה לנח דהיינו להיכנס ולהתעלם בתוך תיבה/ס²⁰ וע"י שעושה לה צוהר אזי מאיר בה אור הבינה לשמור אותו/ס²¹ מהמבול והנמשל הוא שבתפילה

¹¹ הפסוק הוא דברה חמישית בעשרת הדברות פרש"י – (ז) לשוא – (השני לשון שקר כתרוממו) כמא דתימר אי זהו שבועת שוא נשבע לשנות את הירוע על עמוד של אבן שהוא של זהב (הראשון לשון מגן כתרוממו) זה הנשבע לחנם ולהבל על של עץ ועץ אבן אבן (שבועות כט מכילתא): ועיין תורה נא שמביא דוגמא לשקר כגון שאומר על כסף שהוא זהב.

¹² שוא אולי רומז לעשו שהוא לעומת יעקב שעליו מדובר כאן שהוא הצדיק שמדורו אמת דייקא לעומת השקר ובמדרש (ב"ר סג ח) אמרו על עשו הוא שוא שבראתי בעולמי וכן לעיל בסוף אות ב' אשר לקדתי מיד האמורי שידוע שהוא עשו ונקרא אמורי לשון דיבור כי עומד כנגד התפילה כראוי שהיא ע"י אמת. וכעין זה כתב בבה"ל בתורה ב'.

¹³ תהלים קא ד' עיני כתיב

¹⁴ צ"ע מדוע מביא עוד פסוק לראיה ומה חסר בראשון ומה חסר בשני שהשאיר את הראשון ואולי שוא אינו ממש שקר לכן הביא פסוק שני אבל בפסוק השני אין ראיה לסילוק אלא רק שהקב"ה מסיר השגחתו והסתכלותו על השקרן. לכן הביא שניהם.

¹⁵ מדובר כאן על אדם שאוחז בתוך התפילה ורוצה לכונן ולא מצליח והעיצה כאן היא אמת ולקמן מבאר שמה שאומר שיאמר באמת בכונה וצ"ע א"כ העיצה היא שכדי לזכות לתפלה בכונה צריך להתפלל בכונה וא"כ מאי קמ"ל. וצ"ל שאין הכוונה שמיד באותה תפילה כבר יזכה אלא כפי השתדלותו בכל תפילה בסוף יזכה ועיין תורה קיב שידבר אמת לפי מדרגתו ועיין ליקוטי הלכות או"ח – הלכות חנוכה הלכה ו' אות ט' – על – די שפיקרב עצמו אל האמת לפי מדרגתו, על – די זה מעט נקדתי האמת מאיר לו עד שיצא מתוך החשך, פי בכל יום מוסיף והולך האור, פי בכל יום ויום מאיר האמת ביותר עד שעולה בתכלית העליה בבחינת ואנכי אעלה גם עליה אחר עליה, בבחינת מעלין בקדש וכו':

¹⁶ בתורה קיב הלשון כפיכחול נתלבש בו אור השם יתברך בעצמו,

¹⁷ לקמן מבאר שהקב"ה הוא עצם האמת ועל כן חומד אמת משמע כל דיבור אמת אבל כאן מבואר לכאורה דווקא קוראיו באמת וכן בתורה קיב כגון שאומר באמת תיבות ה' הושיעה נא, משמע בדרך של תפילה דווקא. ואולי כל זמן שלא יצא שקר מפיו אין זו אמת לאמתיה אלא עד שגם פונה דווקא אליו ית' בדיבור אמת כי הפניה אליו בעצמה גם היא מגדרי האמת והביאור אולי אפ"ל כי פניה מלשון פנים כי היכן שהפנים פונות לשם כל מגמת הפניה ועיקר האמת היא שפונים רק אליו ית' תמיד וכן מבואר בריש תורה מז ובתורה לה אות ט' ועוד, שמידת אמת מיג מידות נקראת פנים. ועיין תורה סו אות א' הפנים הוא בחי' אמת של השם ית'. ובתורה קצב אמת הוא הפנים של הפנים וקדושה בבחי' מבקשי פניך.

¹⁸ כנ"ל בתחילת אות ג' עה"פ סכותה בענן לך מעבור תפלה, שהחשך הוא עננין על העינים שמונע כוונת התפילה כמבואר בתורה ב אות ה'

¹⁹ פרש"י עה"פ בעצם היום הזה ומקורו ב"ר לב ח' שאמרו לא נניח לו להכנס ובתנחומא נח סוף פ"ז איתא שכשגברו המים באו להתנפל על התיבה ושלח הקב"ה אריות לאכלם.

²⁰ כפי שיבאר הכוונה לתיבות דבורי התפלה שבהן צריך לעשות חלון לאמת ועיין לעיל בתחילת התורה שאת כל כוחו צריך להכניס באותיות התפלה וצ"ע למה שם באותיות וכאן בתיבות. ונ"ל כי לאות אין משמעות לכן כשמדברים על אותיות הכוונה לרצון ופנמיות הדברים וכשמדברים על תבות מדברים על משמעות. נמצא שאת הכח צריך להכניס לא במשמעות הדברים אלא ברצון והכסופים אליו ית' דהיינו בפנמיות התפלה, ואילו את האמת צריך להכניס במשמעות כל תיבה ותיבה לומר את משמעותה באמת.

כאן מודקט פסוק מפרשת המבול משמע שהתפילה בחי' מבול ועיין סוף תורה מד שהיא מבול של מחשבות זרות שעל כן צריך תיבת נח להנצל ולעבור

ולעיל נתבאר שהיא בחי' קריעת ים סוף ולעיל ביארתי דהיינו הך עפ"י פרש"י עה"פ הבה ונתחכמה לו

²¹ בפשט התיבה היתה הצלה לנח ויצא מהעולם כדי דיכול הקב"ה לעשות דין בחטאים ואח"כ להחזיר את נח לעולם. אבל בעומק יותר עפ"י הסוד היחוד שעשה נח ע"י שנכנס לתיבה בזה המשיך חסדים למלכות כי חוץ לתיבה לא יכול לעשות זאת מחשש יניקת הקליפות והתיבה שמרה עליו שיוכל ליחד בלא חשש והיחוד המשיך חסדים שביטלו את הדין ממילא נתבטלו כל החטאים וכל דבר שהרע של הדינים אחז בו.

²² בפתחי שערים הנ"ל נתבאר שתיבת נח בחי' עיבור בבינה עילאה ועיין לעיל בתחילת התורה חרשים לבקרים שכח המכניס באותיות התפילה זה בחי' עיבור אלא ששם לצורך התחדשות וכאן לצורך שמירה ושם אותיות וכאן תיבות.

גם עיין תקוני זוהר דף כב: תיבת נח בחי' בינה אמא עילאה

צריך בכל תיבה ותיבה לומר אותה מקירות ליבו באמת ועי"ז האמת הזו עושה מהתיבה פתח/º לצאת מהחושך/º, ולבאר מהו צהר פי' רש"י יש אומרים חלון, ויש אומרים אבן טוב. ומבאר רבינו והחילוק שבין חלון לאבן טוב/º, כי החלון אין לו אור בעצמו, אלא דרך שם נכנס האור, אבל כשאין אור אין מאיר. אבל אבן טוב/º, אפילו כשאין אור מבחוץ, הוא מאיר בעצמו/º. כן יש בני אדם שדיבורם הוא חלון/º, ואין להם כח להאיר להם בעצמם/º. דהיינו אנשים כשרים שידועים בעצמם שאין להם מספיק אמת לכן מתקשרים לצדיק אמת ונעשים חלון אליו שעי"ז יזכו לאמת שתוציא אותם מהחושך/º אבל מי שלא עושה עצמו חלון לצדיק איך יזכה לצאת מהחושך. וזה רמזו בפרש"י הנ"ל יש אומרים, ואמירתם נעשה חלון/º כי אין הדיבור שלהם אמת גמור עד שיכול ממש לעשות מהתיבה פתח. ויש, שאמירתם נעשה אבן טוב ומאיר/º. דהיינו צדיק גדול מאד ואזי בא האמת עצמה שהיא הקב"ה ושורה אצלו :

עד כאן ביאר עניין האמת מצד המתפלל ועתה יבאר עד כמה הקב"ה כיון שהוא עצם האמת משתוקק לאמת הבאה מלמטה לכן בא ושורה אצל המדבר אמת.

ודע שהכל לפי גודל האמת, כי עיקר האור הוא הקב"ה, והקב"ה הוא עצם האמת [º/º] פ"א
כי האמת היא שאין עוד מלבדו ורק הוא מחדש בכל יום מעשה בראשית ומנהיג ומשגיח לבדו בעולם על כל

ולקמן מבואר שצהר לתיבה היינו דיבור אמת ועיין מאורי אור צהר היא בינה ועיין תורה לה כשדובר אמת בלבבו אזי אמא מסכבא על בניה. עוד ידוע שתפארת די אמת האמת והיא ז"א שהוא בן לבינה אמא עילאה לכן ע"י דיבור אמת זוכה לאמא מסכבא על בניה. ואפשר שזה בחי' ורבקה איהבת את יעקב. עוד עיין תורה מח' ע"י תפילה בכח נעשה בחי' תשוככי בבטן אימי בחי' ותתפלל חנה על ה' דהיינו בינה שהיא מעל ז"א וזה בחי' סוכה ע"ש.

טº עניין השמירה שהוא אור הבינה נתבאר בתורה לה בסוד החשמל

º דהיינו כיון שהמצב הוא שקר ודין אזי אין עצה להתחבר אליו ית' אלא באופן שיוצא מהעולם כמו בחי' שינה שהמוחין עולין לעוה"ב כך בזמן הדין העיצה לעלות לעולם הבינה שהיא תיבת נח ולכן ציווה לנח לבנות תיבה כי ראה שבעולם השקר שהיה אז א"א להתחבר אליו ית' לכן התברר לצאת ולעלות ממנו לעולם הבינה שישמור עליו ושם יתייחד עימו ית' בלא חשש. ועי"ז להשאר באמת. וזה סוד הניסור המבואר בכהאריז"ל שמוחין דז"א ונוק' עולין לאמא שתשמור עליהם בזמן היחוד וכיון שהם אצלה מקבלת הנוק' מוחין ממנה ונחשב כמו שנחתכה מז"א ואזי מתקיים ויבן את הצלע שאמא משאלת לנוק' כלים ליחוד עימו.

º וכמו שבתבת נח מי שנכנס ניצל הכי נמי בתפילה וכל ההשתדלות היא להיות מבין אלה שנח הצדיק יכניס לתיבה וזה כפי תיקון המדות להראות שאיני שייך לאותם שמתו במבול אלא אני מבני ביתו של הצדיק שניצל.

º ששניהם ביאור לצהר שהוא לשון צהרים דהיינו אור

º שמעתי ממהר"ן נא אבן טוב - טוב הוא שם נרדף לאור כמובא בגמרא לעולם יצא בכי טוב ויכנס בכי טוב והכוונה שם שיצא בזמן שאור ויכנס בזמן שאור

אבן טוב - הביאור שהוא טוב כיוון שהוא אבן דהיינו אב וכן כחודא כמבואר בתורה נא

חלון - מלשון חלו נא דהיינו משתוקק לאמת כי זו לכל הפחות מה שעושה את דבורו חלון. ממכון שבתו השגיח אל ס"ת חלון בחי' משגיח מן החלונות

º היום אין אנו מכירים מציאות כזו אבל כנראה שנשתנו הטבעים ופעם היו אבנים טובות שהיו מאירות גם בחושך גמור לכאורה צ"ע שהרי אם הקב"ה הוא בעצמו האור א"כ גם אבן טוב הוא רק בבחי' חלון. ואינה קושיא כלל כי החלון ואבן טוב הכוונה לאמת של המתפלל שהיא תגרום סאמת עצמה שהיא הקב"ה לבא ולשרות עליו.

º אולי אפ"ל שיש כאן רמז שחלון היינו שיש פתח החוצה אבל אבן טוב אזי אין שום פתח החוצה ואולי זה החילוק כי כשיש פתח החוצה לחיזו דהיא עלמא אזי הדיבור הוא לא אבן טוב

º צ"ע לכאורה צ"ל ואין להם כח להאיר בעצמם

º ועיין תורה ח' סוף אות ה' שהנלווים לצדיק גם הם יכולים להתגרות ברשע והכי נמי כאן ע"י שהוא נלווה לצדיק ונעשה חלון לאמת של הצדיק אזי יש לו אמת כזו שמבטלת את הקליפות.

º עיין תורה קיב וז"ל שם - שיוכל אחר להאיר בו וגם בזה מדרגות ועניינים יבינם המשכיל מעצמו.

º צ"ע למעשה זה שאמירתו חלון דיבורו אינו באמת כראוי אבל יש בה מספיק אמת כדי שע"י התקשרות לצדיק יאיר לו הדיבור וצ"ע נמצא שע"י התקשרות לצדיק אזי הקב"ה החומד ומשתוקק לאמת יאיר לו גם בדבורים שאינם אמת גמור בבחי' המחובר לטהור טהור או שצ"ל שע"י ההתקשרות לצדיק אזי נעשה גם אצלו דיבור אמת ממש וזה קשה לומר.

ועיין תורה יא אות א' שמשא לימד את ישראל לדבר דבורים כאלה שיאירו להם בכל מקום היכן לעשות תשובה.

º צ"ע למה נקט אבן טוב ולא נקט נר שהוא דבר יותר מציאותי שמאיר, וגם הוא הארת הנשמה כמ"ש נר ה' נשמת אדם. וכפי שיתבאר לקמן שהאמת היא מפנמיות נפשו והיא הארת הנשמה חלק אלוך. ונ"ל שנקט אבן דייקא לרמזו שרק מכח אב וכן כחודא דהיינו שמדבר אמת ע"מ להיות כלי שיתלבש בו אור האמת של הקב"ה בעצמו ועי"ז יאיר לו.

ולקמן יתבאר יותר עניין אבן ישראל דהיינו אב ובנין יב נוסחאות התפילה כמבואר בסוף התורה. וכן אבן רומנו לאב ובנין דהיינו ליעקב שע"י שהבנים בלולים בו שהוא שרש להם ואחיותו בשרש כל השערים הוא האבן טוב המאיר להם.

ולקמן (וביותר בלק"ה) יתבאר שמי שזכה רק לחלון אזי הצדיק הוא אבן טוב מאיר לו (והביאור נ"ל כי הצדיק יש לו רוח לתנא כמו רוח לעילא כמבואר בתורה סו והיינו בחי' אב"ן) ואצל הצדיק בעצמו נ"ל שמתבטא בזה ששכינה מדברת מגורנו דהיינו אמירתו היא את הש"י בעצמו שמאיר בעצמו.

º ירמיהו י' ו' וה' אלקים אמת. רמב"ם יסודי התורה פ"א ד'. ועיין תורה קיב שם אמר בתחילה כ"פ שחותמו אמת. ועיין שבת נה. ויומא טז: וסנהדרין סד. וירושלמי סנהדרין ב. ולבסוף כתב כי האמת הוא הש"י בעצמו. (ועיין תורה קמ החילוק)

º רמב"ם יסודי התורה פ"א (הל' ד) הוא שהנביא (ירמיהו י' י') אומר וזה' אלהים אמת הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתתו והוא שהתורה אומרת אין עוד מלבדו כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו:

עיין תורה קיב שרק באמצע כתב שהאמת הוא הש"י בעצמו. אבל לפני כן חזר ב"פ שחותמו אמת. וכמבואר בשבת נה. ויומא טז: וסנהדרין סד.

פרטיו, נמצא שהוא בעצמו וודאי עצם האמת, ועיקר השתוקקות של הש"י אינו אלא אל האמת שכיון שהוא האמת לכן גם משתוקק אל כל אמת המתגלה אצלינו למטה/א. וזה שציוה הקב"ה את נח על עשיית התיבה אמר לו בעשית גג התיבה [א] ואל אמה תכלנה מלמעלה הפשט שציוה שגג התיבה יהיה יהיה עולה הולך וצר עד רוחב אמה, ורבינו מצא כאן רמז לענין שלנו שתכלנה הוא לשון (שמואל ב' יג) **ויתכל נפש דוד** [ב] דהיינו לשון השתוקקות/א. ואמה פירושו אל הדיבור כי **אמ"ה/א** היא רמז לדיבור שהוא ע"י ה' **מוצאות** הפה שמחתיכם את הקולות **הכלולים מאש ומים** פח/פט כי הקול יוצא ע"י הבל חם, ודהיינו שרומז הפסוק ואל אמה תכלנה מלמעלה **שתראה, שיצאו הדיבורים מפין באמת [צ]/א/א/ב**, ואז **ישתוקק הקב"ה בבחי' כליון הנפש מלמעלה לשכון אצלך/ג**.

ירושלמי סנהדרין דף ב. אע"פ שאין דין יחידי חותם יחידי שנאמר אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת. אמר רבי יוחנן לעולם אין הקב"ה עושה בעולמו דבר עד שנמלך בבית דין שלמעלן מה טעם ואמת הדבר וצבא גדול. אימתי חותמו של הקב"ה אמת בשעה שנמלך בבית דין שלמעלן.

יומא דף ט: נפל להו פיתקא מרקיעא דהוה כתב בה אמת אמר רב חנינא שמע מינה חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת. וצ"ע עיין תורה קמ משל החותם, שהקב"ה חתם עליו אי אפשר לקרותו, מחמת שהאותיות בהפך. רק על – ידי שפנין ומצירין החותם על שעה, ואים האותיות והצירינים החתומים על החותם, ומבינים כתב החותם. ונ"ל שבוה יתבאר לשון חז"ל בכמה מקומות הציץ ונפגע כך אמרו על הבל ועל מן זומא ועוד ואולי כיון שרק בנחתם תגלה האמת אבל בחותם עצמו נראה הפוך נראה למי שלא ראו. ובוה יתבאר לשון המקרא ונתתי פני באיש הזה שהוא עונש ולכאורה קשה הרי בתורה מן ועוד מבאר שכל הטוב והשובע וההסתפקות היא מהארת פני הש"י ונ"ל החילוק כי פנים הם אמת כמבואר בתורה קצב והארת פנים היא הארה לפי מדה שיכול לסבול אבל נתתי פני באיש הכוונה שמגלה לו את כל האמת שלו אזי תופס גודל הפגם שעשה בחטאו ומיד מת.

כ"כ כי כן הכלל כל רוחניות משתוקקת לדוגמתה בגשמיות לשרות עליה וזה ענין צדיקים מרכבתו של מקום וכן כל ענין דירה לו ית' בתחתונים. וזהו ענין מרכבה לשל רוחניות ולכל מדה כגון אברהם שנהג במדת החסד נעשה מרכבה למדת החסד של הקב"ה וכיו"ב. ואדרבה כשזה בשלימות אזי כביכול כבר א"צ למדה זו בעליונים כמבואר בספר הפליאה שאמרה מדת החסד א"צ כי כשיש אברהם.

פ"ה המשך הפסוק הנ"ל צהר לתיבה

פ"ד בתקפא (שמואל ב' ג')

פ"ה לשון הפסוק - ותכל דוד ועפרש"י שם

פ"ה תכלנה מלמעלה – הפשט מדבר בגג שיהיה רחבו אמה ורבינו דורש שהקב"ה יהיה כלה ונכסף אל האמה הוה דהיינו שצריך לעשות תיבת דיבור כזו שהגג שלה יהיה נכסף אליו הש"י וצ"ע איזה גג יש לתיבה ואולי אפ"ל שרמזו כאן ליראה כמובא בגמ' טעם לחבישת כיפה כהיכי דתהוי אימתא דשמיא עליו הרי שיראה היא בחי' שמים בחי' הרגשה שיש משהו עליון ממני שקיומי תלוי בו ותחתיו אני מתנהג אחרת. ואולי עוד אפ"ל בענין גג תיבת הדיבור שבו צריך הצהר שאליו משתוקק הקב"ה עיין תורה לח אות ג' – והתחלת עליות של הדיבור, הוא מראשו. הינו מהמבקר האמת שיש בהדיבור, שהוא נקרא ראש. פי יש פמה אמת, כמו שאמרו (סנהדרין צ"ו): **אמת נעשה עדרים, וכמו שכתוב (תהלים ק"ט): "ראש דברך אמת"**. פי קדם תקונו, היה בחינות (דניאל ח'): **"ותשלף אמת ארצה"**. ולא היה יכול לדבר שום דבר אמת, מחמת שרוח סערה בלבל אותו, כמו שכתוב (תהלים ק"ז): **"עליו שמים ירדו תהומות" וכשמתקנו, אזי אין לו בלבל. וזה בחינות (פסחים ג'): "עקם הכתוב תשע אותיות, שלא להוציא דבר מגנה מפיו. זה רמזו, בשרות סערה שולט, אזי אין ביכלת לדבר בדרך ישר, פי הרוח מבלבל אותו, וצריך לעקם את הדרך: ובתורה לח ביארתי שאמת נעשה עדרים הם הכיתות שבמעשה מבעל תפילה וראש הדיבור הוא הדיבור של הכת של הבעל תפילה שירות ותשבחות להש"י**

עוד עי"ש שתיקון הדיבור הוא ע"י לימוד תורה מתוך הדחק ואולי בזה יבואר מה שמבאר לקמן במאמר רבב"ח שצריך ללמוד תורה כדי לזכות לתפילה כראוי.

פ"ה אמה פירוש דיבור כפי שמבאר ונראה שגם רומז לברית שנקרא אמה כמבואר בריש תורה סג גם ידוע שברית המעור כנגד ברית הלשון (ראשית חכמה ש' הקדושה פרק יא) גם עיין תורה לא אות ו' שהשתוקקות אליו ית' תלוי בתיקון הברית וממילא צ"ל שגם להפך דיבור שהקב"ה משתוקק אליו הוא של שומר הברית.

פ"ה בתקפא כתוב ומ ם

פ"ה דהיינו שאמה רומז לדיבור כיון שא"מ רומז לאש ומים שבקול וה' רומז לה' מוצאות הפה שהן אותיות הלשון והשינים והחך והגרונ ושפתים מחתך את הקול לאותיות והברות

וצ"ע כי בקול יש גם רוח (לק"ה חנוכה ו' ג) ומדוע לא נזכר כאן

ואולי כי הרוח היא עצם הדיבור כמבואר בתורה לח שדיבור הוא רוח פיו של הקב"ה עי"ש וצ"ע לפ"ז אולי האש ומים אין הכוונה כנ"ל להבל החם אלא לחסד ודין שבמוצאות הפה וכן משמע לשון רבינו מוצאות הפה הכלולים מאש ומים, אלא שצ"ע כי ידוע שמוצאות הפה הן חמש בחי' חמש גבורות וכן מבואר בתורה לח אות ג' עי"ש.

ועיין עץ חיים – שעה ה פרק ג כל העולמות נבראו ע"י כ"ב אתון שבמלכות אשר מהם (נוצר הולד וגם יש בהם ל"ג) נוצרה וגם יש בה ה' אותיות מנצפ"ך שהם ה"ג היוצאין מו"א אליה ועי"ז נגמר פרצוף רחל. וה"ג הם וכנגדם יש ה' מוצאות הפה והם גרון וחך וכו' וכמו שהם ה' אותיות מנצפ"ך שהם ה"ג כנודע ונקרא אותיות סתומות ועגולות כן הפה עגולה כמותם

צ עיין לקוטי תפילות ט' אות צב וספר המדות אמת ח"א א'

כ"א ספר המידות – ערך אמת א. מי שרוצה לדבק את עצמו בהשם יתברך, עד שילך במחשבתו מדיכאל אל היכל ויראה את ההיכלות בעיני השכל, ישמר את עצמו מלומר שקר אפלו בטעות:

לקוטי תפילות חלק ראשון – תפילה ט |אות צב|: ותעורני ברחמיך הרבים לילך בדרך אמת תמיד, ואזכה שלא יצא דבר שקר מפני לעולם, ותשמרני ברחמיך הרבים שלא יצא שום שקר מפני אפלו בטעות שלא בכונה, רק כל דבורי יהיו דבורי אמת תמיד. ותיחד את לבבי אליך, שאזכה תמיד להטות דעתי ומחשבותי אל האמת לאמתו ואתה תסיעני מן השמים לדרך ולילך בנתיב האמת תמיד, ולא אטה מדרך האמת ימין ושמאל. "הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קייתי כל היום. שלח אורך ואמתך המה ינחוני, יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך. ואל תצל מפני דבר אמת עד מאד, כי למשפטך יחלתי:"

כ"ב עיין תורה נא שהשקר הוא מעכירות הדמים כי עיקר הדיבור הוא מהנפש. נמצא לפי זה שעיקר ההכנה לדיבור אמת הוא תשובה ותיקון המדות. עוד עי"ש התהוות השקר שהוא הרע והטומאה הוא מחמת הריחוק מאחד. דהיינו מהריחוק מקודם הבריאה כי הבריאה (לשון

וכשישכון אצלך, הוא יאיר לך למצוא את התיבה לעשות ממנה פתח לצאת מהחושיך ולשוב לתפילה בכוונה. וזה אמ"ה תכלנ"ה מלמעלה, ר"ת אמת. כי ע"י אמת, הקב"ה חומד/צ"ד ויורד מלמעלה לשכון עם האדם, כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו וכו' לכל אשר יקראוהו באמת. ואז כשמדבר דבורי התפלה באמת אזי מתקיים מה שרמוז בהמשך הפסוק הנ"ל העוסק בבנין תיבת נח ופתח התיבה בצדה צ"ה תשים [צ"ה], היינו רמוז על התיבה של התפלה היוצאת באמת [צ"ה], היא תשים לך פתח/צ"ח דהיינו שהתיבה בעצמה נעשית פתח, בחשך שאתה ניצוד בו כי אמירת תיבת התפלה באמת עושה ממנה תיבת נח שזה הפתח לצאת מחושך הקליפות הסובבות אותו. וזה מה שכתוב שפתח התיבה בצדה בפשט הכוונה לצד/צ"ח של תיבת נח/צ"ח. ורבנו מצא כאן רמז לחושך הקליפות הסובבות את המתפלל וצדות אותו כי צדה לשון ציד, היינו הקליפה הצד צייד [ק"א]/ק"ב. כמו שכתוב על עשו הרשע (בראשית כה) כי ציד בפיו הפשט שהיה צד ציד עבור יצחק אביו לתת אוכל לפיו ודרשו חז"ל שהיה צד ומרמה את אביו בפיו/צ"ח ורבנו מצא כאן רמז להנ"ל שהשקר שהוא הקליפות והסט"א המחשיכים עיני המתפלל הם צדים את דבורי תפילתו בפיו/צ"ח שלא יכול להוציא דבור אמת לפני השם ית' כראוי. כי מתחילה קודם שעשה פתח בצידה לא היה יכול לדבר /ק"ה, מחמת החשך הסובב אותו. ועל ידי שיוצא מתוך החשך, ומתפלל היטב בדיבור אמת ונכנס בתיבת התפלה שהיא בחי' תיבת נח שהוא הפתח שתעלה תפילתו למעלה, על ידי זה הוא מתקן תחתים שנים ושלישים [ק"ו], היינו עולם השפל הגשמי כנ"ל שהתפלה מעורר המלאך שמכה בצמח ואומר לו גדל, ועולם הגלגלים הוא גלל המזלות והכוכבים שבסדר חוקם מסתיר הקב"ה את הנהגתו את העולם, ועולם השכל [ק"ז] הוא עולם המלאכים שלוחי הש"י שעל ידם מנהיג את העולם: ק"ח(ט"ו)/ק"י כמו שנתבאר לעיל בסוף אות ב'.

לברא את היער עיין יהושע יז טו ופרש"י שם) הוא התרחקות ממנו ית' והרחוק ממנו שהוא האמת והאחד גורם לשקר נמצא כדי לומר דיבור אמת צריך לחזור להיות קשור לקודם הבריאה.

נמצא כל דיבור אמת בעוה"ז הוא גילוי שורש הבריאה גילוי הקב"ה בבריאה והארת קודם הבריאה באחר הבריאה והארת עוה"ב בעוה"ז.
צ"ע כתיב אשכון את דכא. וצ"ל דהיינו הך. כי האמת הארת החכמה שהיא השגת מה כוחי ונקראת רחוק כמבואר בתורה פג תנינא שהיא ההשגה עד כמה אין ביכולתי להשיג באמת. כמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

צ"ד לעיל נקט לשון כלות הנפש ואח"כ לשון השתוקקות וכאן לשון חימוד והחילוק הוא כי כלות הנפש היא השתוקקות כל כך עד שכמעט יוצאת נפשו ושניהם בלב בלבד אבל חמדה היא כשגם עושה מעשה וכגון שנתבאר במפרשים החילוק בין לא תחמוד שבלוחות ראשונים (פרשת יתרו) ללא תתאוה שבלוחות שניות (בפרשת ואתחנן) שלא תתאוה הוא בלב ולא תחמוד הוא כשמדלדל בדברים עד שנותן לו או מקנה לו את הדבר שחמד. וכאן נקט רבינו חמד דווקא לומר שהקב"ה ממש עושה מעשה מחמת החמדה ויורד להאיר לאותו מתפלל באמת.

צ"ה כך גם בדפ"ר ובתולדו - בצידה

צ"ז המשך הפסוק הנ"ל אל אמה תכלנה

צ"ח עיין בעל שם טוב על התורה פרשת נח מאות טו עה"פ צהר תעשה עד אות כב ובמקור מים חיים שם

צ"ח צ"ע כי בתחילת האות ג' מבואר שהפתח קיים רק צריך אור לגלות אותו וכאן משמע שצריך לשים אותו וכן לעיל באות ב' נתבאר שצריך לקרוע את הים ליב גורים כדי שיהיה בו פתח וצ"ע. ונ"ל כנ"ל שכל תיבה היא פתח לטוב או לרע וכשמדבר אותה באמת אזי עושה ממנה פתח לטוב דהיינו לצאת מהחושיך.

צ"ט נראה שגם לפי רבינו יש עניין של פתח בצד כמבואר במנחות כט שהעולם נברא בה' כדי לסייע לרצוה לשוב ע"י שמעלים אותו לפתח שבצד. ואע"פ שכאן מדבר מתיבה אבל לעיל באות א' כבר אמר שצריך להכניס כוחו באותיות התפילה וכאן נקט תיבה כיון שמדמה לתיבת נח. נמצא שבכל אות מהתפילה יש בחי' אות ה' שיש לה פתח בצידה דייקא שממנו נמלטים מהקליפות הרוצות לצוד אותו.

ק ובתורה קיב ביאר בצדה היינו רמז שצריך להתפלל באמת כזו שימצא על יזה את הפתח לצד הפונה לשער השבת השייך לו.

ק"א בראשית כז לג

ק"ב כשבא עשו לקבל הברכות אמר יעקב מי הוא הצד ציד דהיינו השקרן שלקח ממך את הברכות נמצא שציד הוא שקר בחי' הקליפות שסובבות את שער האמת

ק"ג רש"י - (כח) בפיו - כתרומתו בפיו של יצחק ומדרשו בפיו של עשו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו:

ק"ד עיין תורה סב שיש ג' שרי פרעה קנה ושט וורידין שהם תאוות וקליפות הסמוכים לה' מוצאות הפה ויונקים מפרעה אותיות עורף ויניקתם מהדיבור שאינו וך כל כך.

ק"ה צ"ע משמע שהקליפה צדה את הדיבור ולפ"ז יתפרש הפסוק כי ציד את פיו ועיין כעין זה בתורה סב ותורה קסג שפרעה עומד בעורף ולא נותן לדבר דיבור לפניו ית'

ועיין תורה לח שלדביקות זוכים ע"י תיקון הדיבור שהוא רוח פיו של הקב"ה ותחילה הדיבור הוא רוח סערה וצריך להכניעה וללמוד תורה בדוחק ולדבר בשלהבת הגבורות דבורי אמת מהלב ששם שורש הדיבור אמת כמ"ש דובר אמת בלבבו ע"ש.

ק"ו בראשית ו טז

ק"ז אות ג' הוזה היא תורה שלימה בסימן קיב

ק"ח הערה זו אינה בתולד אלא נוספה מתולדו בפנים ובסוגרים (ואינה בנוסחת כתי"י שאצלינו)

ק"ט אך א"א להתפלל, רק כשלומד תורה. כי לא עם הארץ חסיד (אבות ב ה), וכתוב (משלי כ"ח ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. כתי"י החברים) ועיין שיש"ק ח"ה סימן תקלג שהחברים הוא רבי אברהם פטרבורגר. ועיין פל"ח קשר הענין לתורה זו. גם עיין שבת י.

כאן/ק"א הוסיף הטשערינער רב הוספה שמצא מכת"י חברים/ק"ב – אך א"א להתפלל, רק כשלומד תורה. כי לא עם הארץ חסיד (אבות ב ה)/ק"ג, וכתוב (משלי כ"ח ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. והכוונה כפי שביאר בפל"ח לקשור עניין הנ"ל למאמר הרב"ח שם מבואר ששימות התפלה בבחי' שפכי כמים ליבך היא רק ע"י חמישה חומשי תורה וג' תפילות והביאור נ"ל כי א"א לזכות לאמת הנ"ל אלא ע"י לימוד תורה שהיא בעצמה נקרא תורת אמת והיא גם תבלין ליצה"ר שהוא השקר.

אות ד

עתה יבאר בפירוש מה שרמז לעיל שא"א לזכות לתפלה כראוי שתעלה בשער שבטו לתקן שכ"ם כנ"ל אלא ע"י התקשרות לצדיק אמיתי. וכבר רמז לעיל באות ב' שרק יעקב ע"י שהיה אחוזו בשרש יכול להכניס את התפלות לשער השייך להן ועוד לעיל באות ג' במה שאמר יש אומרים חלון דהיינו שאמירתם חלון רמז בזה שמתקרבים לצדיק ועושים עצמם חלון כלפיו כדי שהאמת שלו תאיר דרכם. וכאן חוזר ומבאר העניין בפירוש. ועיין תורה ב' אות ו' שדבריו כאן הם ממש כדבריו שם.

פירוש המושג התקשרות

ההתקשרות לצדיק מבואר בתורה קלה עֶקֶר הַהֲתַקְשְׁרוֹת הוּא אֶהְבֶּה, שִׂיֵּאֵהֵב אֶת הַצַּדִּיק אֶהְבֶּה שְׁלֹמֶה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (פְּרָאשִׁית מ"ד): "וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ", וְתִרְגִּימוֹ: "חֲכִיבָא לֵיה כְּנִפְשָׁה". ופשוט שגם כלול בזה הביטול לדעתו. ועיין בזה שער הגלגולים הקדמה ב' עה"פ ותדבק נפש דוד ביהונתן שנפש דוד התעברה ביהונתן. עוד עי"ש הקדמה י ענין הרב עם התלמיד, כבר נתבאר אצלינו לקמן, כי הרב נותן רוחא גו תלמידיה, ע"ד האב לבנו, אלא שהוא חבור יותר נמרץ, כי לעולם ועד נשאר ההוא רוחא עם התלמיד קיים לעולם לא יפרדו, בסוד ותדבק נפש דוד ביהונתן. וזהו טעם יתרון כבוד הרב מכבוד האב. מבואר שע"י התקשרות לצדיק באהבה כזו זוכים על ידה שהצדיק יתעבר בי לעולם

אבל לקשר תפילתי או כל מעשה אחר לצדיק, הפירוש שאני מבטל דעתי לגמרי ועושה את הדבר על דעת הצדיק כפי השגתו את הדבר. ועיין אור החיים תחילת פ' חקת עה"פ ויקחו אליך פרה אדומה שהאריך בזה ובסוף דבריו כתב פרוש ויקחו למה שאתה יודע ומכווין בדבר, להיותך יודע סוד הענין ופלאיו ובוזה תהיה המצוה נעשית שלמה במעשה ובמחשבה הצריכה.

ועיין לעיל תורה ז' שלזכות לאמת של הצדיק זה ע"י שלומד עצותיו ומקבלן ומקיימן והקיום חוקק בליבו את

האמת המלוּבש בהן

ועיין תורה קיב שהאמת והדעת והפנים והשכל והנשמה של הצדיק נמצאים דבספרו ובדבריו

כידוע דיבר רבינו הרבה והזהיר מאד ממפורסמים של שקר. עיין בעיקר תורה טא ותורה ח' תנינא שתיהן נקראות הצוואות של רבינו, דהיינו שעל זה עיקר הוזהרתו לפני פטירתו.

בענין מי הוא צדיק הדור

צ"ע כי על זה עיקר ההעלמה וההסתרה, ואע"פ שעפ"י הסוד ברור שבכל דור יש צדיק חי שזכה בדורו ביותר לתיקון הברית ועי"ז נעשה השביל והצינור שדרכו עולות התפילות מעולם הזה (בבחי' וכל העולם ניוון בשביל חנינא בני). עיין בזה בערבי נחל פ' וירא עה"פ ויגש אברהם [יח כג] שכותב על זה לגבי כל עבודת ה' והברורים שעולים ע"י עבודתו הכולל לצדיק הדור ומי שלא מקושר אליו נשאר קרח. גם עיין זהר ויצא קנג: שכינתא בין תרי צדיקא יתבא. שיש צדיק תחתון שהוא בחי' רוח ששבק בעלה בגוה שעל ידו עולות התפילות של ישראל מהעוה"ז למעלה בבחי' מ"ן.

אעפ"כ רוב חשובי אנ"ש מחזיקים שרבינו רבי נחמן הוא הצדיק הדור היחיד. אבל ידוע שהאמת לא נקבעת עפ"י שום רוב, רק יש זוכים ויש שנעלם מהן בין גדולים בין קטנים/ק"י. העיקר לא לחלוק על שום צדיק

ק"י נראה לבאר כוונת ההגה הזו שתפילה בלא תורה אינה תפלה כראוי כנ"ל עפ"י תורה ב אות ה' שהחושך בתפילה הוא מניעת הכוונה מפגם המשפט וע"י תורה זוכה לתיקון המשפט.

קיא צ"ע מדוע הוסיף זאת כאן והרי לדבריו בפל"ח זה שייך לאות ד' קודם מאמר רבב"ח. ועיין במהדור' תרלו שכל האותיות שהוסיף הוסיף אחרי הנקודה כאילו שייך להמשך הדיבור אע"פ שבאמת שייך למה שכתב לפני הנקודה. אבל באמת יותר קשה למה כתב בפל"ח שזה שייך לאות ד' והרי שם מדבר מהתקשרות לצדיק ואילו דיבור זה הוא מעניין התפילה שדיבר עד כאן.

קיב עיין פרפראות לחכמה – אות א (שייך) אות ד' קודם מאמר רבב"ח ראיתי בלשון החברים כתיבת יד שכתוב כאן, אך אי אפשר להתפלל רק על ידי שילמוד תורה כי לא עם הארץ חסיד וכתוב (משלי כ"ח) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה וכו' ובוזה מבואר מה שכתוב אחר כך במאמר רבב"ח אמר לן תמניא בחינות היינו לימוד התורה וכו', תנינן ויהינן ליה תנינן לשון לימוד וכו' היינו כנ"ל, כי גם לימוד התורה צריכין לתקונו התפלה כנ"ל, ועיין בליקוטי הלכות הלכות דיינים הלכה ג' אות ט':

קיד אבות ב' (משנה ה) הוא ה'ה אומר, אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הבישן למד, ולא הקפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מוכרים, ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש:

עיין רבינו יונה קיצור דבריו כי חסיד היינו המתחסד עם קונו לפני משורת הדין שהיא מידה הצריכה טהרת הלב וזכות הנפש ומי שאין בו תורה אין בו מספיק חכמה כדי להטותו מהקו האמצעי אל הקצה האחרון שיעשה לפני משורת הדין ועיין תורה נא שא"א לומר דיבור אמת אלא ע"י שיוזכר דמיו קודם ותיקון המידות בודאי א"א אלא ע"י התורה כמ"ש בראתי יצה"ר בראתי לו תבלין

קיד ואפילו טען שבקטנים ולא כמו שיש סוברים שאסור בזה לחלוק על רבו. אינו כן אלא אפילו בעל תשובה טרי ורבו מגדולי הדור אבל זה בתנאי שיש לו ביטול והכנעה גדולה לרבו (כי עזות דקדושה היא עם הכנעה גדולה דייקא), אלא שבליבו מרגיש שנכסף להרבה יותר

כמבואר בלק"ה שבת ה' יג' שעד שיתברר לו יזהר להאמין בכולם אבל יבחר אחד להתבטל איליו. (ואעפ"כ יזהר מלהסמין מפורסם של שקר כמבואר בתורה סא). והעיקר לא לנוח מתפילה וצעקה לזכות להיות מקושר כראוי לצדיק האמיתי שעל ידו אזכה לתיקון שלי. ומי שסובר שכבר לא צריך לצעוק הוא בודאי צריך לצעוק יותר מכולם על זה בעצמו, כי אפילו אם האמת עימו שמצא, עדיין מבואר בתורה יז' שאפשר להיות סמוך לצדיק ואעפ"כ הצדיק חשוך אצלו. וגם מי שהתברר לו שרק רבינו הוא הצדיק היחיד יש לו לצעוק הרבה שיוזכה להיות מאלה האפויים בלב רבינו וכמבואר בשיש"ק ח"ב קב שזה ע"י שרבינו יהיה אפוי בליבו. ועיין לק"ה מתנה ג' ה' שעל זה בעיקר צריך לבכות הרבה בחצות לילה ומסכם שם והחפץ באמת מוסרין לו מלאך של אמת. ומבואר מזה שזה סוד שא"א לברר אותו לא בשכל ולא בפלפל ולא בקבלה אלא רק בהרבה תחינות ובקשות שיוזכה למלאך הזה.

עוד יש לדון כיון שבחיי רבינו לא נהגו לומר בהתקשרות "ובפרט לרבינו" אולי על צדיק חי לא אומרים כך, אלא ההתקשרות אליו היא רק באהבה וביטול, אבל צ"ע הסברא בזה/קט"ו.

אע"פ שכאמור עיקר ההתקשרות היא בלב/קט"ו הוזהר רבנו/קט"ו גם לומר בפה: הריני מקשר עצמי בתפילתי לכל הצדיקים האמיתיים שבדור ולכל הצדיקים שוכני עפר קדושים אשר בארץ המה/קט"ו ובפרט לרבינו הקדוש

ציט"ע נחמ"מ רבינו הקדוש רבי נחמן בן פיגה (ובאומן נהגו/קט"ו) לומר בן שמחה בן פיגא. זיע"א.

וצריך כל אדם, לקשר את תפילתו לצדיק הדור/קט"ו. והצדיק יודע לכיון השערים,

ולהעלות כל תפלה ותפלה לשער השייך כנ"ל בסוף אות ב' שיעקב היה מאסף את התפלות כל אחת לשרשה. לפ"ז נראה שלענין ההתקשרות מדובר דווקא בגדולי צדיקי הדורות שהיו שרש נשמות ישראל כמו יעקב כלפי בניו, **כי כל צדיק וצדיק /קב"א** מגדולי צדיקי הדורות, **הוא בחי' משה משיח/קב"ב** שיוזכה לשלימות התפילה כמבואר בתחילת תורה ב'. **כמ"ש משה שפיר קאמרת [קב"ג/קב"ד]** דהיינו שמצינו שאמוראים כינו אחד את חבירו בשם משה, מלמד שכל צדיק מגדולי הצדיקים יש בו בחי' משה דהיינו כלליות נשמות ישראל, אבל אין הכוונה כל צדיק ממש/קב"ד כי א"כ מדוע בני יעקב לא זכו ומדוע אבא בנימין היה מצטער על זה כל ימיו וגן רבב"ח וחבורתו לא זכו כמבואר לקמן, אלא מוכרח שדווקא צדיקים שהיו כלליות

קדושה ממה שרבו מציע לו ואזי הוא חייב לחפש ולא לשאול את רבו אלא לחפש רב אמיתי שעל ידו יזכה לקדושה ושפלות וקדוק במצוות יותר ותפלה בכח וכו' ואע"פ שאין לו לאדם אלא הרגשת האמת בלב צריך להיות מיוחד שמא לבון מטעה אותו ולצעוק ולבקש תמיד תקניני בעצה טובה ותולכיני בדרך האמת ושלה לי מלאך של אמת שיוריני את דרך האמת לצדיק האמת שבדור. ועיין בזה מעשה מרב ובן יחיד ובתורה ח' תנינא ולק"ה שלוחין ה' ויש בזה א"ס אריכות ואפשר לזכות גם בלעדיה ואפשר לטעות גם עימה. והוא רחום יכפר עוון אם טעיתי בדברי.

קט"ו עיין עוד בסוף תורה ב' בהוספות לעיון

קט"ו עיין תורה ב' אות ו' שם הגרסא וצריך כל אחד לכיון בתפלתו שיקשר עצמו לצדיקים. משמע כוונה לבד. ומשמע לקשר עצמו ולא את תפילתו אלא בתפלתו.

ק"ו שיחות הר"ן רצו

ק"ח הוספה זו היא עפ"י תורה נה אות ה'.

ק"ט שיש"ק ח"ד קמו

ק"י עיין תורה ב' אות ו' ושיחות הר"ן רצו

קכ"א אבל עיין לק"ה דיינים ג' ח' שכל צדיק כלפינו הוא בחי' עצם האמת – העיקר הוא רק אמת שאנו צריכין לבלי להטעות עצמינו חלילה. רק להסתכל בכל דבר על האמת לאמתו להשתדל בתפלה אפילו אם אינו יכול להתפלל כלל. עכ"פ יראה שיוציא הדיבור מפיו באמת לפי מדריגתו. ואע"פ שעדיין אין האמת ברור וזך. עכ"ז מאחר שהוא חפץ באמת ומושך עצמו רק אל האמת. ומכריח עצמו לדבר דיבור אמת. ע"כ זה הדיבור האמת אע"פ שאינו עצם האמת בחי' אבן טוב. אעפ"כ האמת הוא בחי' חלון. ויוכל אחר להאיר בו דהיינו הצדיקי האמת שכוללים מכל התפלות ישראל. ואליהם אנו מקשרים כל תפלותינו. כי הצדיקים האמיתיים הם נגדינו בבחי' עצם האמת. והם מאירים בכל תפלות ישראל ומעלים אותם כפי האמת שבכל תפלה ותפלה של כל אחד ואחד שהוא בחי' חלון שמקבל האור מהצדיק וכפי בהירת וצחות החלון דהיינו הדיבור האמת כן הצדיק שהוא עצם האמת מאיר בו. וז"ש שם במאמר הנ"ל שצריכין לקשר כל התפלות לצדיק הדור וכו' ע"ש והבין היטב.

קכ"ב משה משיח הכוונה שכמו שגואל ראשון בגאולת מצרים היה משה כך גם גואל אחרון יהיה נשמת משה שתחזור בגלגול

קכ"ג * שבת קא: גם עיין זהר ח"ב קיד: של"ה הקדוש שבועות – תורה אור (לב) עה"פ הנך שוכב

קכ"ד צ"ע שפתח בצדיק הדור וסיים בכל צדיק וצדיק. וכן הכינוי משה נאמר על כל צדיק וכמבואר בגמ' שאמוראים כינו זה לזה משה עיין בתורה ב' מזה שהארכנו הקושיות בזה ומבואר בספרים שהכוונה שמכח ניצוץ של משה שיש בו ניתן לו הכח לכיון בהלכה וצ"ע כי לענין שלנו שהצדיק יודע לכיון התפלה לשער שלה מבואר לעיל שמדובר דווקא בצדיק גדול מאד ומצד שהוא שרש נשמות ישראל ואחוז בשרש השערים כולם וכגון יעקב כלפי בניו שאע"פ שהיו צדיקים גדולים אעפ"כ לענין זה היו צריכים את יעקב דווקא. וכן מבואר לעיל שאבא בנימין לא זכה וכן לקמן מבואר שרבב"ח לא זכה. ולכן וגם מהמבואר בהמשך שמשח משיח דייקא יזכה לזה נראה שמדובר דווקא ביחיד הדורות שרק הם זכו לזה וצ"ע.

עוד עיין תורה ד' ועיין תורה כו תנינא ובוזר וזהר חלק ב דף קיד/ב (והיא אורייתא דאתגליא על ירך, האי) איהו השבת אבדה דילך, דלאו למגנא אתגליא לך אורייתא יתיר מכל ישראל, ואסתלקת לגבך, כמיא דבאר דאסתלקו לגבך ולא לאבהן ולא לבר נש, דהא באר מכת אדוניה.

ע"ש מתוך מדרש שמרמו לענין ירדת נשמת משה בגלות להתנוצץ בלב משכילי עם בני ישראל בארץ שכל וע"ז יזכה החכם ההוא לחדש בתורה וז"ש בגמרא שבת קא: משה שפיר קאמרת כלומר ע"י ניצוץ משה שמתנוצץ בך שפיר קאמרת.

עוד עיין אריכות בסוגיא זו בסוף תורה ד' בהוספה ב' לאות ה'.

קכ"ה ועיין תורה כו תנינא שניצוץ משה נמצא בכל אחד מישראל. ומאידך על הגמ' משה שפיר קאמרת פירשו בספרים שדווקא בצדיקים המכוונים להלכה יש ניצוץ משה ובוזר עה"פ עד כי יבא שילה משמע שדוקא משיח יזכה למדרגת משה. אלא כל ענין לגוף.

כמו יעקב אבינו ומשה רבנו/קב"ו, וכתוב בברכת יעקב אבינו ליהודה (בראשית מ"ט) עד כי יבא שילה [קב"ו] והכוונה למשיח דא משה כמבואר בזהר {זוהר בראשית כ"ה:} [קב"ו] ששילה רומז למשה רבינו וכן שילה גמט' משה כמבואר שם. ומשיח הוא כלול כל התפילות וכמבואר בתורה ב' אות א' שמשח כל חיותו מתפילה ומקבל רוח חיים מנוקבא דפרדשקא שהוא חטם של אריך אנפין שבכתר נמצא ששרש התפלה היא שם בחטם העליון ושם אחיזתו וחיותו של משיח, ומבואר שם שאת כל התפילות צריך להביא אל משה משיח כי רק הוא בכוחו לבנות על ידם את קומת השכינה הקדושה בחי' משכן להקב"ה, וזהו שמבואר בתורה ל' ותורה לב תנינא שמשח בחי' חטם/קב"ו, ובשביל זה יהיה משיח מורח ודאין [קל]/קלא\דהיינו שהיה דן על פי הריח (כשארז"ל סנהדרין צ"ג ע"ב)/קל"ב, כי התפלות הם בחי' חוטם [קל"ג], כמ"ש (ישעיה מח) ותהלתי אחטם לך (קל"ד) נמצא שמורח ודאין הכוונה שע"י תפלתו ידון דין אמת :

המבואר בתורה זו רמז רבה בר בר חנה בגמ' בבא בתרא דף עג: בסיפור סתום. והרבה מפרשים ניסו כוחם לבאר דבריו, אולם רק רבינו מבאר הדברים בשם אמרם כפי שגילה לו רבב"ח בעצמו כמבואר בחי' מוהר"ן סימן ה'.

ומאמר זה הוא האחד עשר שסיפר שם

וז"פ אמר רבה בר בר חנא קל"ה, זימנא חדא הוי קאזלינן במדברא, ואתלוין בהדן ההוא טייעא, דהוי שקיל עפרא ומורח ליה, ואמר, הא אורחא לדוכתא פלן, והא אורחא לדוכתא פלן, אמרינן קל"ו ליה, כמה מרחקינן ממיא, ואמר לן, הבו לי עפרא, יהבינן ליה, אמר לן, תמניא פרסי, תנינן ויהבינן ליה, אמר לן, דמרחקינן תלתא פרסי, אפכית ליה, ולא יכלת ליה :

קל"רש"י טייעא. סוחר ישמעאל. והפכין. האי עפרא בהאי עפרא לנסותו אם יהיה בקי כל כך :

פי' אמר רבב"ח פעם אחת היינו הולכים במדבר (פירש המהרש"א בדרך התבודדות) ונלווה אלינו סוחר ישמעאל שהיה לוקח עפר ומריחו ואמר דרך זו היא למקום פלוני, ודרך זו היא למקום פלוני. אמרנו לו כמה רחוקים אנו ממים, ואמר לנו תנו לי עפר, ונתננו לו, ואמר לנו שאנו רחוקים שלש פרסאות. והפכנו עפר זה בעפר זה לנסותו אם יהיה בקי כל כך ולא יכולנו לו כי היה בקי מאד אעפ"כ/קל"ח.

קב"ו דאיתא בזהר שמשח זכה ליותר מיעקב. ונחשב להשגה פנימית כלפי השגת יעקב שנקראת חיצונית. ועיין שפתי כהן עה"פ ויאסף יעקב רגליו אל המה שמשח שזכה יעקב בפטירתו זכה משה בחי' עיין מאור ושמש - פרשת ויחי ד"ה והנה - דהנה יעקב אבינו לפעמים נקרא יעקב ולפעמים ישראל זהו לפי מדרגתו, כי הנשמה שזכה יעקב אבינו נקרא ישראל ונפש ורוח שלו נקרא יעקב, ולפי העת והזמן שהיה אז במדרגה כך נקרא או בפסוק או יעקב או ישראל, עיין במפרשים באריכות. והנה איתא בגמרא יעקב אבינו לא מת וכו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, כי כל ישראל הם בחינת נפש יעקב אבינו רק מדרגת ישראל זה מת ונסתלק עד שבא משה רבינו ע"ה כידוע מספרי קודש.

קב"ו עפרש"י ותרנום שהכוונה למשיח

קב"ו עיין סנהדרין צ"ג:

קב"ו בתורה לב תנינא מבואר שמשח בחי' חטם מכח תיקון הברית וכן בתורה ב' משמע כך.

קל הן על פי הריח

קלא מבואר שכוחו לדון עפ"י הריח זה רק כיון שהוא כלול מכל התפילות משמע שהן כלולות בו כיון שחיותו מחטם אריך ששם שרש התפילה המתוקנת שהיא שרש לכל התפילות ומשמע שזה בעצמו גם הכוונה שאחיזתו בשער הכולל בחי' תפילה שהי אבחי' שפכי כמים שרש לכל השערים ומשמע שכל האפשרות שלו להכניס כל תפילה לשער ונוסח שלה זה רק דרך השער הכולל ודייקא כיון שאחיזתו שם. ונראה שא"א לאדם להגיע לשער שבטו על ידי נוסח שבטו כי האחים בודאי היה לכל אחד הנוסח שלו ואעפ"כ נצרכו ליעקב אביהם. וכ"ש לאחר הגלות.

קל"ב עיין תורה ל אות ז' וכל התפילות האלו עם כל הערבובים באין אל הצדיקים, כי הצדיקים הם בחינת משיח, שאליהו באין כל התפילות להעלותן. בבחינת (ישעיה מ"ח): "ותהלתי אחטם לך", שכל התהלות באין לבחינת משיח, שהוא בחינת חטם, בחינת (איכה ד'): "רוח אפינו משיח ה'". פי משיח הוא מורח ודאין (כמו שאמרנו רבותינו, זכרונם לברכה, סנהדרין צ"ג): בבחינת (ישעיה י"א): "והריחו ביראת ה'". הינו בתפילות, שהן בחינת (משלי ל"א): "יראת ה' היא תהלה". פי הוא מורח ומרגיש בהתפלות שמקבל מהם, את כל אהוד ואהוד כפי מה שהיא, פי כל הערבובים של כל אהוד הם בתוך התפלה כנ"ל. נמצא שהצדיקים הם סובלים צער על ידי התפלות ש'לנו שמבלבלין אותן כנ"ל, ובשביל זה צריך לקבל תוכחתם אף שמבזין אותנו כנ"ל:

קל"ב עיין תורה ב

קל"ב עיין זהר נשא קל:

קל"ב מתרצו - חנה

קל"ב דפ"ו - אמרין, בתרלד ומתולו - אמרין

קל"ב שייך להגה 1 בתשכט - רשב"ם

קל"ב כך פירש המהרש"א שלא יכולנו לו ובמעשי הגדולים פירש להיפך שלא היה בקי דהינו שלא יכול הוא לנו וצ"ע.

זימנא חדא אתלווין בהדן ההוא טייעא, רבה בר בר חנא מספר שפעם אחת התלווה לחבורתו סוחר ישמעאל, זה בחי' צדיק הדור, שהוא כלול כל התפילות כמשיח. ותפלות זה בחי' סוחר ישמעאל, כי ישמעאל רומז לתפלה כמו שכתוב כשבישר המלאך להגר על הולדת ישמעאל אמר לה שתקרא לו ישמעאל (בראשית יו) כי שמע ה' אל עניך, ותרגומו, קבל ה' צלותיך נמצא ששמו של ישמעאל הוא על שם התפלה, לכן רמז רבב"ח לצדיק הכלול מכל התפילות בשם סוחר ישמעאל. וזה שרמז רבב"ח את דבריו דווקא בטייעא דהיינו סוחר כי סוחר רומז לאמונה, כי סביב [קלט] תרגומו סחור. וזה בחי' אמונה, כמ"ש (תהלים פ"ט) ואמונתך סביבותיך.

ואתלווין^{קמ} בהדן ההוא טייעא, הכוונה בזה שקשרנו את עצמנו עם צדיק הדור/קמא, שהוא בחי' משיח, כלליות התפלה כי רצינו להתפלל בכוונה כראוי:

ושקיל עפרא ומורח, ואמר הא לדוכתא פלן, הא לדוכתא פלן. והצדיק הדור לקח את התפילות שלנו והריח אותן והכניסן כל אחת לשער השייך לה. כי עפרא, זה בחי' תפלה, כמ"ש (ישעיה מ"א) יתן כעפר חרבו ומבואר בגמ' ובמדרש שרומז לאברהם אבינו כשרדף להציל את לוט זרק על אויביו עפר שנהפך לחרבות והרגם/קמב. וחרב זה בחי' תפלה, כמ"ש בחרבי ובקשתיו^{קמג} והתרגום של חרבי הוא צלותי דהיינו תפילה. ומורח, כי יש לו כח הזה להריח ולדעת עפ"י הריח לאיזה שבט היא שייכת, על ידי שהוא כלול כל התפילות/קמד וכנ"ל באות ב' שיעקב די המאסף התפלות כל אחת לשער השייך לה מכח שהיה כלול מכל השבטים ועי"ז ידע כל שער בשרשו, וכתוב ותהלתי אחטם לך דהיינו ע"י שהוא כלול כל התפילות והתפילות הן בחי' חטם לכן יש לו את הכח להכיר כל תפילה על פי חוש הריח הריח. ואמר הא לדוכתא פלן, שהיה יודע שערי תפלות, והיה יודע כל תפלה השייך לשבטו/קמה:

ואמרינן ליה כמה מרחקינן ממיא דהיינו שרבב"ח וחבורתו שאלו את הצדיק הדור כמה הם רחוקים מלהתפלל תפילה כזו שמעצמה תעלה ותיכנס לשער השייך לה, ואמר הבו לי עפרא דהיינו תנו לי תפילה שלכם ויהבינן ליה, אמר לן תמניא פרסי דהיינו שנתנו לו והריח ואמר שעדיין אנו חסרים שלימות של שמונה מדרגות כפי שיבאר בהמשך. תנינן ויהבינן ליה דהיינו שעסקנו בתורה ושוב הבאנו לו תפילה שלנו להריח, אמר לן תלתא פרסי ואמר לנו שעכשיו אתם כבר חסרים רק שלש מדרגות כפי שיבאר בהמשך. אפכית ולא יכלית ליה, וזה ביאור הדו שיח הנ"ל שבין חבורת רבב"ח לצדיק הדור היינו, אמרינן ליה כמה אנן מרחקינן

^{קלט} סביב ומסביב סט פעמים בחומש – בראשית כג יז שמות טז יג וכו'

^{קמ} גם בדפוס ואתלווין, בתרלד – ואתלווין, ובתולו תיקן ואתלווין ומתרוצו תוקן ואיתלווין

^{קמא} צ"ע שלשון אתלווין בהדן פירושו שהוא נלווה אלינו ואילו קשרנו הכוונה שאנו נלווין אליו. ואולי הכוונה שע"י שאנו מתקשרים אל הצדיק אזי הוא מתלווה אלינו. ומאיר בדעתינו האמת. ועיין מעדני מלך בשם רבי לוי יצחק זצ"ל. שהיה אומר שכפי ההתקשרות שלנו לצדיק כך הוא מתלווה אלינו.

^{קמב} ואולי אפ"ל ממה שרבב"ח כינה את התפלה עפר בסיפורו הרי שזו היתה תפיסתו דהיינו מדרגת אברהם באמונה ועיין בגמ' תענית הנ"ל שמעשה דומה היה עם נחום איש גמזו אולי אפ"ל מדרגת אברהם שנראה שידע שזורק עפר והיינו כרבי חנינא בן דוסא מי שאמר לשמן יאמר לחומץ הכי נמי מי שאמר לחץ יאמר לעפר. אבל נחום איש גמזו לא צייר לעצמו כיצד תיהיה לו ישועה מהעפר אלא רק דיה בטוח שכמו שהזכיר טוב כך העפר טוב ולא ידע באיזה אופן.

^{קמג} ויהי מה כב עי"ש תרגום ועיין ב"ב קכג. ועיין תורה ב'

^{קמד} משמע שהכח להריח הוא מצד שרש התפילות נוק' דפרדשקא חטם אריך שמשם מקבל חיותו כמבואר בתורה ב'

^{קמה} גם זה מכח שהיה כלול מכל התפילות דהיינו אחוז בשרשן לכן ידע שער כל שבט

ממניא דהיינו מתפילה כראוי, דהיינו **מבחי** (**איכה ב'**) **שפכי לבך כמים**^א נוכח פני ה' / ב'נא' / ד'. אמר לך הצדיק אמר לנו שעדיין חסר לנו **תמניא** שמונה בחינות, היינו לימוד התורה, שהוא **חמשה חומשי תורה** שרק ע"י תורה זוכים לאמת/ה', **ושלשה תפלות**^ו נראה לי הכוונה כי ע"י תורה זוכה לאמת דהיינו צהר הנ"ל אבל עדיין צריך ללמוד לעשות מתיבת התפלה תיבת נח ואז כשנכנס בתיבה ומאיר אותה זו שלימות התפלה בחי' שפכי כמים לבך. **תנינן ויהבינן ליה, תנינן, לשון לימוד. ואחר הלימוד, יהבינן ליה להריח** דהיינו שאחרי שעסקנו בתורה שוב בקשנו שיריח ויאמר לנו, **כמה** אנו מרחיקינן מזאת הבחי' של מים. **ואמר לך תלתא פרסי, היינו שלשה בחינות תפלות** אע"פ שכבר זכינו לתורת אמת עדיין חסר לנו בחי' ג' בחינות התפלה בחי' שחרית שהיא בחי' חסד ובחי' מנחה שהיא בחי' דין ובחי' מעריב שהיא בחי' אמת בחי' יעקב כי היא ענין שמאיר בתפלתו את החושך בזמן חושך. **והראה לנו סימן על זה, שעדיין לא הגענו למדריגה זאת, שנתפלל כל כך בכוונה עד שנשפך לבינו לפניו כמים, והא ראייה, אפכית, כמ"ש (תהלים פט) אף תשיב צור חרבו ולא הקמותו במלחמה**^ט. **כי כל התפלות הם בחי' חרב אצל משיח** ['] כנ"ל אות ד'

^א צ"ע כמו איזה מים. ואולי הכוונה למים תחתונים שהיו עם המים העליונים והורידם הקב"ה למטה ובוכין גם אנו רוצים להיות קמיה מלכא ופייסם במלח המזבח ובניסוך המים בחג ובכי ההוא הוא שרש לבכיה דקדושה.

^ב ביאור הליקוטים – כמה מרחקינן ממניא וכו', ופירש שם רבינו ז"ל, כמה מרחקינן מבחינת שפכי כמים לבך. תלתא פרסי, היינו הג' תפילות, עדיין מרחקינן וכו'. ועל פי פירוש הפשוט קשה להבין, מה ענין הג' תפילות ומה ענין שפכי כמים וכו'. אך ענין שפכי כמים לבך, הוא תפלת חצות, שהוא ענין אחר לגמרי, שהוא נוכח פני ה' ממש בלי מחיצות ובלי הפסק שערים. ולפי זה מתורץ מה שפירש רבינו ז"ל הגמרא הנ"ל, שיש י"ב שערים נגד י"ב שבטי יה, הלא יש י"ג שבטים וצריך להיות י"ג שערים כנגד י"ג נוסחאות התפלה. ועל פי הנ"ל מיושב היטב, כי תפלה אחת הוא בלא שער אלא נוכח פני ה' ממש. שתפלה זאת היא תפלת חצות, שצריכים לקום חצות, שאז עת רצון שתתקבל תפלתו, כי תפלתו עולה לה' ממש בלי שער מסך המבדיל, כמו שכתוב שפכי כמים לבך נוכח פני ה' ממש:

צ"ע מדוע לא ייחס השער היג לשבט לוי שלכאורה נראה כיוון שאין לו נחלה גם אין לו שער אמנם עיין שם בהמשך חלון הפליאה ה' ששואל דמהפסוק ואני נתתי לך שבם אחד על אחיך דמשמע דהיינו עוד נחלה וא"כ היו יג שערים חלון הפליאה ה'. הוא כפי שמבואר מדבריו הקדושים על אודות ירושת הארץ שנתחלקה לשבטים בשינוייהם זה מזה, שהן הן נוסחאות התפלה בשינוייהם זה מזה, ושמוכונים הם לשערי השמים, המאירים ב"ב המזלות כמוב"פ. וכפי שנראה מבואר מהכתוב שמביא בענין זה, ואני וכו', שבכל זאת, נתעלה יעקב בהורשתו ליוסף שבם היתרון שבחלקי הארץ, שהוא התפלה כמוב"פ. ועתה, היכן הוא השער והמול ונוסח התפלה, המכוון לזה. כי לפי זה מוכרח להיות מספר הי"ג, בכל אחד מאלה. ובאמת מבואר בפנים, שלא נמצא בהם יותר ממספר הי"ב:

עוד צ"ע אם שפכי כמים היא תפילת חצות א"כ רב"ח הצדיק היה רחוק ממנה וכ"ש אנו רחוקים ממנה הרבה ולמה נקום חצות ומאידך אם היא עת רצון שתתקבל מדוע אמר שאנו רחוקים תמניא פרסי ממנה וצ"ע מה הכריח אותו לומר שהיא תפילה בפני עצמה ולא מדרגה בשלימות הג' תפילות אבל מהלשון ההחלטי שנקט בו אך ענין שפכי כמים לבך, הוא תפלת חצות, שהוא ענין אחר לגמרי, משמע שהיה לו בזה השגה ברורה מאד

אבל עיין שם בהמשך דבריו חלון הפליאה הא' שהיה קשה לו אם השפכי כמים היא בתוך התפילה א"כ איך אפשר לומר שהג' תפילות עומדות בינו לשפכי כמים אלא על כרחך לומר שהיא דבר בפני עצמו ולמעלה מהן עוד עי"ש שער ה'. הוא מה שנודע דברי אדמו"ר זצ"ל על אודות הבחינה שפכי וכו' המוב"פ, שהיה רגיל להזהיר על זה לכל אחד, שישפוך את לבבו כמים נוכח פניו יתברך, גם זולת התפלות המסודרות ב"ב נוסחאות. כי אף על פי שכל נוסח מכוון בכוונת המדות והספירות, כפי השער המיוחד לו, כידוע. אבל בסיבת הקליפות אשר יסובבו בדרכי השערים האלה, תרומם על זה מעלת הבחינה הנ"ל, שמבקש האדם מלבו בכל עת בקשה חדשה. כי אז לא תעלה כלל בדרכי השערים אשר יסובבו בהם המעכבים והמסכים הנ"ל. ואין סוף וגבול כלל, להדרכים החודשים אשר יתחדש וכפי התחדשות הבקשות שבכל פעם, לזה השער לה' אורי לבד:

^ג כמים לבך כחיי ועיין לקמן גם שם נקט כמו כאן

^ד נראה הכוונה כיון שהיו במדרגה שהאמת שלהם חלון ונצרכים להתקשרות לצדיק כדי שתכנס תפלתם לשער שבטם וכנ"ל ד"ה אלון בהון ושאלו את הצדיק כמה הם רחוקים מתפלה כזו שתכנס מעצמה לשער השייך לה בלי שיצטרכו אותו. ונראה שהכוונה ששאלו מתי נזכה לדיבור אמת שהוא בחי' אבן טוב שמאיר מעצמו. ועל זה ענה להם הצדיק שצריכים ללמוד תורת אמת ולהתפלל ג' תפלות כראוי. ואולי אפ"ל שג' תפלות הן בחי' אמת עפ"י המבואר בתורה ב' תנינא שברור האמת הוא בחי' ג' שמות קל אלקים הויה דהיינו חסד דין ורחמים שהוא אמת ומשפט כידוע. והיינו ג' תפלות שחרית חסד מנחה דין כידוע וערבית אולי היא בחי' רחמים ועי"ז מתברר קו האמת ואזי בחצות זוכה לשפכי כמים לבך. דהיינו ע"י שבתפילות שכבר מתוקן להן נוסח שתקנו עזרא ובית דינו אותן מתפלל באמת מקירות ליבו כראוי זה עדין בחי' חלון והכנה לתפילה שמתפלל מעצמו שאז יוצאת מלבו תפילה בנוסח של עצמו ממש שהוא האמת שיוצא מהארת נשמתו שהוא נוסח שבטו שהיא השער לתפילתו ואז בחצות בסיעתא דשמיא שעל ידי השעת רצון של חצות שחברים מקשיבים לקולך כמבואר בזוהר אז זוכה לשפכי שמים לבך וכן מבואר בתורה נד שחצות הזמן להתבודדות ובתורה קנו כשמתבודד כראוי אזי דבוריו הם רוח הקדש והיינו בחי' שכינה מדברת מגורנו שהיא אמת בחי' אבן טוב.

^ה עיין מלאכי ב' ו' שהתורה נקראת תורת אמת. ועיין לק"ה חנוכה ו' ה' כי לאמת אפשר לזכות רק ע"י תורה וכן בהלכות דיינים ג' אות ט' תורה ותפילה בחי' חמה ולבנה בחי' אבן טוב וחלון עי"ש שבאמת תפילה שהיא ביטול גמור ודיבקות גמור היא בחי' אמת אבל המון העם התפילה שלהם היא רק בחי' חלון ולכן תיקון התפילה הוא ע"י התורה שהיא תורת אמת. גם עיין תורה לח אות ד' שלתיקון הדיבור צריך ללמוד תורה מתוך הדיק.

^ו כידוע שחרית תיקון אברהם מדת החסד ומנחה יצחק מדת הדין וערבית יעקב מדת הרחמים ומדתו אמת. ובתורה ב' תנינא ברור האמת ע"י ג' שמות קל אלקים הויה שהם חסד דין ותפארת. וצ"ע כיון שזכה לאמת זכה לאמונה כמבואר בתורה ז' ואמונה היא תפלה א"כ למה חסר לו ג' בחי' תפלה. לכן נ"ל שגם אחרי שזכה לאמת ואמונה עדין יש עבודה מיוחדת להכניס את האמת הזו בתיבת התפלה, דהיינו להתפלל בכוונה גדולה בכל ליבו בחי' שפכי כמים לבך. וצ"ע.

^ז גם בדפ"ר מרחיקינן, ובתרלד ומתירלו – מרחקינן (כלשון הגמ')

^ח בתרלד - שלש

^ט צריך עיון מדוע היה צריך לזה הראיה הרי לעיל אמר שיכול להבחין ע"י הריח. ולכאורה נראה לומר שע"י ריח לעצמו וע"י אפכית לאחרים אלא שצ"ע כי גם אפכית לא ניכר לאחרים דלא ניכר כיצד הוא לוחם בתפלתם. ואפשר הכוונה שאמר להם אם הייתם מתפללים כראוי הייתה הגאולה שלימה. דהיינו שהמשיח היה מנצח במלחמתו.

שמשיח כלול מכל התפלות, ובתורה ל' סוף אות ז' שכל התפלות באות אל הצדיק, ובתורה ב' כיצד זוכים שהתפלה תיחיה חרב פפיות, ואם היו התפלות בבחי' שפכי כמים לבך הנ"ל, בוודאי לא היה המשיח משיב צור"א חרבו דהיינו שהיתה מתקבלת תפלתו שתבוא הגאולה. וזה סימן, שעדיין לא הגענו למדרגת שפכי לבך כמים נוכח פני ה' שרק תפילה כזו היא בכוונה כראוי שתיכנס מעצמה לשער השייך לה/י¹:

אות ה

כאן יצא רבינו מדרכו בכל התורות של רבב"ח שבהן פתח בפסוק ואמר תורה וביאר כיצד הכל רמוז במאמר הרבב"ח ואח"כ כיצד רמוז בפסוק ובוה סיים את התורה ואילו בתורה זו מביא רבנו עוד עניין שלם אחרי שכבר ביאר את מאמר הרבב"ח ועוד שמבאר שהפסוק בו פתח את שייך דייקא לתוספת הזו ולא כדרכו לכל התורה שאמר בתחילה.

ונראה לבאר עפ"י חיי מוהר"ן סימן ג' דמשמע שם שתורה ט' היא ביאור על המראה שראה ושמע רבנו מהבעש"ט זמן קצר לפני שאמר תורה ט' שכשפוגמים בא"י יורדים בגלות וסימנך משם רועה אבן ישראל. וצ"ע כי לכאורה ביאור המראה הוא כאן באות ה' שהיא לכאורה נראית רק כתוספת שנוספה לתורה ז'. ועוד שאם כן הרי המבואר כאן הוא תורה שלימה בתורה ז' ומדוע דייקא כאן הביאור ולא שם.

ואולי אפ"ל שתורה ט' מתבארים בה שני עניינים דהיינו המראה הנ"ל וגם המאמר רבב"ח ורבינו קושר אותם כאחד כדרכו שכל תורה היא מקשה אחת (כראוי למי שאחזיתו בבחי' יחידה דיחידה שאצלו הכל אחד וכמבואר בתורה סה לעניין תפלה) וממה שפתח את התורה בפסוק תהומות יכסיומו ובסוף התורה מתבאר שהוא הוא הביאור על המראה הנ"ל ובו רמוז דייקא התוספת שמתבארת כאן באות ה' נראה שעיקר התורה הזו היא ביאור למראה ואעפ"כ היא גם ביאור למאמר רבב"ח ושניהם קשורים מאד ומבארים זה את זה. כי תהומות יכסיומו מתבאר בביאור כפול דהיינו האפיקורסים שמכסים על הניסים וזה בעצמו גם המבול מחשבות זרות ששוטף את הבא להתפלל ושניהם התיקון שלהם הוא התקשרות לצדיק לקבל ממנו אמת שעל ידה מוצא דרכו לצאת מחושך האפיקורסות הזו ולהתפלל כראוי בדיבור אמת לפניו ית' בחי' שפכי כמים ליבך.

תורה ט' מדברת כיצד זוכים לחיות מהתפלה ע"י דיבור אמת שהוא תפלה בכח שהיא בחי' קריעת ים סוף. וזה בעצמו גם עניין לצאת מגלות לגאולה דהיינו אמונה ע"י האמת שנחקק בו ע"י קיום עצות הצדיקים המבואר בתורה ז'.

ועיין לקמן בסוף התורה בהקדמה לביאור הפסוק תהומות יכסיומו עוד בעניין ביאור המראה הנ"ל וכן בתורה ז' בהקדמה להשמטה שלפני האחרונה מדוע תורה ז' היא לאו דווקא הביאור למראה.

אע"פ שבתורה ז' מבואר העניין המבואר כאן דהיינו שפגם אמונה וא"י היא הגלות אבל שם נוסף עניין חשוב שלא נתבאר כאן אלא ברמז כי כאן את האמת מקבל ע"י דיבור אמת שעושה חלון שיאיר בו הצדיק אמת ואילו בתורה ז' שם עיקר התורה מדברת מהתקרבות לצדיק לקבל ממנו עיצה שמלוכש בה אמת ורק ע"י קיומה נחקק בו האמת המבטלת את זהמת הספק מליבו וזוכה לאמונה וגם שם כמו כאן מבואר גודל המניעות שסובבים את האמת הזו. נמצא שבתורה ז' האיתערות שלנו היא התקרבות לצדיק לקבל ממנו עיצה ואילו בתורה ט' היא הדיבור אמת בהתקשרות לצדיק.

כהמשך למה שנתבאר לעיל כיצד זוכים לחיות דקדושה ע"י תפילה בכח וע"י דיבור אמת שמעלה את המתפלל מהמבול מחשבות זרות אל עולם אחר שלמעלה מהטבע וקורע את הים המבדיל בין טומאת מצרים לקדושת א"י. מוסיף כאן רבינו לבאר מעלת קדושת א"י שהיא למעלה מהטבע, אינה בעוה"ז כלל/י² בחי' נס המתנוסס ועולה מעל הטבע. נמצא שא"י היא בחי' תיבת נח לצאת מהמבול שבשאר ארצות. כי א"י היא ארץ האמונה כשזוכה לאמת הנפלאה שנתבררה לעיל, אזי האמונה שלו היא ראש אמונה נפלא כזה שזוכה לקדושת א"י הנפלאה, שהיא למעלה כנגד הארץ הגשמית שלנו. ששם ההנהגה ניסית ונפלאה, בחי' עולם

¹ עיין תורה ב' ויש"ש ח"ג, סעיף ר"ה; ובח"א, סעיף תק"ו. עוד גרסא עיין בספר טובות זכרונות עמ' קג.

² בתקפא כתוב נוד

³ משמע שרבב"ח וחבורתו לא זכו לשלימות התפלה וצ"ע כיון שהיו מקושרים לצדיק האמת דהיינו שהוא טעיא הרי שעשו חלון שיאיר בו הצדיק אמת שלימה ומדוע לא זכו, עוד צ"ע שמבואר שאם היו זוכים אזי חרב התפלה של מישח לא היתה חוזרת ריקם וצ"ע הרי אם היו זוכים לשלימות התפילה מדוע צריכים למשיח, אלא צריך לומר שאפילו אם היו זוכים זה היה מכח הצדיק. וא"כ מדוע לא זכו הרי היו מקושרים אליו.

ובאמת נראה שלא רק רבב"ח לא זכה אלא שרק יחידי הדורות זכו לבחי' כזו של תפלה. שהרי גם השבטים לא זכו אלא יעקב. וצ"ע כי משמע כאן שדווקא משיח יזכה לזה ומאידך מבואר לעיל שיעקב זכה ואיתא בספרים שמושה לא זכה לשער החמישים אלא בהסתלקות וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקים. וכל שכן יעקב שמבואר בוודוה שזכה פחות ממושה כמ"ש יעקב מלבר ומשה מלגאו ולכאורה שער החמישים הוא השער הכולל וא"כ צ"ע איך זכה יעקב וצ"ל א"כ שלא מדובר בשער הנ"ל. אלא במדרגה של יעקב וצ"ע. גם מדלא אמר ישראל משמע שדייקא יעקב שזו מדרגה נמוכה מישראל. וצ"ל שכל מדרגה היא אבן טוב לאותם שתחתיו והיא חלון למדרגה שמעליו.

⁴ בחי' ארץ התלויה על בלימה. בחי' בני לן ביתא באוירא דעלמא בין שמיא לארעא בתורה כח גבוה מכל הארצות (בחי' שער החמישים שער הנ' מעל כל המט)

לעצמו כמו תיבת נח ושם בחי' הנהגת דור המדבר¹⁷ שמכונה בזהר כמו אפרוח בביצה וכעובר בבטן אמו. וכמו שנתבאר בתורה מח שע"י תפלה בכח זוכה לתסוכני בבטן אמי בחי' סוכה שהיא עולם הבינה¹⁸. בחי' אמא עלילה מסככת על בניה.

ותפלה הנ"ל שמדבר בדיבור אמת בכח וכוונה גדולה כנ"ל הוא בחי' נסים¹⁹, שהוא אין דרך הטבע²⁰, כי לפעמים הטבע מחייב איזו דבר, והתפלה מהפכת את הטבע²¹: ועיקר הנסים, היינו עיקר התפלה, אינו אלא בארץ ישראל²². כמ"ש (תהלים לז) שכן ארץ ורעה אמונה דהיינו תשכון בארץ ישראל ששם הנהגת האמונה, ואמונה זה תפלה, כמ"ש (שמות יז) ויהי ידיו אמונה כתרומו פריסן בעלו כנ"ל בסוף אות א'. ובשביל זה היא גבוה מכל הארצות (זבחים נד:ז), על שם שעיקר הניסים שם הם דהיינו שהניסים שבה שמכח ההשגחת הש"י עליה תמיד מנשאים אותה על כל העולם²³, וכתוב (ישעיה סב) הרימי נס²⁴ לכן מקום הניסים נחשב מורם וגובה, כמו שהדגל נקרא נס על שם שהוא מונף למעלה להיות לעיני כל, כך א"י מעוררת תמיהה ותשומת לב ע"י הניסים שבה. ובשביל זה נקראת ארץ כנען²⁵ דהיינו ארץ של אמונה, כי כנען לשון סחורה²⁶, בחי' אמונה²⁷, כי אמונה היא בחי' מקיפים דהיינו שהשכל האמת שמחוק אותה הוא לא פנימי שאפשר להסביר אלא מקיף המאיר הרגשה בלב כמ"ש ואמונתך סביבותיך :

¹⁷ עיין לעיל תחילת אות ב' צ"ע א"כ מדוע המרגלים לא רצו לבוא לא"י לפי ביאורו של בעל התניא (חב"ד) בלקוטי תורה פרשת שלח דלא רצו לרדת ממדברת לאה למדברת רחל דהיינו לחם מן הארץ שצריך לחרוש ולזרוע ולקצור וכו' שהיא הנהגת הטבע. ואולי באמת הנהגת הטבע היתה דווקא ל בני רחל כאשר תם דור המדבר אחרי מ' שנה אבל אם היו נכנסים מיד לארץ היתה הנהגת המדבר בארץ והו זוכים לגאולה שלימה. וצ"ע שיוצא לפ"ז שמה שראו ברוח קדשם שבארץ תיהיה הנהגת הטבע ולכן לא רצו בה נמצא שראו מה שיהיה באמת אחרי החטא ולא כפי שהיה צריך להיות לוליא החטא.

¹⁸ עיין תורה מז בשם זוהר ויקרא מה: והאזינו רפו: שא"י נקראת ארץ החיים דהיינו שמאיר בה אור החכמה ובינה מקור החיים.

¹⁹ עיין לעיל תורה ז' אות א'

²⁰ דהיינו התפילה הנ"ל שנכנסת בשער השבט שלה היא בוודאי מתקבלת ממילא פועלת ניסים

²¹ עיין יבמות סד. עה"פ ויעתר יצחק ורבינו בחי' בראשית כה כה

²² אולי אפ"ל שארץ ישראל היא בחי' תיבת נח של העולם ובה שער השמים הוא בחי' צהר תעשה לתיבה.

ועיין ליקוטי הלכות חשן משפט הלכות דיינים הלכה ג' אות ד' – וע"כ עיקר הדיינים הם מומחין וסמוכין בארץ ישראל דייקא. כי עיקר תיקון התפלה הוא בא"י כמ"ש שם במאמר הנ"ל. כי שם בא"י עיקר האמת שהוא תיקון התפלה בחי' צהר תעשה לתיבה הנ"ל שמאיר ומציל מן מימי המבול שהם החשך המסבב ח"ו. כי א"י היא ארץ לא גושמה ביום זעם (יחזקאל כב) כי בא"י לא הי' המבול כשרו"ל. כי שם עיקר האמת שהוא בחי' יעקב. כמ"ש רבינו ז"ל במאמר ואכלתם אכול ושבו (סי' מ"ז) ע"ש. ועיין סוף תורה מד שמבול הוא בחי' מחשבות זרות שבתפילה.

²³ פריש"י ויגש מה ט' סנהדרין פז. קדושין טז. ידמיהו כג ז' סקן נב ב'

²⁴ המושג גבוה הוא תמיד ביחס לדבר אחר ובגשמיות כלפי שאר ארצות אדרבה המקום הנמוך בעולם הוא ים המלך שבא"י והגבוה בעולם הר אוררט במזרח רחוק מא"י אלא מוכח שא"י גבוהה משאר ארצות לא בגשמיות אלא כיוון שכדור הארץ תלוי על בלימה בחלל עולם באופן שלא שייך מטה ומעלה אלא כלפי הקב"ה וכיון שעניי השם אלקיך בה תמיד הרי הוא תמיד מעליה נמצא שמצד חשיבותה היא נחשבת למעלה ושאר הארצות שבכדור הארץ נחשבות למטה. והו שאמר שמחמת הניסים שבה היא נחשבת למעלה כי הנס הוא מחמת ההשגחה וזה מה שמחשיב אותה כנישאת ומתנשאת מעל כולם.

²⁵ לשון הפסוק הרימו נס

²⁶ הפשט הוא כמו להרים דגל כדי שגם הרחוקים יראוהו והדגל נקרא נס כי נס הוא דבר מורם מעל הטבע וההרגל ולא שגובה בגשמיות אלא רק מצד התמיהה והתשומת לב אליו הוא נחשב מורם מהכל והכי נמי ארץ ישראל מורמת מכל הארצות כיון שעניי ה' אלקיך בה תמיד ואיירא מחכים ובה נעשים ניסים לכן היא מעל כל הארצות ששם שולט הטבע.

ועיין מהר"ל בחדושי אגדות על קדושין טז. כדתניא וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך מלמד שבהמ"ק גבוה מכל ארץ ישראל וכו': ארץ ישראל גבוה מכל הארצות ובי"ה גבוה מכל א"י. וזה כי א"י קדושה מכל הארצות, ובי"ה קדוש מכל א"י, ודבר שהוא קדוש עליון הוא והחמרי הוא שפל, לכך אף אם תאמר כי כל הארץ הוא ככדור והכדור שהוא שווה בכל צד, מתיחס אל א"י הגבוה דהיינו שיש להניח ראש הכדור א"י עד שתהיה א"י בגובה, אע"ג שכל כדור יכול להניח הראש בכל מקום מן הכדור, מ"מ יש להניח ראש הכדור א"י מפני מדרגת קדושתה שהוא מתעלה על שאר הארץ. ומפני זה יאמר כאשר הולך אל ארץ ישראל שהוא עולה, ויותר נקרא עליה כאשר הולך לבי"ה, שכל דברים אשר אין להם קדושה נקרא שפלים והקדושים נקרא גבוהים, ולפיכך ראוי שיניח ראש הכדור מן הארץ א"י למעלה הארץ וקדושתה (יש), כאשר יניח ראש הכדור ארץ ישראל, א"כ א"י הוא בגובה ודבר זה בהנחה בלבד וזה מבואר:

²⁷ נמצא מה פעמים בחומש בראשית יג יב במדבר יג ב, דברים לב מט ועוד יג פעמים בנ"ך

²⁸ גם בדפוס ותרלד סחור, ומתלדו סחור

²⁹ עיין פסחים נ. עה"פ איש כנעני בראשית לח ב' שלמדו מישעיהו כה ח' ומהושע יב ח' שפירושו תגרא דהיינו סחור ווכן בפרש"י ותרגום שם בבראשית ועיין מדרש הגדול על שלח יג ב' כנען לשון סחורה ועיין לקמן תורה יד אות יב ועיין לעיל סוף תורה ז' סחור לשון סחור סחור ובתורה ח אות ח סחור לשון טובב סובב והולך ועיין עץ חיים שער יג פ"ה עה"פ כסף עובר לסחור בראשית כג טז ועיין פ"י אלשיך עה"ת שם. עין תורה ז' בהשמשות סחור לשון סחור בחי' מקיפין

³⁰ עיין ביאור הלוקוטים פליאה ז' שמקשה שבתורה ז' אמר ארור כנען ועיין בסוף פירושו לתורה ט' שמתרץ לפי דרכו.

ועיין לעיל תחילת אות ג' כשאדם מתפלל הקליפות סובבין אותו. ושם בהמשך עה"פ פתח התיבה בצדה תשים מבאר צידה היינו הקליפה הצד ציד כמ"ש ציד בפיו. והיינו עשו. נמצא שעשו דהיינו כנען הארור הוא הקליפה סובבת את התפילה אמונה שהיא בחי' מקיפין. וזה לעומת זה יש ארור כנען ויש ארץ כנען.

וזו שאמרו חז"ל (תענית י'). ארץ ישראל שותה תחלה/בח' כי היא קרובה ביותר מכולן למקור הניסים לתהום עילאה שמשם הגשם, והגשמים באים מתהומות דהיינו מכח נס, כמ"ש (תהלים מ"ב) תהום אל תהום קורא שתהום תחתון בחי' ניסין תתאין קורא לתהום עליון בחי' ניסין עילאין שישפיע לו גשם, ותהום לשון נס, (כ"ט) כמ"ש (רות א') ותהום כל העיר, כי על נס, היינו על דבר חידוש/ל' מתמיהין [ל"א]: וזה שאמרו חז"ל (תענית כ"ה ע"ב) קול התור נשמע בארצנו [ל"ב], לענין גשמים כפי שיתבאר לקמן ויותר בתורה ז' אות ב' שע"י התורה דהיינו מלאך הנקרא שור העומד בין שני התהומות הנ"ל ועל ידו משפיע עליון לתחתון ויורד המטר. כי עיקר הגשמים נשמע בארץ ישראל, כי שם התהומות/ל"ג, היינו הניסים, היינו אמונה תפלה :

וזו לעומת זה עשה אלקים [ל"ד] שלעומת מקום הניסים הנ"ל יש מקום המופקע מניסים כי כולו תחת הטבע, ומצרים הוא היפך ארץ ישראל/ל"ה, זה לעומת זה. כמו שכתוב (שמות י"ד) ומצרים נסים לקראתו/ל"ו שאצלם הנס לא בצירה (הארת הבינה/ל"ז) אלא בקמץ שלעומת הנס בא"י ששם הוא מגביה את הטבע למעלה הטבע במצרים להפך הנס הוא ניסה ובריחה מהקב"ה, שמצרים לעומת א"י, לעומת הנסים. ובשביל זה אין מקום תפלה במצרים, כמ"ש (שם ט') והיה כצאתי ל"ח העיר אפרש כפי [ל"ט/מ]. בשביל זה כשפגם אברהם בארץ ישראל, בשעה שהבטיח לו הקב"ה על ירושת ארץ/מ"א ואו אמר במה אדע [מ"ב] כי אירשנה, ולפי מדרגתו היה בזה פגם אמונה בהשגחתו ית' דהיינו שנחשך אצלו לפי בחינתו מעט אור האמת, על ידי זה ירדו אבותינו/מ"ג למצרים/מ"ד, כי פגם באמונה, היינו א"י, בחי' נסים. וירד יעקב ובניו למצרים/מ"ה, ששם היפך הנסים, שזה לעומת זה. וירדו דווקא יעקב ובניו, כי הוא פגם בא"י, בחי' תפלה/מ"ו. וירדו יעקב ובניו,

^{כ"ח} כפי שהולך ומבאר כיון שבא"י שם התהומות ושם המלאך הכלול משניהם ומכוחו תהם אל תהם קורא ומשפיע עליון לתחתון ויורד המטר. ומכח זה יורד בכל הארצות והקרוב קרוב קודם. והעיקר הוא מטר הרוחני של נס ואמונה שמתגלה בארץ בחווק והולך ונחלש לפי הריחוק הרוחני. ומצרים ברוחניות היא הרחוקה ביותר.

^{כ"ט} עיין בראשית רבה פרשה ד' אות ה מעשה ניסים יש בדבר ועיין רש"י שם והפ"י שם שיש מעשה ניסים בירידת המטר שלא נוגעת טיפה בחבירתה אע"פ שיורדות יחד מרחק של ת"ק שנים.

^ל נס הוא חידוש ואין חדש תחת השמש נמצא כל נס הוא התגלות קודם הבריאה בתוך הבריאה

^{ל"א} דורש תהם לא מלשון הומיה כרש"י אלא מלשון תמה ומתפלא וכן לעיל תורה ז' אות א' ולקמן סוף תורה מט

^{ל"ב} שיר השירים ב' סוף פסוק יב. ובגמ' שלנו לא צוטט אלא תחילת הפסוק וגו' וע"ש פרש"י ור"ח ומהרש"א

^{ל"ג} שם התהומות דהיינו המלאך הכלול משני התהומות שהוא בחי' אמונה וניסים ועל ידו יורדים הגשמים כמבואר לקמן ובתורה ז'. ובכל העולם יורד מטר מכח הנס הזה שנעשה בארץ ישראל

^{ל"ד} קהלת ז' יד

^{ל"ה} מצרים עיין תורה סב עפ"י הארץ/ל"ו מצרים לשון מיצר הגרון בחי' מוחין דקטנות ופרעה מלך מצרים לשון עורף כי בינה במקום קשר של תפילין ושם אחיות פרעה בבחי' אחור במיצר הגרון כשיורדים המוחין לבחי' מוחין דקטנות בחי' מיצר אבל ישראל בחי' רחובות הנהר בינא ליבא בחי' תשובה וחידוש, וניסים

^{ל"ו} נתבאר בתורה ז' דייקא בקריעת ים סוף נעשה להם נס וינהלם בכבדות ועל זה הם אמרו אנוסה הפעם כי אצלם הנס גורם לנוס. כמ"ש שמות פרק יד (כה) ויסר את אפן מרַכְבְּתָיו ויִנְהַגְהוּ בְכַבְדָּת ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ידוד נלהם להם בְּמִצְרַיִם: דהיינו שאצל מצרים הנס נהפך לניסה אבל אצל ישראל להפך הנס מגלה שאין לאן לנוס אלא אליו ית'.

ולכן מצרים היתה אז הגדולה בעולם בכח הכישוף וכמבואר ב"ר פו ה' שפוטפר שאל את יוסף חרשין אתה מביא למצרים וכן במנחות פה. ששאלו יחנני וממרא גדולי מכשפי מצרים את משה כשעשה את האותות לעיני פרעה תבן אתה מכניס לעפרים ועי"ש פרש"י שסברו שעושה ע"י כישוף אמרו לו כישוף אתה מביא למצרים המלאה כשפים.

^{ל"ז} עיין תורה מח שניקוד צירה רומז לבינה. אבל חכמה היא בקמץ בחי' שהאור קמוץ ונעלם מאד.

^{ל"ח} גם בדפ"ר כצאתי העיר, ובתולד ומתולד כצאתי את העיר (כלשון הפסוק. וכנ"ל בתורה ז' אות א')

^{ל"ט} מכילתא פרשת בא מסכתא דפסחא פ"א פרש"י וארא ט כט ודעת זקנים שם לג עיין לעיל תורה ז' אות א' שציטט הפסוק כלשונו וכאן השמיט תיבות את.

^מ עיין בתורה ז' מה שהקשינו כאן על הפשט ועל כן נראה כוונת רבינו לרמוז בלבד

^{מ"א} גם בתורה ז' נקט ירושת ארץ ולא הארץ ועי"ש.

^{מ"ב} * בראשית טו ח'

^{מ"ג} צ"ע מדוע נקט אבותינו ולא נקט ירדו בניו

^{מ"ד} וכנ"ל שאת ים סוף עוברים ע"י תפילה אמונה בשלימות ומי שפוגם באמונה אזי תהומות יכסיומו ונשאר במצולות מצרים.

^{מ"ה} צ"ע דלעיל מבואר שיעקב זכה לשער הכולל ולמה היה צריך לרדת למצרים ואולי הצדיק מוכרח לרדת עם בניו שהיו יב נוסחאות. מאידך עיין שם שלראיה הביא את הפסוק ויאסף יעקב רגליו אל המטה ופסוק זה נאמר בפטירתו וא"כ אולי רק בפטירתו זכה למדרגת משה וכמו שמבואר במ"א שמשך רק בפטירתו זכה למדרגת משיח שער הנ'. וענין זה כבר הקשינו לעיל באות ד' במה שתלה העניין במשה שמיח ומאידך ביעקב ובכל הצדיקים. ואולי בכל דור לפי מדרגת האמת שנתגלתה בו היא נחשבת לאבן טוב לכן יעקב בדורו כיון שלא היה גלוי יותר ממנו נחשב לשער הכולל. וצ"ע.

^{מ"ו} דהיינו שירדה התפילה להתברר במצרים ולא נתבררה עד הרגע האחרון כמבואר במדרש שקטרגה מדת הדין אלה ואלה עובדי ע"ז דהיינו פגם אמונה פגם התפלה וקטרוג זה לא נתן להם לעבור אתים סוף ומצד קטרוג הזה היו בבחי' תהומות יכסיומו ירדו כאבן במצולות

שהם בחי' תפלה/מזל, שהם י"ב שערי תפלה [מזל/מט] ויעקב שהוא בחי' שרש כל השערים. ועל ידי שיעקר התפלה, הם יעקב ובניו כנ"ל, עי"ז לא זכה לא"י, לבחי' תפלה, אלא יעקב ובניו/ג, כמ"ש (בראשית כ"א) כי ביצחק יקרא לך זרע, ולא כל יצחק/נא} {נדרים לא.} אבל יעקב כן זכה כל יעקב דהיינו כל בניו זכו לארץ ישראל אחרי שתיקנו את פגם האמונה גלות ושיעבוד במצרים/נב} :

וזוה שאמרו חז"ל (תענית ח'). אין הגשמים יורדין אלא בשביל אמנה, היינו בחי' א"י, שהוא בחי' תפלה, בחי' אמונה. והיא שותה תחילה, ששם התהומות, בחי' נסים, כמ"ש ותהם כל העיר.

וזוה שאמרו חז"ל (שם) [ג], בשעה שהגשמים יורדין אפילו פרוטה שבכיס מתברכת. פרוטה, זה בחי' קול התור, הוא מלאך הממונה על גשמים ואמרו חז"ל עליו (שם כ"ה ע"ב/ג) אמר רבה לדידי חזי לי האי רודיא דמיא לתור (גרסת הגמ' לעגלה/נב) דהיינו ראיתי במראה את המלאך ששמו רידיא שהוא דומה לעגל, ופריטא שיפפותיה¹² (דהיינו ששפתותיו פתוחות קצת בהבעת שחוק/נב) וקיימא בין תהומא תתאה לתהומא עילאה, והוא עומד בין תהומא לתהומא [ג], שהוא כלול משני התהומות, שהוא כלליות הנסים המשך הגמ' שם שהוא אורמ לתהום עליון שפוך מימין ארצה

כפשוטו. ורק האמונה במשה שאמר להם דברי הש"י דבר אל בני ויסעו לתוך הים אע"פ שהיה נגד השכל האמונה הזו וביטול השכל העצמי תיקן את התפילה. ונתבררו מהמצרים שבהם נתקיים תהומות יכסיומו.

¹¹ כדלקמן כי הם יב כמו היב נוסחאות וצ"ע הרי פסוק מפורש דברים פרק י (בב) בְּשָׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרִימָה וגו'. וצ"ל אדרבה לעולם נשאר בהם בחי' יב מצד השבטים וכן היו בחנייה ובמסעות ובנחלות לעולם נשארה חלוקה ליב. גם כשהיו ס' רבוא וככבי השמים לרוב.

¹² מגן אברהם על ש"ע אור החיים סימן סח בשם האריז"ל פרי עץ חיים שער התפילה הקדמה

¹³ לעיל בתורה ז' אמר יב נוסחאות התפלה ואולי שם שהנושא הוא כסוי הנס שגרם לרדת למקום שהוא היפוך הניסים נחת רק לבאר למה דווקא הם אבל כאן שמבואר גם יותר שיעקר הפגם הוא במה שלא מצליח למצא את השער לתפילתו כדי לעבור את הים סוף והמבול שעה כן תהמות יכסיומו ויורד במצולות מצרים לכן נקט שיערים.

¹⁴ נראה שהכוונה לזרעם ולא להם בעצמם דהיינו רק לאפוקי מעשו וזרעו. נראה שמהפגם של אברהם שגרמה לו זהמת ישמעאל ועשו שאל במה אדע והוצרכו לרדת למצרים להודוך בכור מצרים וצ"ע כי מבואר בגמ' שבת קמו. שהמה שהטיל הנחש בחוה עברה בג' דורות וביעקב כבר לא הייתה וכ"ש בבניו ואע"פ דווקא הם ירדו למצרים בגלל הפגם של אברהם. אבל באמת צ"ל שיש בזה כמה מדרגות כי שם לפני כן יש דעה שרק בהר סיני פסקא זהמת הנחש. ונראה שכדי לקבל שם ישראל בבחי' נחלה בלי מיצרים אע"ג שחטא ישראל הוא לזה הספיק מדרגת הפסיקת זהמה שביעקב, אבל לגאולת התפילה היה צריך עדיין את כור מצרים ועיקר הברור היה ביציאה שחמושים יצאו בני"מ מצרים עד אחד מחמש או מחמש מאות דהיינו המאמינים בה' ובמשה. ובהר סיני פסקא לגמרי עד כדי מדרגת אדה"ר קודם החטא פסיקת זהמה זו הייתה לצורך קבלת התורה ושם ישראל גמור בלא ספק.

ובכתבי האריז"ל מבואר שהיתה עוד זהמה מיוחדת בנשמות ישראל מצד היותן גבוהות כל כך זהמת קרי של אדה"ר בקל שנים שפרש מאשתו. עיין שער הכוונות פסח דרוש א' ובמבול נתבררו לראשונה ובהפלגה בשניה ובסודם בשלישית ובמצרים רביעית, ואברהם שנולד לפני דור הפלגה היה בו גם זהמה זו. נמצא ששתי זהמות נתבררו במצרים. וצ"ע אולי אפ"ל שזהמת הקרי היא מתבטאת ביצר להרוס וללכת אחר השכל (כיון שהוא בחי' אור בלא כלי דהיינו בלא הנוקבא) ואילו זהמת הנחש היא כלל המדות הרעות, שגורמות לבלבול המדמה. ובוזה יתורץ הנסיון שהיה לישראל על קבלת התורה שלכל האומות הנסיון היה מצד זהמת המדות ולישראל הנסיון מצד ההריסה להשיג ולא לסלק את השכל שזה נתברר רק בנעשה ונשמע וכמבואר בתורה קכב עה"פ עם נבל ולא חכם. אבל זהמת הנחש בטל לגמרי בקרבם להר סיני כמבואר בכלבו על ההגדה שבטל הספק מליבם. ואם תקשה כיצד עברו את ים סוף אם נשאר קצת זהמה הנ"ל צ"ל שמשו רבינו כבר זכה לזיווך גמור במצרים ולכן עבר רק מי שעשה חלון לאמת של משה רבינו. (וצ"ע הא דאיתא במדרש שהיה נבקע לדתן ואבירם לבדם. ואולי שעדיין היה צריך אותם כדי שיחלקו על משה רבינו כמ"ש צופה רשע לצדיק דהיינו ציפוי ששומר עליו מקטרוג עיין תורה קיד ותורה רח) וזהו בחי' שהיצה"ר נקרא טוב מאד.

¹⁵ משמע שעשו היה הפסולת שגרמה לאברהם אבינו לפגום באמונה. פסוק זה נאמר אחר שנולד ויצא ממנו ישמעאל אלא שבמה אדע אמר לפני כן ולכן צ"ל שגם זהמת ישמעאל גרמא לו וגם נראה שזהמת ישמעאל היתה גדולה מעשו אע"פ שהוא בעצמו חזר בתשובה בסוף ימיו והראיה דאיתא בספרים שאין גרים מישמעאל אבל מעשו יש ועוד שראשו של עשו במערת המכפלה.

¹⁶ צ"ע בין שאמרו חז"ל שמדת הדין קטרגה אלו ואלו עי"ז וכן ובא שדווקא היחוס נשמר (בעיקר ע"י שהקב"ה עשה שהמצרים ישנאו ויבזו אותם) אבל לא הדעות שהם כן נפגמו בע"ז. ונראה לומר שכל זה בחיצוניות אבל בעומק ליבם שמתגלה בשעת צרה ויועקו אל ה' וכמובא בספרי מוסר ביאור המשנה בכלים פרק יז (יג) כל שְׂבִים טְהוֹר, חוץ מְקַלְבַּ הַפִּימִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹרַח לַיְבֵשָׁה, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. דהיינו אע"פ שהוא חי בים אבל כיון שבשעת צרה בורח יבשה נחשב ליושבי היבשה הכי נמי ישראל אע"פ שהיו שקועים בע"ז כיון שבשעת צרה צעקו אליו ית' דייקא נחשבים שייכים אליו. ובוזה נתברר הפגם אמונה של אברהם אביהם. שאע"פ שהיו כמה דורות משועבדים לבני ערוות הארץ מקום כפירה והכשפים ועי"ז הגדול בעולם אע"פ כן בשעת צרה נתגלה שרשם הנמצא תמיד בעומק ליבם.

¹⁷ תענית ח:

¹⁸ עין יעקב על מסכת תענית אות (עא) – שם אָמַר רַבִּי (אלעזר) וְאֵלְעִיזָרוּ, בְּשִׁמְנֵסְכִין אֵת הַפִּימִים בַּחַג, תְּהוּם אוֹמַר לְחִבְרֹו, אֲבַע מִימִיךָ קוֹל שְׁנֵי רַעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ, שְׁנָאֲמַר, (תהלים מב) תְּהוּם אֶל תְּהוּם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ וגו'. אָמַר רַבְּהִי, לְדִידִי חַזִּי לִי הַאי רִידִיָא, דְּמִנְיָ לְעִיגְלָא תְלִתָא, וּפְרִיטָא שְׁפוֹתֵיהּ. וְקִימָא בֵּין תְּהוּמָא תְתָאָה לְתְהוּמָה עִלְאָה. לְתְהוּמָא עִלְאָה אָמַר לֵיהּ, "חֲשׂוּר מִימִיךָ!" לְתְהוּמָא תְתָאָה אָמַר לֵיהּ, "אֲבַע מִימִיךָ!" שְׁנָאֲמַר, (שה"ש ב) "הַנְּצִינִים נְרָאוּ בְּאָרְץ, עַת הַנְּמִיר הַגִּיעַ, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאָרְצֵנוּ":

עוד עי"ז תענית ט: בנינו מים העליונים ומים תחתונים

¹⁹ ורבונו נקט תור על שם הפסוק כל התור נשמע בארצנו ותור הוא שור הינו עגלא.

²⁰ בדפ"ר ותולד שיפפותיה ומתרו - שפופותיה (כלשון הגמ')

²¹ ופרש היעב"ץ שהוא שמח על הבשורת הגשמים שמבשר שעומדים לרדת בארץ

²² עילאה ותתאה כנ"ל בתורה ז אות א'.

ולתחתון עבא והעלה מימך, שנאמר הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע פירוש שבשבת ניסוך המים על המזבח דהיינו בסוכות אזי הוא הזמן שאומר המלאך כנ"ל.

וזה פרוטה שבכיס, שפעמים נתכסה כח הניסים. וע"י הגשמים, נתברך הפרוטה, היינו חוזר ומתגלה הנסים, מלאך הנ"ל דפריטא שיפפותיה^ט שפתיו פתוחות בחיך לומר חשור ואבע כנ"ל שע"ז בא המטר :

ואלו בני אדם האפיקורסים המכחישים כל הנסים, ואומרים שהכל דרך הטבע, ואם רואים איזהו נס הם מכסים את הנס עם דרך הטבע, שאומרים שזה דרך הטבעים. נמצא שפוגמים בתפילה, כי התפילה היא נסים שמשנה את הטבע. ופוגמים באמונה, שאין מאמינים בהשגחת הבורא ית'. ופוגמים בא"י, שהוא מקום הניסים, כמ"ש וקול התור נשמע בארצנו בארצנו דייקא, וכמ"ש א"י שותה תחילה, כי שם התהומות מקום הנסים, כמ"ש ותהם כל העיר, ועי"ז כיון שפוגמים באמונה צריך ליפול בגלות מצרים, כי זה לעומת זה עשה כנ"ל שתתברר אמונתו דייקא במקום הרחוק ביותר מאמונה :

וכל הגלויות מכונים בשם מצרים על שם שהם מצירים לישראל (כשארז"ל במדרש בראשית פ' ט"ז)^א] רוצה לומר שעל כן כל הגלויות הן על פגם האמונה :

עתה יבאר כיצד רמוז בפסוק שבו פתח את התורה כל המבואר באות ה' והוא הביאור על דברי הבעש"ט שנראה אליו במראה כמבואר בחיי מוהר"ן אות ג'^ב ואמר לו כשפוגמים בא"י יורדים בגלות וסימנך משם רועה אבן ישראל. ולכאורה צ"ע מדוע הפסוק שבו פתח את התורה רומז רק לסיפא דהיינו המבואר באות ה' לא לכל התורה. אבל עפ"י השיחה הנ"ל בחי"מ נ"ל מובן כי תורה ט' נאמרה לבאר את המראה הנ"ל ודברי הבעש"ט שנאמרו בו. וזה מבואר באות ה'. אבל מבואר שם שאת ביאור המראה רבנו הבין רק כשראה את כתיבת יד מוהרנ"ת של תורה קיב דהיינו שתורה קיב רק עלידה אפשר להבין כיצד רומז הפסוק משם רועה אבל ישראל לענין הגלות שהיא בגלל הפגם בא"י. ולכן פתח רבינו את התורה בהמבואר בתורה קיב שזו כמו הקדמה להבין את המראה הנ"ל אבל את הביאור עצמו מבאר באות ה' וכדמוכח מהפסוק שבו פתח את התורה שלפי המבואר כאן הוא מרמז רק למבואר באות ה' כי זה עיקר התורה הזו, וכל השאר הוא הרחבת העניין כי התהומות הם בחי' ניסים בחי' תפלה והיא תלויה באמת לכן מרחיב ומאריך בשני עניינים אלו כהקדמה לאות ה'.

ובאמת צ"ע כיצד מבואר המראה בתורה קיב דהיינו באות ג' שבתורה זו. ואולי במה שמבואר שכשארם רוצה להתפלל טובים אותו קליפות וחושך ורק דיבור אמת יכול להאיר לו הפתח לצאת משם, ולזה זוכים ע"י התקשרות לצדיק, זה בחי' העקרבים הסובבים את העיצות של הצדיק שהם כולה זרע אמת כמבואר בתורה ז' שרק על ידם אפשר לזכות לאמונה תפילה. וזהו כשפוגמים בא"י שהיא מקום הניסים והאמונה כי שם מאיר האמת זה בעצמו גלות דהיינו ריחוק מהאמת דהיינו ממנו ית' דהיינו פירוד בין אב ובנין

וזה פי', תהומות יכסיומו, מי שמכסה את הנסים, ומראה לכל דבר שהוא דרך הטבע. מתקיים בו ירדו במצולות כמו אבן, דהיינו שהאב והבנים ירדו לגות מצקים הנקראת מצולות משם רועה אבן ישראל (בראשית מט)^ג, תרגומו אב ובנין, מצולות, זה בחי' מצרים,

^ט ב"דפ"ר שיפפותיה בתרלד - שפפותיה, ומתורלו - שפופותי (כלשון הגמ')

^ב בתקפא א

^א בראשית רבה טו ד

^ב חיי מוהר"ן אות ג - קדם שאמר התורה משפטים אמונה בסימן ו', שמעתי ממנו זכרונו לברכה, התורה צהר תעשה לתבה בסימן קי"ב, וכתבתי מה ששמעתי פפי מה שנדפס בסימן הנ"ל. אף אחר כך אמר התורה תהמות יכסיומו בסימן ט', ושם נכלל התורה צהר הנ"ל, והתורה תהמות יכסיומו נאמרה בשבת שירה תקס"ג בדרך, ואחר כך התחיל לומר התורה משפטים הנ"ל, ואמרה פסקא פסקא:

ובאותה העת ספר שהיה אצלו הבעל שם טוב זכרונו לברכה ואמר לו כשפוגמים בארץ ישראל נופלין בגלות, וסימן, משם רועה אבן ישראל. ושאול אותנו לומר לו פרוש על אותו המראה ולא ידענו להשיבו דבר. אחר כך הראיתי לו התורה צהר תעשה לתבה שכתבתי כנ"ל, וראה והסתפל בה אחר כך ענה ואמר ומתלמידי יותר מפלם, (בלומר שעתה הבין על ידי פרוש על המראה הנ"ל של הבעל שם טוב זכרונו לברכה). פי עקשו אני ידע היטב הענין: ואחר כך גמר התורה משפטים. ושם מדבר מאמונה וארץ ישראל, שכשפוגמים בארץ ישראל באמונה, יורדין לגלות מצרים. ושאיתי אותו אם זה שיה' למראה הנ"ל, השיב שענין המראה כבר גמר מקדם להשיג הענין בשלמות. ואחר כך קבלתי ממנו התורה תהמות יכסיומו, וגם שם נכלל התורה צהר הנ"ל, ושם בסופו מבאר גם כן כשפוגמים בארץ ישראל יורדין לגלות ושם מבאר בסופו הפסוק משם רועה אבן ישראל על באור הפסוק ירדו במצולות כמו אבן. ועתה יכולים להבין מעט פרוש המראה הנזכר לעיל:

צ"ע מדוע נקט מוהרנ"ת לשון מראה ולא פסוק דמשמע מזה שגם הופעת הבעש"ט כלולה בזה ולא רק הפסוק.

^ג בחי' מוהר"ן סימן ג' סיפר רבינו שבא אצלו הבעש"ט ואמר לו כשפוגמים בא"י נופלים בגלות והסימן משם רועה אבן ישראל ורבינו לא הבין כוונתו עד שהראה לו מוהרנ"ת תורה קיב ואז אמר מתלמידי יותר מכולם מבואר מזה שאע"פ שתורה קיב דווקא שם לא נזכר הענין הזה אעפ"כ היא הביאור לזה ברמז. עוד שם כששמע מוהרנ"ת את תורה ז' שאל את רבינו האם גם זה ביאור למראה הנ"ל ואמר לו שאת המראה כבר גמר להשיג בשלימות מקודם. ומסתמא הכוונה לתורה ט' כי כשאמר תורה קיב עדין לא השיג ורק כשראה אותה כתובה התנוצץ לו פירוש דברי הבעש"ט. ובתורה ט הביא את הפסוק ופירושו. וצ"ע כוונת רבינו כי נראה שדייקא תורה ז' היא הביאור לפסוק

שנאמר (שמות יב) וינצלו את מצרים [ס"ז] ודרשו חז"ל שרוקנו אותה לגמרי ועשאוה כמצולה/ס"ח שאין בה דג-ים(ין) דהיינו דג נ' : דהיינו שאבן היינו כמו אב ובנן, היינו יעקב ובניו, שהם בחי' תפלה, בחי' נסים, בחי' א"י דווקא הם ירדו למצרים כנ"ל באות ה'. לפי ירידתם, ולפי הפגם שפגם כל אחד בתפלה, ובאמונה, ובא"י, כן צריך לירד לעומק הגלות של מצרים דהיינו מצולות/ס"ט, כמו שירדו יעקב ובניו למצרים, כשאמר אברהם במה אדע על ירושת ארץ : (ע"כ לשונו ז"ל)

הנ"ל דהיינו שאות ה' שבתורה ט' הוא עיקר הפירוש. וצ"ל שהכוונה שאע"פ שבודאי כלול בתורה ז' הפירוש ולכן הביא רבינו את הפסוק הזה שם בסופו אבל רצה לומר שלא בשביל לבאר את הפסוק הזה נאמרה תורה ז' אלא לבאר שאר ענינים הקשורים לזה המבוארים שם גלות וגאולה וקיום עצות הצדיקים.

ועיין בהקדמה מה שביארתי שכל תורה היא מקשה אחת ולכן כיון שחילקן לג' תורות אע"פ שכללן בתורה ט צריך לומר שיש מקשה לעצמה בכל אחת מהתורות ולא שהן אחת שהתחלקה.

לעצם הפסוק נראה הכוונה "משם" דהיינו מארץ ישראל כמבואר בגמ' שהתם הכוונה לא"י. "רועה" הכוונה שכון ארץ רעה אמונה. "אבן" היינו אב ובנין כהתרגום, דהיינו יב נוסחאות התפילה ויעקב שכולל את כולן. "ישראל" אולי רומז לישר א-ל דהיינו שמכוון אליו ית' ונמצא לפניו וכמו אצלו, שכל הבחינות הנ"ל דהיינו א"י ואמונה ותפלה הן על תיקונן. אבל כשפוגם אזי הוא מתרחק ממנו.

ס"ד עיין ברכות ט: ופסחים קיט. וינצלו וגו' עשאוה כמצולה וכו' ובפע"ח שער ק"ש אמצע פ"ג ובשער המצוות פרשת ראה

ס"ה קצת צ"ע דעשאוה כמצולה משמע שקודם שירדו לשם לא היתה מצולה. ומאי ירדו מצולות וכו'. הרי רק עלו ממצולות אבל ירדו לארץ שהיה בה כל טוב העולם בזכות יוסף הצדיק.

ס"ז עיין מצודות ציון על מיכה פרק ז פסוק יט שמצולות פירושו ענין עומק כמו ואת רודפיהם השלכת במצולות (שמות ט):

הוספה לתחילת אות א

בשביל זה צריך להתפלל בכל כוחו

עיין לקוטי תפלות על תורה זו אות [צה] - וזכני ברחמיך הרבים שאתפלל בכונה שלמה כראוי באמת עם כל הכחות שיש בי. ואזכה להכניס כל כחי באותיות התפלה עד שיתחדש כל כחי בתוך התפלה.

משמע שהעיקר הוא כוח הכוונה אבל צריך לשתף את כל כוחות גופו שיהיה כולו מתפלל

עיין שיחות הר"ן אות עה בענין התפלה ספר רבנו, זכרונו לברכה עמנו הרבה והזהיר מאד להכריח את עצמו להתפלל בכונה גדולה, דהיינו לקשר המחשבה אל הדבור בקשר אמיץ וחזק שיטה אֶזְנו היטב וישמע מה שהוא מדבר בתפלה וזה עקר תפלה בכונה ולא היה מצוה להתפלל עם פגנות ממש על-פי כתבי האר"י זכרונו לברכה, אפלו לאותן האנשים שהיו לומדים פתבי האר"י על-פי פיקודו ואמר שעקר שלמות התפלה הוא ברוך אתה ה' וכו' וכו' כפשוטו וזה עקר פגנת התפלה, שיכונן פרוש המלות וישמע היטב מה שהוא אומר

והיה מתלוצץ מאד מאד מאותן האומרים שאין צריכון להכריח עצמו לתפלה, והיה מזהיר מאד להתפלל בכחות להכניס כל כחו באותיות התפלה (קמא) ועל המחשבות זרות הבאים בתוך התפלה היה מצוה לבלי להשיג עליהם כלל רק יעשה את שלו ויתפלל כדרכו ואל ישיג כלל על שום בלבול ואל יחזיר פניו ומחשבתו אליהם כלל וכאשר מבאר מזה בספרים הנדפסים כבר (קמב) גם אמר רבנו, זכרונו לברכה: שאי אפשר להתפלל כל התפלה בכונה כראוי רק כל אחד ואחד אינו מתפלל כי אם קצת מהתפלה בכונה, כנראה בחוש שאחד אומר קטרת בכונה ואחד אומר פסוקי דזמרה בכונה וכו' וכיוצא בזה וראיתי בכתביו תורה על זה, אך לא זכיתי להעתיקה (קמג) וקצת מה שאני זוכר משם הוא שזה בחינת מה דאיתא בתקונים (תקון י"ח): דאית מארי דידון ואית מארי דגולון וכו' זה בחינה ה"ל, שכל אחד מתעורר וזוכה להתפלל בכונה חלק מהתפלה כפי בחינתו על-כן אל יפל לב אדם בראותו שזכה להתפלל קצת בכונה איזה חלק מהתפלה ופתאם נפסק ואינו יכול עוד להתפלל כראוי בשום אופן, כי זה מכרח כפ"ל וישתדל להתפלל שאר התפלה בפשיטות גמור

ואפלו אם לפעמים הוא מיגע עצמו ואינו יכול להתפלל כלל, אף-על-פי-כן אל יפל בדעתו מזה כלל כי זה כלל גדול שאסור לפל בדעתו בשום אופן אפלו אם יעבר עליו מה, ואפלו אם אינו יכול להתפלל כלל רק יכריח את עצמו על-כל-פנים לדבר דבורי התפלה בפשיטות גמור כמו תינוק בבית הספר ממש ויאמר כך כמה וכמה דבורים בפשיטות גמור ועל-פי הרב זקנה ברחמי יתברך להתעורר מזה עד שיחזור ויתלהב לבו מאד ויתחיל פתאם להתפלל בהתעוררות רק שלא יעמיד זאת לנסיון כי בודאי כל אחד ואחד כפי מה שיודע בנפשו פחיתותו ראוי לו לדעת שהוא רחוק מאד מאד, מתפלה כי תפלה גבוהה מאד מאד ונבונה יותר מלמוד התורה ומהיכן יזכה לעבודה גבוהה כזו? על-כן עליו לעשות את שלו, להתחיל דבורי התפלה בפשיטות גמור: אדון עולם אשר מלך וכו' ויטה אָזְנו מה שהוא אומר ויצמצם את מחשבתו מאד שלא תתפזר מחשבתו לחוץ רק שתהיה כל מחשבתו בתוך דבורי התפלה ויתפלל כך כסדר בפשיטות גמור אפלו בלי התעוררות וחיית והתלהבות וילך כך בתפלתו כמה וכמה מלות או כמה דפין עד שיתבונן כך יעזרו ה' ברחמי להתעוררות וכו' כפ"ל ואם לפעמים אינו זוכה בכל התפלה להתעוררות מה לעשות, אם יזכה ויכל לדבר אחר-כך איזה קפיטל תהלים או בקשה ותחנה אחרת בכונה (ק) הכלל, שהאדם צריך להכריח עצמו בכל הכחות לכל הדברים שבקדשה מאד, בפרט לתפלה ואם אף-על-פי-כן אינו זוכה, אסור לו לפל בדעתו כלל ויחזק את עצמו ויחיה את עצמו בכל מה דאפשר וכבר מבאר מזה הרבה בספרים הנדפסים (קמה) ויזהר מאד להתפלל בשמחה ולהרגיל עצמו שתהיה התפלה בנגון של שמחה ויראה לשמח את עצמו קדם התפלה ולהחיות את עצמו בכל מה דאפשר ולחפש למצא בעצמו איזה נקדה טובה כדי לזכות לשמחה שיוכל להתפלל בשמחה וכבר מבאר מזה במאמר: אומרה לאלהי בעודי וכו' עין שם היטב ("לקוטי מוהר"ן" רפ"ב) ויש בענין זה של תפלה הרבה הרבה לספר אך אי אפשר לבאר בקצת כפי-אם קצת ראשי פרקים והמשכיל החפץ באמת יבין היטב את כל דבריו כי הם עצות נפלאות ונוגזרות אמתיות ותמימות

גם יעין היטב במאמר "תהומות יכסימו" מה שכתב שם על פסוק צהר תעשה לתבה וכו' בסימן ט' ובסימן ק"ב והטה אָזְנו ושמע ופקח עיניך וראה שם היטב באמת (לה) מה דאיתא שם מענין האמת, שעקר הוא האמת שקשםבלבלין את האדם בתפלתו ובעבודתו מאד מאד בכמה מיני בלבולים, העקר הוא האמת שיראה בתפלתו לדבר על-כל-פנים הדבור באמת בפשיטות באיזה מדרגה שהוא וכו' עין שם היטב ועל-ידי-זה תזכה בודאי לתפלה, אם תרגיל עצמך לקיים מה שנגמרו שם באמת גם הוא כלל גדול בכל עבודת ה' כמבאר שם עין שם גם שמעתי שאמר שכל התנועות שעושים בשעת התפלה בימים וכיוצא, זה בחינת: וידוהי כתבין רזין וכו' הנאמר בתקונים (קמז):

הוספה לאות א'

חדשים לבקרים רבה אמונתך:

זוהר חלק א דף יט/א ועיין מתוך מדבש שם

בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וציורא, ולא איהו בקיומא כגוונא דהני דלעילא כהמלאכים, ציורא ודיוקנא דלעילא מצטיירין בציוריהו כמה דהויין בלא מלבושא אחרא לאצטירא, ובגין כך אינו בקיומא תדיר לעולם, ציורא דאדם לתתא מצטיירין בציוריהו במלבושא כגוף גשמי, ולא כגוונא אחרא, ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועידן זמן קטנ, ובכל ליליא וליילא וליילא ומתפשט רוחא דלסם מהאי מלבושא הגוף וסלקא, וההוא אשא המלכות דאכלא אכיל ליה, ובתתא דהתדר מלקדמין ומצטיירין בלבשייהו, ובגין לון קיימא כאינון דיוקנין דלעיל, ועל דא כתב (איכה ג כג) חדשים לבקרים, בני נשא דאינון חדשים בכל יומא ויומא, (דף יט/ב) מאי טעמא רבה אמונתך, רבה איהו ולא זעירא, רבה אמונתך ודאי, רבה דיכלא לנטלא רוחו כל בני עלמא ולאכללא לון בגוה עלאה ותתאה שמקבל כחוכה שפע מ"ד מלמעלה גם רוחות התחונים כסוד מ"ן מלמעלה. הכי אתר רב וסגי איהו דכליל כלא ולא אתמליא יתיר, ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא וגור, אזלי לגבי ימא וימא נטיל לון ואכיל לון בגויה ולא אתמליא, ובתתא אפיק לון כמלקדמין ואזלי, ובג"ד רבה אמונתך לון מוכן מדוע המלכות נקראה גדולה

זוהר חלק ב דף ריג/ב ועיין מתוך מדבש שם שמבאר ומקדים לעיין שער הכוונות - דרושי הלילה דרוש ה

וסוד הענין הוא לפי שעתה רוצה האדם לישן והשיג' היא אחד מס' במיתה הופרט עתה שכוונתך היא להעלות נפשך בסוד מ"ן למעלה כנו' בדרושים שקדמו ולכן צריך שתחשוב בעצמך כאלו עתה אתה נטר מן העולם ורוצונך להעלות נפשך למעלה כנו'. והנה בהיות החטאים מצויים בנפש הקלי' דביקים בה ואינו שניח' אותה לעלות ולכן באמרו הדיוא בלב שלם מתפרדין הקלי' מנפשך אלשר בעולם העשיה ואז ע"כ תוכל לעלות לעולמות העליונים.

בליליא ישו רעותיה, והוא אתפטר מעלמא דא ונשמתיה נפקת מניה, ויהדר לה למארי דכלא, בגין דכל ליליא וליילא (ס"א) ההיא נקודה קיימא לאכללא בגויה אינון נשמתיין צדיקייא. רזא דרוזין למנדע לאינון חכימי לבא, רקיעא דא תתאה, ברזא דההיא נקודה קיימא כמה דאמרן, ההוא רקיעא איהו כליל מעילא ומתתא, ויסודא דילה לתתא, כהאי שרגא דסלקא נהורא אוכמא, לאתאחדא בהורא חיורא, ויסודא דילה איהו לתתא בההיא פתילה במשחא. אוף הכי לתתא, ההיא נקודה ביממא אתכלילת מעיליא, ובליליא אתכלילת מתתא באינון נשמתיין צדיקיא. וכל מלין דעלמא אהדרו כלהו לעקרא ויסודא ושרשא נדנקו מניה, וכמה לילון זמנין לנטלא כל חד וחד מה דאתחזי ליה, כמה דאת אמר (תהלים טז ז) אף לילות יסרוני כליות. נפשא אזלת ושטאת ותבת לההוא עקרא דאתחזי לה, גופא קאים שכין כאבנא, ואהדר לההוא אתר דאתחזי ליה למשרי עליה, ובגין כך תב גופא לסטריה ונפשא לסטרה, גופא שרי עליו רזא דסטרה אחרא, ובגין כך אסתאבו ידוי, ובעי לאסחאה לון כמה דאוקימנא. דהא בליליא כלא תב לאתריה, ונשמתיין דצדיקיא סלקין ואתהדרין לאתריהו, ואתעטרת (בהו) מאי דאתעטרת, ואתכלילת מכל סותין, כדון סלקא יקרא דקדושה בריך הוא ואתעטר בריך הוא ואתעטר מנגן, דאתפקדו על אינון נשמתיין צדיקיא לסלקא לון לעילא, ולקרבא לון קרבן גיחא לגבי מאריהו, ההוא מנא דאתפקדו על כל אינון משריין, סורי"א שמה, רב מנא, כיון דנשמתיין סלקא בכל אינון רקיעין, כדון מקרבין לה לגביה, וארז בה, כמה דאת אמר (שעיה יא ג) והריחו בירת יהו"ה, כמה דזמין מלכא משיחא למעבד בעלמא, ועל ידיה אעברו כלהו בפקדונא, על ידיה לאתקרבא להלאה. וכלהו נשמתיין כד אתקריבו לההוא אתר דאתקריבו, ואתחזון תמן, דא איהו רזא, כלהו

נשמתין אתכלילו בההיא נקודה, ונטלא לון זמנא חדא, כמאן דבלע בליעו דמלה, ואתעברא כאתתא דמתעברא. רוא דא למארי מדין, כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעברא, אתהני מההיא הנאותא דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא, באינון עובדין ובההיא אורייתא דאשתדלת בה ביממא, ונטלא ההוא רעו דהאי עלמא, וביה אתהני בחדוה, ואתכלילת מכל סטריין. לבתר כהנה אפיקת לון לבר למטה שילבצו צופו ויעסקו כהנה, ואולידת לון כמלקדמין ומוליכה אותן עכשיו כמו שהליכה אותן כהמליה, ונשמתא איהי חדתא השתא כמלקדמין כי נהמקה מפני שנטקס למקום שרעה והייתה, ורוא דא (איכה ג כג) חדשים לבקרים, חדשים ודאי כמה דאתמר, מה טעם. [דף ויד/א] אינון חדשים, בגין רוא דכתיב רבה אמונתך, רבה ודאי, המלכות היא גדולה ולוי דכלא לאכללא לון ולאעלא לון לגווה ומהשקה כל נשמה לפי מעשה, ואפיקת לון ואינון חדתין ולכן נקראת אמונה כי היא נלמדת בפקודה לחיוב הנשמות למקומן, ועל דא נקטא אחרנין מלעילא ביממא וע"כ היא מקבלת נשמות אחרות מלמעלה ביום כי ע"י עליית הנשמות בה בלילה בסוד מין היא מתייחדת עם ז"ל ומקבלת ממנו נשמות חדשות, זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

שער הכוונות - דרושי הלילה דרוש ג והנה ז"ס חדשים לבקרים רבה אמונתך כי המלכו' הנק' אמונה נעשית גדולה ורבה בכל לילה ע"י כל נשמות התחתונים העולים בכל לילה הכלל ולהתעבר בתוכה כדי להתחדש שם בהיותם בתוכה ואח"כ בבקר יוצאות משם מחודשות וזמ"ש חדשים לבקרים.

ועיין בביאור הרמ"ק לזהר הזה בביאור סוד הפסוק חדשים לבקרים רבה אמונתך עפ"י הזהר ויקהל דף ריג: והרמ"ק שם (סוף סימן ד' עמ' פו פז באור יקר)

ד"ה בלילה – בלילה אין (למלכות) עליה שם אלא הת' יורד למטה איליה בחי' וילן שם כי בא השמש, אמנם מידת לילה גוברת ולא דווקא לילה כל ממשלת הלילה שהם כוחות ההנהגה ממטה דהיינו כל שבע מדורין ואפילו החיצונים המתפשטים מהם כדפרשנו בפרשת תרומה סימן יד ולזה היא אוספת מלמטה כל מה שהיא כלולה, וכל בחי' מבחינות התפשטותה נוטלת חלקה ונקראת לילות והמידה עצמה למעלה היא טהורה ונקייה ונטולת חלק הדקות והטהור מן העולם התחתון דהיינו הנשמות וזהו שאמר בזהר בלילה אתכליל מתתא באינון נשמתין צדיקיא וכל מלין דעלמא אהדרו כולהו לעיקרא ויסודה.

ד"ה כדן יקרא דקב"ה ואתעטר מכולא ... הנה הנשמה אין לה כח לעלות אפילו אחר פטירתה מן העולם כ"ש בהיותה בחיים חיותה אלא יש על זה שרים ממונים שנותנים לה ידים ומעלים אותה עד שעולה בהר השם בהיכל קה"ק וקודם עלייתה בקה"ק נקרבת על המזבח בכל לילה לרצון בסוד העבודה להכנס אל תוכיות המלכות להיותה עושה קרבן לה' ממש קרבן ויחוד המלכות עם התפארת ואין מקריבין קרבן עד שבדקים אותו אם אינו בעל מום דהיינו מעשים פסולים.

עוד שם בהמשך המלאך הבודק אותה מכל מום הוא שר היכל האהבה וזהו היא ללא מום נמסר למיכאל הכהן להקריבה והמלאך שבדק מכל מום בודק עפ"י הירח כמו שכתוב במשיח והירחו ביראת ה' (עיין תורה יד שבלימות תלוי ביראה) ואחרי שנמצאו כשרים למזבח נמסרים בפקדון עמ"ל להחזירין ולא נשארים במזבח כדי שלא ישארו בדין אש על המזבח האוכלת אותן אלא נפדות מצד החסד עמ"ל להחזירין בבחי' המחזיר נשמות לפגרים מחיים.

(צ"ע כי אש המזבח היא בעצמה בחי' מלכות ומבאר בזהר כאן שאחרי הביקור ממום אזי נמסרת להעלותה אל המלכות להיות בבחי' מ"נ וא"כ מתי הן נפדות. ואולי הכוונה שנפדיית אחרי הזיווג דהיינו שגם אז אילמליא חסד לא הייתה יוצאת מהמלכות אלא נאכלת ומתבטלת שם) ואחרי שנבדקות הנשמות מכל מום עולות קרוב אל סוד האצילות תחת כסא הכבוד משם נשאבות למעלה להשכינה ונשאבות ע"י בחי' רחם השכינה ומתעברת מהן וכשהן בתוכה היא נהנית מהתורה ומצוות שלהן לא מהמעשה הגשמי כי סוד המעשה הגשמי נעשה לבוש לנשמה בג"ע של מטה אבל בג"ע של מעלה מתלבשת הנשמה ברצון והכוונה של התורה ומצוות. ואזי כשהרצון והכוונה של התורה ומצוות בתוך המלכות אזי נעשה מ"נ וע"ז היא תובעת שכרה ואז התפארת משפיע הדין וגוזר השכר המגיע לאותו האיש והאורות והשכר הזה המלכות נהנית ממנו ונשאר השכר הזה בתוכיות המלכות ונשמר לעתיד לבוא.

ד"ה אתכלילת מכל סטריין מהתחתונים מהתורה ומצוות בסוד הכוונה ומהעילונים שהקב"ה מתייחד עמה ונותן לה שכר לכל נשמה ונשמה והיא שומרת השכר שהוא בהיכל ידוע לנשמה בעלותה למעלה לאחר פטירתה וסילוקה מג"ע תחתון לג"ע עליון ומתלבשת בסוד כוונת התורה והתפילה והמצוות.

ד"ה לבתר אפיקת להון היינו בהגיע עת זמן חצות לילה שהשכינה באה לג"ע תחתון ומוסר השכר הגשמי המתעבה ויורד בתוך ההיכל שפירשנו לעיל ששם מסורין חלוקי דרבנן מתקן ומקשט לבוש לנשמה ההיא ואל רוחא בג"ע התחתון והיא יורדת להשתעשע עם הצדיקים בג"ע של מטה, היא מוציאה הנשמות ונמשלת אותן למטה אל הגופים וגם את כל הנשמות שלא זכו לעלות כנ"ל אלא התעכבו בדרך

ד"ה ואולידת להון כמלקדמין דהיינו שהנשמה מתחדשת מפני שנכנסה למקום הוויית בסוד רחם אימה ושם בא התפארת והשפיע בה אור מצוותיה ותורתה ויחידש אותה על ידי אלו השרשים כמו שחידשו אותה מחדש בעת הווייתה.

עד כאן סיכום דברי הרמ"ק בביאור הזהר וצ"ע א. דמשמע שהנשמות חוזרות למקורן דווקא בלילה וצ"ע אולי מה שכתב שם הרמ"ק וכל ממשלת הלילה הכוונה לכל בחינות לילה ויכולו גם בחי' תפילה אמונה עולמתא שפירתא דלית לה עינין עיין תורה לה משמע שבכל בחי' לילה נעשה העיבור והתחדשות הנ"ל ב. צ"ע כי כאן בתורה ט' שלא כמו שם שעולים בלילה המעשים שעשה ביום אלא כאן עולה הכח של עכשיו ג. ועיין תורה ב' ששם גם יש בחי' התחדשות המוחין אבל לא מזכיר את בחי' חדשים לבקרים אלא שהתורה ותפילה יחד עולות להתחדש

ועיין שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ג' בסופו שיש שני בחי' עליית מ"ן לא"י אחד בבחי' דורמיטא שאז ז"א עולה לבדו לצורך ירידת מוחין לבנית הנוק' ויש שניהם ז"ן עולין להיות מ"ן לא"י לצורך הורדת מוחין לשניהם דהיינו שהוא עולה לצורך המוחין שלה והיא לצורך המוחין שלו ע"ש וצ"ע אולי דווקא בתורה לה הכוונה לדורמיטא אבל כאן ותורה ב' הכוונה לעליית שז"ן ביחד ולכן מזכיר כאן בהמשך שתפילה בלי תורה היא תועבה אבל מאידך צ"ע כי הפסוק חדשים לבקרים משמע מרמז לדורמיטא וצ"ע

הוספה לתחילת אות ב וְדַע, שְׁיֵשׁ שְׁנַיִם-עֶשֶׂר שְׁבָטִים, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם-עֶשֶׂר מְזֻלוֹת

תקוּן יח, תיקוני זהר דף לו/א

איהי הנשמה היא תמונת כל לפי שהיא מקבלת כח הגבוה דרך היסוד הנקרא כל, ובגין דא וביד הנביאים אדמה כי הנביאים קבלו הגבוה דרך המלכות הנקרא יד והיא בחי' דמות לכן כתיב אדמה,

הא אלין הסומכין לנשינה נפקין לאחר שנתמלאה בקשתם, הא אחרנין קא דפקין לפתחא שרונים להעלות תפילתם, ואמרי' אדנ"י שפתי תפתח ופיהם להם שערי היכל המלכות, ואינון מארי דאות שומכי אות צדיק, דאיהו ח"י עלמין שהא מלה היסוד שבו החי' נכסות דעמידה, לכן צעלי האות, דמצלין בחי' ברכאן דצלותין להעלות תפילתם ליסוד, ונחשב להם, דמקריבין בהון קרבנא לקודשא בריך הוא כי תפילות כנגד הקרבנות הקנוס, דחשיבא האי נכסות לקבל שבעה פרים ושבעה אלים, ולקבל שתי תורים או שני בני יונה שהם סה"כ חי קרבנות כנגד היסוד, דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות, וזה נגמ' חי ואיהו כליל תרי עשר מזלות כנגד יד גבול אלכסון שני, ושבעה ככבי לכת כנגד ז' תחתות מפאת עצמן ולא מבחי' התכללותן כיסוד, אלא שאח"כ נכללים כיסוד כי הוא נקרא רקיע שבו הככבים ומזלות, מסטרא דקדושה לאפקוי מן' ככבי לכת שנסט"ל, דאיהי בת שבע שרשם מביניהם הנקראת בת שבע, והכי מזלות הם ומסטרא דז' ו' דאיהו ו' עלאה ו' תתאה, ועלייהו אתמר ומאותות השמים אל תחתו כי השומר אות צדיק כיסוד לכן אין לו לירא מאותות השמים, כי יחתו הגוים שהם תחת ממשלת המזלות

מהמה:

ה"א אינון שית ככבי לכת כש קאוח, ה' המלכות היא כוכבא שביעאה ו"ו שש כבוד חזק יחד הם תרין עשר מזלות, דכל מזל אתקרי אות לפי שמשך כיסוד, ואיהו ממנא על כל שעתא מתרין עשר שעותין שכל שעה שולט מזל אחר והשעות הן במלכות אלא שהמזלות שביסוד מושלים בהם, כל נביא אית ליה מזליה ושעתיה שפואה עשר מושכר לקבל נבואתו, וכפום ההוא מזל, וכפום פעולה דיליה, הכי אתגליא ליה אות מן ו'ו דהיינו יד מזלות, דתריין עשר מזלות ומנן על תריין עשר שעותין על יד של יום ויד של לילה, ועל תריין עשר ירחין שכל חודש שולט מזל אחר:

ואלין מזלות מתמן הוּו ירתי תרין עשר שבטין נשמתין דילהון דהיינו מבחי' אורש היב מזלות שבת' ושביסוד, ואית מסטרא אחרא תרין עשר מזלות, דאתמר בהון שנים עשר נשיאים לאמתם שרשם נשמת יד נשיאי ישמעאל, דאינון מזלות אתקריאו טל"ה חסד שר"ר גבורה תאומים ת"ת סרטין נלח וגומר איהי הוד כסולה יסוד וחי"ו מאזים עקרב גדי דלי גדים כסדר הזה הם ממשלה לנפולעל בסוד אור חזק, דא כגוונא דדא עבד קודשא בריך הוא זה לעומת זה:

שית מזלות אינון מעילא לתתא כבוד יקר מחסד ועד יסוד, ושית מתתא לעילא מיסוד ועד חסד אור חזק, מסטרא דמלכות אתקריאו שבעה ככבי לכת בסוד אור חזק, משכינתא עד חסד וזה חזק מה' ככבי לכת המושקפים ב"ת מהסד עד מלכות בסוד אור יקר, וכפום פעולה דהדיא ספירה שששש בה אחיה מזל מהיב מזלות הכי אתגליא המזל הנקרא אות,

אות מסטרא דחסד איהו רחמי הבהלכשוהו כיסוד פועל דחמים, אות מסטרא דגבורה איהו דינא, ואחזי על קטולא דחייביא, ושפיכו דדמא אינו שמוה על ענין לילה, ואחזי בצדיקא על שפיכת דם שקיטה דבעירן, למיכל בחדוה וענג דמאכלין בחתן וכלה, ובשפיכו דדמא דקרבינן כצית המוקש, הדא הוא דכתיב (שמות כ') וזבחת עליו את עלתיך וכו', ועליהו אתמר איזוהו מקומן של זבחים שחיתתן בצפון, ועוד אחזי בצדיקא דם ברית שקוסר כמזל מלחם, דאתמר בה ואומר לך בדמיק חיי ואומר לך בדמיק חיי: שקל אלה שפיכות דמים הם מזל גבורות הקדושות המביאות חיים לעולם

באר לחי רואי שם – ואמרין אדני-שפתי תפתח (בתקונים של הגר"א) נקוד על אדני-והיינו שיעקר הבקשה של מארי דאות שמתפללים למעלה משירי המזלות, בסוד ומאותות השמים אל תחתו וכדמפרש ואזיל על כן הם מבקשים אדני-שפתי תפתח, והיינו כמו שכתוב (ברע"מ פנחס רטו): דהשם אדני-סהיד עליה דאיהו אדוני האדונים ע"ש. וביאור הדברים הוא על פי מה שכב (בספר ברית מנוחה דף ה'): שמהשם אדני-מקבלים כל צבא מרום שפעם, והוא סומך כל הגלגלים, ועל שמו נקראים כולם אדונים, וכולם הם תחת ממשלתו ע"ש, ולזה אמר דמארי דאותות מבקשים אדני-שפתי תפתח, שע"י שהם אחודים בהשם אדני-ע"כ הם למעלה מן היב מזלות וז' ככבי לכת: ואינון מארי דאות דאיהו חי עלמין וכו'-רוצה לומר כי בכל הצדיקים שהם נוטרים אות ברית קודש שהם בבחי' צדיק חי עולמים, נכלל גם כן צדיקים המכוונים בצלותא ד"ח שהיא הכנה לזיווג שביסוד צדיק חי עולמים ז"ל דלעילא:
דמצלין בחי' ברכאין דצלותא-עיין לעיל (תיקון ו' דף כה). בנקודת שורק דאיהו יסוד חי עלמין בחי' רכאן דצלותא, ועיין שם בביאורינו דע"י תפילת השמונה עשרה עושין זווג דז"ל ביסוד צדיק חי עולמים:
דחשיבה לקבל ז' פרים וכו'-היינו כי התפילה חשובה לפני הקב"ה במקום קרבנות כמבואר בגמ' ברכות כו: ובשאר דוכתי) ואמר הכא בהמשך הדורש שלזה תקנו יח ברכות דצלותא דשמונה עשרה כנגד ה"ח בהמות שנוצר בתורה לגבי קרבנות המזבח - ז' פרים ז' אילים ב' תורים וב' בני יונה: ומסטרא דהאי אור אמר למשה וכו'-עיין לקמן (תיקון ע' דף קלא). ואית פקודין דתליין מאות ברית, וכמה מלאכין ממנן עליהו דאתקריאו מארי דאותות דאתמר בהון והיו לאותות, ועלייהו אמר משה וזה לך האות, והאי איהו אות דכל צבא השמים ממנן עליה עכ"ל. והכא דרש לה כי משה זכה להיות שלחמא דרחמנא לגאול את ישראל ע"י תפילתו, שהוא במקום החי' קרבנות שהוא מסטרא דאות צדיק חי עולמים:
וזה לך האות-פירוש וזה גמט' יח כמנין הקרבנות, שהתפילה היא במקומן, שהוא מסטרא דיסוד צדיק ח עולמים שנקרא אות וכאמור:
ואיהו כלול יב מזלות וז' ככבי לכת וכו' – עיין (לקוטי תורה ויצא) בביאור דברי התיקונים בזה,

ספר לקוטי תורה - פרשת ויצא

ענין הז' כוכבי לכת אור ישר של הז' ספי' מחסד עד מ"ל נכללות ונרשמות ביסוד חי עולמים הנקרא אות בצבא שלו וזהו והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים ברקיע השמים שהוא ביסוד ואלו הם מסטרא דבת שבע שהיא בינה וממנה שבע הנ"ל, ומאלו נרשמו ה' מזלות ונזלו וירדו במזל יסוד גם י"ב מזלות והם ו"ק הנכללים בת"ת ממש הנקרא ו' והם ו' היכלין דהיכל הרצון [דת"ת] ומאלו נרשמו ה' מזלות ונזלו וירדו במזל יסוד הזכר מעילא לתתא והם חג"ת נה"י וכולם הם ו"ק שיש בתוך הת"ת כי הז' כוכבי לכת הם מז"ס ממש עצמן וכנגדן אור חוזר ו' מזלות אחרות מתתא לעילא מיסוד עד חסד והכל ביסוד הנקרא רקיע מכח ההכאה שיכה עם אור היושר ושם מסתיימין הדכור' וחוזר למעלה ונעשה ו' זעירא דיסוד דהרי לך י"ב מזלות בחשבון ו'ו' הם ברקיע וז"ש בתיקונים ת' ו"ח ושית מזלות אינון לעילא בהאי אתר וזה הרקיע נרשמן בו כל הרשימים שיש מן החסד עד יסוד, ומ"ש כי מסטרא דמ"ל אתקריאהו ז' כוכבי לכת הכוונה כשתצרך גם (המזלות) [המ"ל] עמהם יהיה ז' כוכבי לכת, והענין כי הוקשה להם כי אם כל זה ביסוד והרי המ"ל למטה ממנו האיך הם ז' והלא אינם אלא ו' מחסד עד היסוד ותיריך מסטרא דשכינתא כי יש בחינת מלכות עליונה שרשה בכחמה הנקרא סטרא דשכינתא ואינה מלכות שכינתא תתאה ואותה המ"ל סטרא דשכינתא למעלה נקרא' סיהר' ומשלמת החשבון הז' כוכבי לכת והבן זה כדי שתבין כי הרי המ"ל הניחה רושם שלה למעלה ושרשה בבינה באות ד' של ה' הנעשית מצורת ה ומשם נמשכת סיהרא ביסוד נהר דנגיד.

ודע כי השעות הן ו"ב וכולם הם למטה במלכות תתאה הנקרא מזל שעה עומדת לו הם י"ב שעות שהם ו"ב אתון למילוי דאדני והב' מזלות ביסוד מושלים באלו ה"ב שעות שיש ממש כנגדם במ"ל כי גם היא דמות ז"א ונקר' כמו כן אדם נמצא כי השעות שהם במ"ל נקראו חשבון ותקופות כי כל חשבון ומנין הוא במלכות כנזכר פ' פנחס, אך המזלות עצמן אינם אלא ביסוד וחושבנם שהם השעות הם במלכות ואלו של מלכות הם דינים כנזכר בתיקון כ"א ושבביסוד הם רחמים ואל טענה בזה ונקראו תקופות לשון תוקף ודין מצד המלכות שהוא החשבון אך הם ביסוד,

ואם תדקדק תמצא כי ה"ב מזלות שביסוד הם נקראו ו"ב שעות היום ו"ב שעות שנגד' במ"ל הם נקראו ו"ב שעות הלילה כנזכר פ' ויחי. ובהו יתורין קושי אא' שלפעמים ה"ב שבטים מכנה אותם בעולם הזכר ופעם בעולם הנקב' והכל אמת כי אותן ה"ב מזלות שביסוד הם סוד שבטים עליאין ה"ב שבטים דנוקבא ה"ב מזלות שבמלכות.

ובהו תבין דבר נחמד שנק' שבטי ישראל שהם ו"ב מזלות שביסוד הם סוד ו"ק שיש תוך ת"ת הנקרא ישראל והם ו' מעילא לתתא ומתתא לעילא הם ו"ב וכולם מן ישראל שהוא הת"ת ולא ה"ק עצמן, ובין תבין מה שפיר' מורי זללה"ה בתחלת שמות בפי' מאמרי הזוהר, ואלו ה"ב הם מניסן ועד אלו הוא הקיץ זכרים מעילא לתתא חג"ת נה"י וסיון בו נתנה תורה ת"ת ומתשרי עד חודש אדר גבורות גשמים אור חוזר נוקבא והבן זה היטב.

ובהו תבין אלה תולדות יעקב יוסף שכל תולדות של ו"ב שבטים שבת"ת העליון כולם הם ביוסף שהוא יסוד רקיע השמים ת"ת ניתוסף ה' של השמים שהם ה"ח מחסד עד הוד.

ובהו תבין כי [ז' כפולות] הם ז' כוכבי לכת וכנזכר בס"י גם בתיקונים תקון ע' שיש ז' רפויים [רחמים] וז' דגושים שהם דין במ"ל ונקראו ז' רקיעים כי יסוד נקרא רקיע והמ"ל ז' ארצות כי מ"ל נקרא ארץ,

וידעת שכל אותיות הם מבינה שנמשכו עד יסוד סוד וישכב י"כ כ"כ כי השכיבה היא ביסוד וכל הכ"ב אותיות בו בסוד בך כ"כ בירך ישראל וי"ב פשוטין הם המזלות שבהם וג' אמ"ש שהם הג' יסודות אויר מים אש כי היסוד עפר לא נרשם ונתגלה עד המלכות שלמטה הימנה שנקרא יבשה, ואפשר כי מנצפ"ל כפולים הם ביסוד עפר בנוקבא,

גם תדקדק כי טלה הוא החסד ושור גבורה ותאומים הוא צורות אדם כנזכר תיקון ט"ו והוא ת"ת, סרטן בנצח הגדל במי חסד, אריה היא בהוד, בתולה יסוד גן נעון, אר"כ מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים כסדר הזה דגים ביסוד דנוקבא אור חוזר בני יוסף וידיגו לרוב.

אמנם ז' כוכבי לכת איני מבין סדרן כי בתיקון ע' אמר כי סדרן הוא כך בג"ד כפ"ת לבנה מאדים חמה נוגה כוכב שבתאי צדק והם חג"ת נה"י והבן כי כמו שיש כ"ב אותיות אלו ביסוד התחתון שהם ג' יסודות וז' כוכבי לכת וי"ב מזלות כנגדם הם ברקיע העליון וביסוד העליון הנקרא דעת, וידעת מ"ש בפי' משפטים כי דעת גנוז בפומא דמלא לכן כ"ב אותיות הם בפה וכן מילה עולה פ"ה יסוד עליון ותחתון וכנגדן יותר למעלה בדעת עליון אר"ה דהיינו דיקנא הם ו"ב מזלות עם חודש העיבור ו"ג ת"ד

והבין היטב כי דע שראוי שיהיה אר"י חסד ראובן, שור גבורה שמעון, לוי ת"ת נשר, יהודה נצח הנקשר בימין שעליו התפלל דוד שבא מיהודה נעיונות בימין נצח לכן הוא אריה הנמשך מחסד, יששכר הוא כי בינה הנקרא יש עד הוד אתפשטת ושם הוד הדודאים נתנו ריח, זבולון יסוד היושב לחוף ימים זכר והוא ברית מילה כנזכר בזוהר על זבולון דמתמן נגידי דעלמא דאתי, בנימין חסד דנוקבא מתתא לעילא אור חוזר מ"ן ב"ן מיין הוא נמשך מהימין עליון דכורא, דן נחש גבורה דנוק' צפון, נפתלי ת"ת גופא כנזכר זוהר פ' ויחי הנותן אמרי שפר דא גופא ולמעלה בסוד זכר לוי [קול שיר] ולמטה נפתלי אור חוזר אילה נוקבא גופא הנקרא' (ק"ל) בחינת [דבור] הנותן אמרי שפר, ג' נצח הנותן צבאות וחילות להוד וזהו גימ"ל דל"ת והבן. אשר הוד תתאה צדק וטובל בשמן רגלו ושמן דעלמא דאתי עד הוד הנקרא רגלו אתפשטת, והבן מ"ש פ' ויחי על כל י"ב שבטים ואם תדקדק תמצא מ"ש

וזהו מאשר שמנה לחמו נוקבא ושם הוא הלחם דטחנין ע"י שחקים שהם נ"ה ומהוד נמשך לחם וכו' נמשך מעילא מעלמא דאתי בינה המתפשט עד שם אף ביסוד נוקבא

ויוסף הוא יסוד עצמו שכל ה"ב מזלות וכל י"ב שבטים נרשמים בו בסוד אלה תולדות יעקב יוסף כ"ל וז"ש נחנו ולא אנחנו כי סוד א' הוא סוד יוסף עצמו כל צורת א' הוא חודש העיבור בין ב' ווי"ן כזה וא"ו י"ב מזלות והוא לבדו מעלמא דכורא ושאר שבטים היו בנוקבא כי הם נצוצות הנרשמות בנוקב' והבן כי חדש עיבור לעולם אדר כי הוא סוד היסוד ממש ושם הוא מקום העיבור והוא הנתוסף בסוד יוסף,

והבן כי אליהו אתי מגד שהוא נצח מעורב בהוד שהוא נבד ואביהוא כי שנים הן ועיקרו נמצח שהוא רוחו של אליהו וז"ש רוח ה' ישאך ועוד כתיב נחה רוח אליהו ואביהוא נפש הוד כי שם מלכות הנקרא נפש ור"ע מאביהוא הוא יששכר הוד זכר, ואותו שידעת הנוצר **מנוצח** ר"ע הוד זכר ויוציא ביסוד אור חוזר נוקבא להאיר ללאה

והאמת כי לוי אינו במנין השבטים ואפשר כי יהודה מילא מקומו בת"ת דכורא לכן דגל מחנה יהודה מזרחת ודגל ראובן בחסד דכורא תימנה ודגל דן צפונה גבור' נוק' ודגל אפרים יסוד נוקבא מערב עירוב דח"ג ביסוד כנודע,

ובהו אפשר לישב דברי הסבא משפטים כי יהודה (בכל מקום בחי') [נטיל מקום] דלוי בת"ת ויששכר נ"ה ויוסף יסוד דכורא, ע"כ ממורי זללה"ה ועיין זהר ויחי רמ"ג הסבא אתכליל בגופא ובירכא:

ליקוטי הש"ס - מסכת ברכות

אל יהיה אדם ביום יובא ליד קרי בלילה דע כי לעולם המחשבה היא החכמה הנקרא "ש" כי חכמה הוא יש מאין שהוא הכתר וכנגד בחינה זו שבקדושה יש בסטרא אחרא במנין קרי"ג גימטריא "ש"ש אלא שהש"ש הוא אות אחת נתחלקה ונעשה ק"ר שהם אותיות שק"ר והיא נהפכת גם למטה ונעשית קרי"ו ולכן כל צדיק וצדיק השומר אות ברית קודש יש לו לעתיד לבא "ש"ש עולמות כנגד מה שטוהרו מן המחשבה רעה כמנין ויהי ע"ר ר"ע כנגד קרי"ו וענין ש"י עולמות הם מתחלקים ל' חלקים ק"ג לכל א' מהם בחג"ת.

והנה הת"ת הוא מטה כלפי חסד ונעשה שם לב' חלקים ק"ג א"ר בגימ' ואותן ק"ג הנשארים בגבורה הוא מנין עג"ל ואל האותיות המוציאים ש"ל נאמר פני ה' בעושי רע פנים של זעם בעושי רע כמנין ק"ר ר"ע. להכרית מארץ זכרם שהוא המלכות בח' הזכר בח' הדכורא הנותן בנוקבא עליונה

וזהו מדה כנגד מדה כמו שהם גרמו להוציא טפה עליונה טפה דכורא לחוץ ולא לתוך נוקבא כן הבחי' שלהם שניתן מן הזכר אל הנוקבא עליונה יכרת יתעקר משם וזהו עיקור המזל של אדם למעלה מה שיש לו שם במלכות וכדי שיכרת הוא למטה צריך לעקור המזל שלו תחלה כמו שאמר הפסוק יפקוד ה' על צבא מרום במרום תחלה וזהו להכרית מארץ זכרם ר"ל כדי שיכרת הוא מכאן מזאת הארץ למטה צריך תחלה להכרית המזל שלו מארץ העליונה. גם זה מהרב זלה"ה:

שערי קדושה - חלק ג שער ב

ועוד יש אור אחד מעט ונקרא אור חשוך וכלו דינים קשים שממנו נאצלו כל הקליפות שבאותו עולם, ומלביש על אור מחצב המלאכים וגם הוא תמונת אדם. וחוצה לכל אורות הנזכרים הם הרקיעים עצמן שבאותו עולם והם הנקראים גוף לאותו עולם, ובפנים ממנו חמשה אורות הנזכרים, אור האין סוף כפי ערך אותו עולם לפנים מן הכל, ועליו אור העשר ספירות, ועליו אור מחצב הנשמות, ועליו אור מחצב המלאכים, ועליו אור מחצב הקליפות, ועליו העולם עצמו שהן הרקיעים גוף האורות הנזכרים. ואחר כך בזה הגוף הנקרא רקיעין נבראו שם תולדות העולם ההוא והם כלולים מכל הבחינות, כי כל אחד מהם יש לו כח נמשך מן הרקיעין והוא גוף שלו, ובתוכו אור הדינין, ובתוכו אור המלאכים, ובתוכו אור מחצב הנשמות, ובתוכו אור העשר ספירות, רוכב עליהם ומחיה כולן. ואותו הכח הנמשך מאור מחצב הנשמות נקרא מזל עליון של נפש האדם השפל, והבן זה מאד. אלא שזה בבריאה נקרא מזל הנשמה, ושביצירה נקרא מזל הרוח, ושבעשיה נקרא מזל הנפש:

שערי קדושה - חלק ג שער ב

וזהו סוד מה שכתוב בצדיקים שנכפל שם, אברהם אברהם, יעקב יעקב, משה משה, אחד כנגד בחינת השרש הנשאר למעלה דבוק באילן, וזהו הנקרא מזלו של האדם. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (מנחות דף כ"ט ע"ב) שראה משה רבינו ע"ה מזלו של רבי עקיבא יושב ודורש וכו'. כי ממנו נולד השפע אל הענף שירד ונתלבש בגוף:

והנה השרש הוא עליון מאד בראש רום עולם האצילות והענף ארוך מאד מתפשט בכל העולמות עד התלבש קצחו בזה הגוף, ובכל מדרגה שבכל העולם מניח שם שורש אחד באופן שאין לך נשמה שאין לה שרשים לאין קץ זה למעלה מזה, ועל ידי מעשיו זוכה להעלות לכולן, כי כל מדרגות עולם העשיה, שרשיו אשר הניח שם נקראים כולם נפש אחד שלימה דעשיה ועל דרך זה בשאר המדרגות:

ליקוטי הש"ס - מסכת חגיגה

דע כי ז' רקיעים הם סוד ' ספירות ורקיע הז' הנקרא ערבות הוא כולל ג' רקיעים בתוכו ולגודל קדושתו נקרא רוכב בערבות והז' הם למטה מהם הרבה במדרגותם והשלשה העליונים הם נקראים שמי השמים והם גלגל מזלות ועליו גלגל היומי ועליו גלגל השכל. מהרב ז"ל:

הוספה לאות ג'

סיכום סוגית הפתח עפ"י תורה קיב והקישור לתיבת נח ושערי התפילה ושערי תשובה עפ"י ביאור הליקוטים

ביאור הליקוטים - [שייך להתורה התומות יכסיומו] מזריחת האור שבדבריו הקדושים בפתח התיבה המוכרח לצאת ולעלות מן החושך, שישובב הכתוב באזהרה הזאת בעצמה, להשים הפתח בצד השבט הישייך לה, כפי פרטיות הנפש של המתפלל הזה. נראה מבואר, שהפתחים של החושך והטומאה שנפתחים להבא לטמא, הן זה לעומת זה בהסטרא אחרא, כנגד הפתחים והשערים של הקדושה המובא שם. והם יבואו במספר ר"ב, כנגד ז"ב שבטי יה. אבל גם עוד נחלקים כפי פרטיות אותיותיהם של השבטי יה, להיות במספר מ"ט כידוע. וממילא מבואר, שגם זה לעומת זה בהסטרא אחרא, יתחלקו ויבואו גם פתחי הטומאה הנ"ל, גם כן במספר מ"ט:

משמע שלומד ששער השבט הוא פורש נשמת המהפכל וכן מצואר כהפילה כאן והיא פתח התיבה שממנה נרדף ללאת דהיינו שהתיבה היא מקום החושך שצריך להמשיך אליו אור האמת מהפתח והתפילות יולאות ממנו להשי"ך דרך שרש נשמתו. כ"ע מהי החלוקה הזו של יב ומט ונראה שיש בחי' במלכות שנתלקת כמספר שבטי ישראל וכן מצואר כזכור הזהר על קריעת ים סוף שהחכמה נוקעת יב שצילים במלכות להאיר בה לכל עוד מתחלקת בחי' המלכות כפי מספר אותיות שמות השבטים למט והם מט שערים צבינה דהיינו מט בחי' הטיה לכל הקדושה וכנגדם מט הטיות לכל הסט"א צבחי' הבא ליטמא פותחין לו

ועיין **תורה עג תנינא** - מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים,

כי אמירת תהלים מסגל לתשובה פי יש נון שערי תשובה, ומ"ט שערים, כולל כל אדם לכנס בהם ולהשיגם, אך שער החמשים הוא בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו, כביכול,

פי גם אצלו יתברך מצינו בחינת תשובה, כמו שכתוב (מלאכי ג): "שובו אלי ואשובה אליכם"

ואלו המ"ט שערי תשובה הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות שנים עשר שבטי י-ה,

פי כל שער ושער יש לו אות מ"ט אותיות השבטים,

והנה הכל תפצים ליראה את שמו, ואף-על-פי-כן לאו כל אדם זוכה לעשות תשובה פי יש אחד שאין לו התעוררות כלל לתשובה, ואפלו מי שיש לו התעוררות לתשובה, אינו זוכה להגיע אל האות והשער של תשובה השייך לו; ואפלו אם מגיע לשם, כולל להיות שהשער של תשובה סגור, ומחמת כל זה אין האדם זוכה לתשובה

ועל-ידי אמירת תהלים, אפלו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה, הוא מתעורר לעשות תשובה, וגם זוכה על-ידי תהלים להגיע אל השער

ואות השייך לו ולפתח השער

נמצא שזוכה על-ידי תהלים לעשות תשובה

ביאור הליקוטים שער ו'. הוא מה שלסיבת הפליאה הב' הנ"ל, נשים את לבנו למה שכתב:

שהמשכיל המבין, יש לו להתפלל כל ימיו, שיזכה פעם אחת כל ימי חייו, לדבר דיבור אחד של אמת לפני ה' כראוי. אשר מבואר מדבריו הקדושים האלה, שמאד מאד סתום ונעלם מאתנו עצם האמת הזה. כי גם מלבד מחיצות החושך שבח' הנ"ל, [דמחמם גופיה וכו'] כמצואר כותובי' בתאוות ומחשבות רעות והפוכות לגמרי מן האמת. עוד גם כאשר האדם מתאוה וחפץ בהאמת, נעלם מאתו זכות הדעת והחכמה של הארת האמת והאמת הנ"ל, [שעל זה יסובב הכתוב, הן אמת חפצת ובסתום חכמה תודיענין].

ועוד לפי כל זה יש לבאר בעניות דעתי, שאף על פי שדרך כלל, נחשבים שני האופנים האלה להעלמה אחת, אבל בפרטיות, מחולקים הם זה מזה. והאופן הא', שהוא החושך הגמור סכות בעין וכו' כמוב"פ, מסך וחוצץ כו' מחיצות הח' שבו, [הנרמזים לעיל, מהמבואר בפנים על אודות ג' מחיצות הה"א]. וכעין המובא במקום אחר על אודות ג' מחיצות [חשך ענן וערפל המצואר כיוצא בזה] וכלה האר"ל סקן ה' קלישת הטמאות] שמתקדמים לפני הקדושה.

ושבכל זאת, לא יהיה כל מסגר הסיבוב [אשר סביב וכו'] המוב"פ, רק בהאופן הב' הנ"ל, שגם כאשר "נוגה" לאדם, וחפץ בהאמת, אינו יודע עצת האמת. שאף על פי שכפי אור הנוגה הזה, תחשב לפתח [כתמונת החית הנ"ל]. אבל דייקא לפתח הזה, חטאת רובץ, כח המדמה, בהאמת המדומה בעצמו, עד שגורם על ידי זה גם תמונת המ'ם סתומה שבו. כי גם אף על פי שלא תהיה הצד הרביעי הזה רק כמחיצה ופריסא קלישא, [כעין הפרוכת המובא במקום אחר]. אבל דייקא בפריסא קלישא הזאת, [שהיא גם כן כעין פתח, וקצת אמת], קשה וכבד יותר לכנוס אל

הקדושה, [כי כל שקר שאין בו אמת וכו']. וכל כך לא מיסתייעא מילתא, ולא עייל לתרעא, עד שמוכרח ונקל יותר לבוא אל הקדושה בסתירת ושבירת הכותל ומחיצת השקר והחושך הגמור הנ"ל, כהתגלות פתח הה"א הנ"ל שבצידה [אשר זכינו ביציאת מצרים המוב"פ, כמובא מזה במקום אחר]. שהוא השבירה והשידוד לגמרי שבחם הגוף והטבע המוב"פ.

משמע משאלת מוהרנ"ת לגבי ההא שבו נברא העולם כמבואר במנחות כט: שהיא בחי' המחיצות של הקדושה והפתח ליטמא וכן לצאת מהחושך הוא הפתח התחתון שבה והביאור הליקוטים שקושר כל הג' תורות יחד לומר על חם המבואר בתורה ז' דמחמם גופיה דברנש לעבירה שלכן שמו הוא אותיות חם שהן שתייהן סגורות מכל צד ואין בהם פתח מהצד לסייע לשב בתשובה ומבאר שג' הצדדים הן ג' קליפות הטמאות והצד הרביעי הוא קליפת נגה שהיא פריסה קלישה ואעפ"כ קשה מכולן בגודל הבלבולים והחושך שגורמת (ע"ש שער ו') דהיינו שהאדם המבולבל נדמה לו שהוא בתוך מם סתומה (וחם בגלל ריחוקו מהאמת דהוא עשו הרשע הוא שוא שבראתי בעולמי לעומת האמת ליעקב, לכן אותיות שמו סגורות דאין לו עיצה צלצלת מחושך תאוותיו) ורבינו מייעץ לנו ע"י דיבור אמת לחפס פתחים שהרי אם נפלת כל כך הרי שהיה לך פתח ליפול וכן אם תתייבש הרי תיפול כי הבא ליטמא פותחין לו ואם כן בודאי יש פתחים לצאת ודע לך שא"כ מה שנדמה לך כמם סתומה אינה אלא חית כי הצד הרביעי הוא רק מבבלול המדמה ואם כבר הגענו לכך הרי דע לך שעי' שתתחוק בדיבור אמת אזי הבא ליטמא אומרים לו המתן ונסייע לך דהיינו עוד תוכל לקבל סיוע ולשבור את הדופן השמאלי ולעשות לך פתח קטן למעלה לעלות בו ולצאת (ואולי אפשר לומר שעי' אמת עושה צהר לתיבה והוא בעצמו פתח לצאת אל האור)

ואולם, לפי זה ממילא מבואר, שעדיין אין דומה היציאה והגאולה הזאת, כגאולתנו העתידה להיות על ידי בן דוד, משיח בעצמו המוב"פ. כי הוא שיהיה לפלא יועץ בתכלית הבירור והליבון להלכות התר"ג עטין, מחושך וערב הרשעים והקליפות הנ"ל, עד שנבוא אל הקדושה דייקא בפתח התחתון.

כי באמת, לא החליטו חז"ל שאין שום אופן כלל לבא על ידה. כי לא אמרו בלשונם, רק לא מיסתייעא מילתא. ושליסית הסיוע שמסייעין מלמעלה להבא לטהר ולצאת מהסומא אל הקדושה, עבדי ליה הפתח היתירה שבצד. אבל זה העולה על כולם, והעיקרי שבכל נפשות ישראל, אין צריך כלל את הסעד והסיוע דלעילא של הפתח היתירה, והוא הנכנס לקודש הקדשים, עצם האמת של התורה והלוחות המוב"פ, בבירור העצה [כעל פי גורל] ברוח ה' לבד, על ידי פתח של ירידתו בעצמו. לאשר גם בתחלה לא ירד לשם, רק כדי להורות פתח התשובה להנפשות שתחתיו.

אבל הצדיק הגדול שמתגבר ויוצא מהפתח התחתון בלא סיוע אלא כמו שעלה בתחילה לברוא את העולם בדין ללא סיוע הוא נהפך ע"י זמחם לחמה ויורד להאיר להאחרים דרך החלון שעושים

ועוד לפי כל זה יש לבאר גם כן, שאור הסיוע דלעילא המגיע ומאיר מהחמה להלבנה והחלון, הוא אור הסיוע דלעילא של הפתח היתירה המוב"פ, וכן מבואר מדברי מוהרנ"ת ז"ל, בהלכות שעל התורה הזאת, שזה הפתח היתירה, הוא כעין הארובה והחלון המוב"פ.

ומה שנחשב במדריגת העליון, להסיוע דלעילא, של הפתח היתירה, נחשב כהעדר הסיוע, וכניסה בפתח הירידה בעצמה, כנגד מדריגת חבירו שלמטה מאתו.

דהיינו שהתחזקות דברי אמת שמקבל מהגדול ממנו הן אור החמה שמאיר מהצד לסייע להבא ליטמא והגדול ממנו מאיר לו דייקא כשהוא בבחי' ירידה [ע"י מזה בתורה טז]

ומלבד מה שלפי כל זה יתייבש לנו הפליאה הב' הנ"ל מדוע תחילה לא ציאר כלל ענין הפתח יתירה אלף רק אמר קי"א מהפתח קנפל ממנו, [מה שנראה תחלה מסתימת לשונו הקדושה, שאינו מדבר רק מהכניסה שעל ידי פתח הנפילה של זה האדם בעצמו, ואשר היא הכניסה העיקרית] [שעל ידי אמת האבן טוב דהיינו להתגבר על כלכלי המלמה קליפת נגה, כמובא לקמן] לקיום כלי חם הגוף, המוכרחים לקבל אור החמה הנ"ל, כנרמז לקמן מהמוב"פ. רק שאף על פי כן, הפליאה והסתירה תחת לשונו הקדושה להודיע גם בתחלה מהפתח היתירה הנ"ל לכה תעשה לחיבה, על שגם זה ענין החלון כנ"ל מהמבואר בפנים].

אם הבנתי נכון ר"ל שפתח התיבה בצידה תשים הוא הפתח התחתון של ההא הוא הפתח להבא ליטמא ועליו דיבר בתחילה שעי' אמת ימצא אותו וחזור דרכו כי באמת כי עלה במחשב בתחילה לברוא את העולם בדין ועל זה שאל אותו מוהרנ"ת בתורה קיב הרי הגמרא אומרת שלא מיסתייעא מילתא לשוב בתחתון ולכן נברא בהא שיש לו פתח יתירה למעלה והוא הסיוע לשבים אבל באמת כבר רמז רבינו שיש כזה פתח במה שאמר צהר תעשה לתיבה שהוא חלון דהיינו אתערותא של אמת מצד השב שעי"ז מסיע לו הצדיק ומאיר לו כיצד לצאת וא"כ הצהר כמו הפתח יתירה שיש למעלה שהוא הסיוע לשבים

עוד נראה לפי עניות דעתי, שגם בלאו [כל] זה, מוכרח לפרש כן שהצדיק הגדול אינו לר"כ לפתח נפילת חבירו אלף עולה מהפתח התחתון כי אינו לר"כ לכיוע. דאי לא תימא הכי, תיקשי לך גם כן על אודות הפתח היתירה, כפי שמבאר שכל אחד מוכרח לכנוס על ידי הירידה של חבירו הגבוה מאתו.

כי לכאורה לפי זה מה יעשה הגבוה והעליון שבכולם, שהוא משה משיח הנ"ל, אשר כמוהו לא קם עוד בישראל, ואם תקנת את תלמידיו לעלות בפתח ירידתו, וכן למטה יותר משה ליהושע וכו'. אבל את עצמו לא תקנת, [מאחר שמבואר, שגם הוא בעוצם ורוממות מדריגתו, ישוב וירד באיזה שגיאה חס ושלום]. אלא וודאי מוכרח לפרש כנ"ל, שאם מפגם והשחתת הנפשות שתחתיו, מוכרח באונס, לירד גם כן עמהם בגלות מצרים, כמו אבן המוב"פ כמו האלף והכניס להינו יעקב וכו'. אבל גם בתוקף הירידה והחושך, הוא מאיר מעצמו בתפלתו כפני החמה, לבא באות המם [הסתומה, והפריכת שבצד הרביעי], עד שתתהפך ותהיה כצורת מ' פתוחה [בקרן האלכסון, והפונה גם למטה, בבירור הנוגה הנ"ל קמחט נעשה חמה]. ומלבד מה שזוכה על ידי זה לחי"ים נצחיים בגוף ונפש יחידיו, כנרמז לעיל מהמובן בפנים. עוד תצרך לתמונת החית והמם פתוחה שבו, גם תמונת הה"א של הנפשות שתחתיו, ולהיות עמהם דייקא נשלם בפני החמ"ה שבו:

שער ז'. הוא מה שלפי כל זה יבואר לנו על כרחך, שהתהפכות פתח הירידה עצמה לעליה שעל ידה, זה זה הענין של האבן טוב במעלתו המוב"פ, שהנפך [מדומם הארציות שלו] להאיר מעצמו. ושלפי כל זה עוד יתייבש לנו גם הפליאה ה' הנ"ל. כי גם כבר רמזתי לעיל, שאף על פי ששלימות הכלליות בעצם אור החמה שבה' אורי, הוא לבן דוד, משיח לבד, [אשר כביכול יתדמה ליוצרו]. העולה בחושך ירידתו שבפתח התיבה, לסייע מלמעלה, ולהאיר בחורטת הירידה הזאת בעצמה, למדריגת פני הלבנה שבכל הנפשות שתחתיו. אבל גם הם, [בקבלתם שמקבלים מאתו גם היום, כמובא מזה במקום אחר] נחשבים כל אחד כנגד חבירו שלמטה מאתו, כפני החמה הנ"ל, העומד מירידתו מעצמו. כי גם בהאמת שניתן ליעקב המוב"פ, זרחה לו השמש כאבן טוב הנ"ל המאיר מעצמו. ואינו עולה כלל בשער י"ב חלקי הירח שבנפשות בניו הנ"ל. כי הוא בתיקון תפילת החושך שלו הנ"ל שקיין ערכית, יעלה בשער השמים שבקודש הקדשים הנרמז לעיל, שהוא סתום ונעלם מעין כל, עד שאין שום אופן לכנות [ולקרו] אותו בשם שער כלל, מהתפשטות הפרוכת שעליו כנ"ל. ואין לנו שום תפיסה כלל בכניסתו וכלליותו על ידי זה בלוחות האבן טוב הנ"ל, אשר בהם יהיו גם סיבוב תמונת המם והסמך בעצמם, בנס שלמעלה מטבע י"ב המזלות שבנפשות בניו. כי שם הוא למעלה מן המקום והזמן, [עד שכל אדם לא יהיה וכו' נאמר על כהן גאול כניסתו לקה"ק ציוס כיפור ויקרא טז ז]. והוא הוא בית התפלה בעצמו שיהיה נגמר בניו על ידי בן דוד הנ"ל, אשר יוסיף לכוין באמצעות נקודת הלילה והחושך הנ"ל, ולקום ולקונן אז בתפלתו, ושפיכת לבבו הנ"ל כמים, עד אשר השחה והמסה את מטתו תהלים פק ו' המוב"פ בבכיותיו ודמעותיו על נפשות זרעו ותלמידיו הנ"ל:

שער ט'. הוא מה שנראה לפי עניות דעתי, להיות חוזר ושונוה צהריה ט' בקצרה הביאורים הנ"ל שקצר ליכר מהן באריות יותר צהריה ז' ותורה קיב. כי לפי כל זה יבואר לנו פליאה הו' הנ"ל, חלון הפליאה ו'. הוא מה שנקראה לכאורה לפי הנ"ל, באותיות ח"ס, שהחית והמם סתומה, סותרים זה לזה בתמונתם:

וכן יבואר לנו גם הפליאה הב' הנ"ל, חלון הפליאה ז'. מה שצתחילה כשגילה אלדמו"ר ז"ל למוהרנ"ת ז"ל את ההשגה הזאת, ומסרה לו בכתב ובעל פה, לא דיבר כלל מענין הפתח יתירה. כי בתחלה נראה ומבואר מדבריו הקדושים, בלשון סתם, שצפתה הנפילה של האדם, יק ויכולת גם לעלות. ולא לחלק וזומר, שמוכרח לעלות צפתה נפילת האדם הצהר מאתו. וגם אחר שקאל לו מהמאמר חז"ל הנ"ל, דקלק וכתב, שלא הסיב לו על זה, רק כלאחר יד:

שגם קודם ביאור מאמר הרבה בר בר חנה מדבר מהבחי' שפכי וכו', לאשר זה הוא עיקר תפלת יעקב עצם האמת, שהורישה ליוסף, והוציאה מיד האמורי [זה עשו] כי ציד בפיו [חלקי הטוב, והנפשות שבהתפלה הנ"ל] כנ"ל מהמובא בפנים. ואם עיקר השקר שלו, להדר ולסבב את התרי"ג עטין, הוא בסיבוב הטבע וחימום הגוף, שנאמר עליו ארור כנען כמוב"פ. אבל מחמת שגם כל שורש יניקתו הוא מארץ כנען שבסיבוב האמונה ונפלאות הזכרון והדעת הנעלם הנ"ל, יהיה גם משם כל המתקתם וביטולם, על ידי הצדיק העולה לשם בקדושה, ומברר על ידי זה בשורש וערב הטוב והרע, בנפלאות העצות הנ"ל. עד שנהפך אצלו כלי הגוף ומצר גבולי האותיות הנ"ל, לקבל בהם בעצמם נחלת ארץ האמונה, והנסים, בלי שום מצר וטבע כלל. ויבואר לנו לפי זה גם הפליאה הז' חלון הפליאה ז'. הוא ממה שכתחלה מביא בענין זה את הכתוב, ארור. ואחר כך בסימן ט' הנ"ל, מבאר וכותב, שעל כן נקרא ארץ ישראל ארץ כנען, כי כנען הוא לשון סוחר:

הנ"ל. . . וכן גם הפליאה ג' חלון הפליאה ג'. מה שגם מהסכתו על הקשיא הזאת נראה מבואר, שמחיות ופתחי הה"א, הן הן הפתחים ומחיות החושך הנ"ל. ובאמת, בודאי מחיות האות קדושות הן, ואיך שייך לכנותם כלל בשם מחיות החושך הנ"ל:

ופליאה ד' חלון הפליאה ד'. הוא במה שכתב בסימן ז', על אודות הכתוב הלא אחיך רועים בשכם, הוא בחינת ציצית, כמבואר מהכתוב ויקח שם וכו'. כי כפי שלכאורה לא יהיה כל דבריו רק על פי מאמר התיקונים שהביא על זה, ובאמת לא מבואר משם, רק שהשמלה מרמזת על הציצית, מהיותם בתיקון השמלה. אבל לא שמפני זה, יהיה גם השכם עצמו רומז להציצית:
יתיישבו בכל הנ"ל ממילא,
ועוד לאלוק מילין:

